

FOLKEUNIVERSITETETS LOKALKOMITÉER

En opfølgende analyse af lokalkomitéernes virke

Rapport / Marts 2023

Malene Thøgersen, Anton Hvidberg
Munch & Henriette Bjerrum

Videncenter
for Folkeoplysning

FOLKEUNIVERSITETETS LOKALKOMITÉER

EN OPFØLGENDE ANALYSE AF
LOKALKOMITEERNES VIRKE

Titel

Folkeuniversitetets lokalkomitéer. En opfølgende analyse af lokalkomitéernes virke.

Forfatter

Malene Thøgersen, Anton Hvidberg Munch og Henriette Bjerrum

Øvrige bidragydere

Signe Carlsen

Layout

Videncenter for Folkeoplysning

Forsidefoto

Søren Kjeldgaard

Udgave

1. udgave, Aarhus, marts 2023

Pris

Rapporten kan downloades gratis på www.vifo.dk

ISBN

978-87-93784-85-7 (pdf)

Udgiver

Videncenter for Folkeoplysning

Frederiksgade 78B, 2.

DK-8000 Aarhus C

T: +45 3266 1030

E: vifo@vifo.dk

W: www.vifo.dk

Gengivelse af denne rapport er tilladt med tydelig kildehenvisning.

Indhold

Forord	6
Indledning.....	7
Metode og datagrundlag	8
Spørgeskemaundersøgelse blandt lokalkomitéer	8
Interviewundersøgelse med lederne i de fem enheder	8
Rapportens opbygning og hovedresultater	10
Kapitel 1: Folkeuniversitetet i dag – et overblik.....	15
Organisering.....	15
Økonomi	16
Lokalkomitéernes aktivitetsniveau og deltagerantal.....	18
Kapitel 2: Lokalkomitéerne – en karakteristik	22
Lokalkomitéernes organisering	24
Lokalkomitéernes økonomi.....	26
Kapitel 3: Lokalkomitéernes formål, aktiviteter og samarbejdsrelationer	31
Lokalkomitéernes syn på eget formål	31
Lokalkomitéernes aktiviteter.....	32
Lokalkomitéernes samarbejdsrelationer.....	39
Kapitel 4: Lokalkomitéernes relationer til enhederne.....	44
Lokalkomitéernes valg af tilknytning	44
Omfanget og karakteren af kontakt mellem lokalkomitéer og enheder	45
Lokalkomitéernes tilfredshed med samarbejdet	48
Kapitel 5: Folkeuniversitetets nye struktur	50
Lokalkomitéernes holdninger til den nye struktur	50
Enhedernes holdninger til den nye struktur.....	54
Kapitel 6: Lokalkomitéerne i fremtiden	58
Oplevede udfordringer	58
Syn på fremtiden.....	60
Kapitel 7: Afsluttende perspektiver.....	65
Lokalkomitéernes udbredelse – et fortsat udviklingspotentiale?	65
Generationsudfordringen – nye kræfter til de eksisterende komitéer?	66
Potentialer og udfordringer i den nye struktur	68
Litteraturliste	69
Bilagsmateriale	71

Forord

Folkeuniversitetets lokalkomitéer har igennem mange år – og under skiftende nationale strukturer og rammer – spillet en central rolle for at sikre, at alle borgere – også uden for de store universitetsbyer – har mulighed for at tilegne sig forskningsbaseret viden.

Med denne rapport tager Videncenter for Folkeoplysning (Vifo) temperaturen på lokalkomitéernes rolle og virke i dag – med særligt blik på, hvilken betydning den nye struktur for Folkeuniversitetet, der trådte i kraft i 2018, har haft for komitéerne.

Undersøgelsen havde ikke været mulig uden opbakning. En stor tak skal lyde til de mange lokalkomitéer, der har bidraget til undersøgelsen ved at besvare spørgeskemaet og dermed har videregivet vigtig viden om lokalkomitéernes daglige arbejde.

Også en stor tak til lederne af de fem enheder, der alle har stillet op til interviews og har bidraget med deres erfaringer med den nye struktur – og med samarbejdet med komitéerne. En særlig tak til sekretariatsleder i Komitéstyrelsen, Carina Hellerup Vestergaard og rektor for Folkeuniversitetet i Aarhus, Herning og Emdrup, Sten Tiedemann, for faglig sparring i forbindelse med udarbejdelsen af den endelige rapport.

Ansvar for rapportens indhold er dog udelukkede Vifos eget.

Indledning

Folkeuniversitetet som organisation har eksisteret siden 1898 og har siden sin etablering haft til formål at formidle videnskabens resultater, så flere borgere har mulighed for at tilegne sig forskningsbaseret viden. I dag lyder formålsparagraffen for Folkeuniversitetet som følger:

”Formålet med Folkeuniversitetets virksomhed er gennem folkeoplysende undervisnings- og foredragsvirksomhed at udbrede kendskabet til forskningens metoder og resultater samt fremme demokratiforståelse og aktivt medborgerskab.”

Folkeoplysningsloven, § 46

Folkeuniversitetets kernevirkomhed er dermed at udbyde foredrag, kurser og andre aktiviteter, der bygger på forskningsbaseret viden. Organisationen består i dag af fem enheder: Folkeuniversitetet i København, Folkeuniversitetet i Aalborg, Folkeuniversitetet i Syddanmark, Folkeuniversitetet i Aarhus, Herning og Emdrup samt Folkeuniversitetets Komitéstyrelse.

Derudover er der 81 lokalkomitéer spredt over hele landet. Lokalkomitéerne er med til at sikre, at der også er mulighed for at deltage i folkeuniversitetsaktiviteter uden for universitetsbyerne. Det er særligt disse lokalkomitéer, der er i fokus i denne rapport.

Videncenter for Folkeoplysning (Vifo) gennemførte i 2015 en undersøgelse af Folkeuniversitetet som helhed, som er afrapporteret i rapporten 'Folkeuniversitetet – Én organisation, mange virkeligheder'. Siden dengang har Folkeuniversitetet gennemgået en større strukturændring. Hvor der tidligere var tale om én samlet organisation, har Folkeuniversitetet siden 2018 været delt i de fem selvstændige juridiske enheder, som er nævnt ovenfor. Lokalkomitéerne kan selv vælge, hvilken af disse enheder de tilslutter sig.

Formålet med denne rapport er at give en status på, hvordan Folkeuniversitetets lokalkomitéer har det i dag, og hvilken betydning strukturændringen har haft for dem. Herunder vil undersøgelsen følge op på en række spørgsmål fra den tidligere undersøgelse. Rapporten har samlet set fokus på de fem følgende temaer:

- Lokalkomitéernes organisering og økonomi
- Lokalkomitéernes formål, aktiviteter og samarbejdsrelationer
- Lokalkomitéernes relationer til enhederne
- Folkeuniversitetets nye struktur
- Lokalkomitéerne i fremtiden

Samlet er rapportens formål således at give et opdateret indblik i lokalkomitéernes daglige virke, og hvordan de – og de fem enheder – har oplevet strukturændringerne.

Metode og datagrundlag

Grundlaget for undersøgelsen består af to dele: En spørgeskemaundersøgelse blandt de 81 lokalkomitéer og en interviewundersøgelse med lederne i de fem enheder. Metoden og datagrundlaget er uddybet nedenfor.

Spørgeskemaundersøgelse blandt lokalkomitéer

Spørgeskemaundersøgelsen er sendt ud til alle de 81 lokalkomitéer, der er registreret i dag. Skemaet er sendt ud pr. mail til komitéernes kontaktpersoner ud fra lister fundet på enhedernes og komitéernes hjemmesider. Undersøgelsen er gennemført i perioden maj-oktober 2022¹.

Indholdsmæssigt har undersøgelsen taget udgangspunkt i det skema, der blev brugt i 2015, så det er muligt at sammenligne resultaterne. Der er derudover tilføjet spørgsmål om strukturændringen.

I alt 58 lokalkomitéer – svarende til 72 pct. – har bidraget til undersøgelsen. Heraf har 56 pct. gennemført hele spørgeskemaet, mens 16 pct. har besvaret delvist. Dette er marginalt højere end i 2015-undersøgelsen, hvor den samlede svarprocent var 68 pct. Tabel 1 viser fordelingen i besvarelser på tværs af enhederne. Som det fremgår, er der nogen variation i svarprocenten på tværs af enhederne, men med en tilfredsstillende repræsentation fra alle enheder. En mere uddybende gennemgang af den metodiske fremgangsmåde kan ses i rapportens bilagsmateriale.

Tabel 1: Oversigt over lokalkomitéernes svarstatus på tværs af de fem enheder

Enhed	Antal lokal-komitéer tilknyttet enheden	Antal komplette besvarelser	Antal delvise besvarelser	Samlet svarprocent (pct.)
Komitéstyrelsen	37	17	5	59
København	3	2	0	67
Syddanmark	20	15	2	85
Aalborg	12	4	6	83
Aarhus, Herning og Emdrup	9	7	0	78
I alt	81	45	13	72

Tabellen viser, hvor mange lokalkomitéer der er tilknyttede de enkelte enheder, antallet af komplette og delvise spørgeskema-besvarelser og den samlede svarprocent inden for hver af enhederne.

Interviewundersøgelse med lederne i de fem enheder

Den anden del af undersøgelsen består af kvalitative interviews med ledere fra Folkeuniversitetets fem enheder. Formålet med disse interviews har dels været at undersøge,

---

¹ I perioden blev der udsendt flere skriftlige remindere og gennemført en ringerunde (se bilagsmateriale for uddybning af metode og datagrundlag).

hvordan enhederne oplever samarbejdet med lokalkomitéerne, og dels at få deres syn på den nye struktur efter ændringen i 2018. Interviewene er gennemført i perioden april-oktober 2022 (se oversigt i tabel 17 i bilagsmaterialet) og er efterfølgende transskriberet og kodet i analyseprogrammet NVivo. Alle direkte citater i rapporten er efterfølgende godkendt af informanterne.

Rapportens opbygning og hovedresultater

Rapporten består af syv kapitler. For at kunne sætte lokalkomitéernes rolle og virke ind i en organisatorisk kontekst giver **Kapitel 1** en overordnet introduktion til Folkeuniversitetet i dag med fokus på organisering, økonomi og aktiviteter. Kapitlet viser blandt andet, at komitéerne samlet set står for 22 pct. af det samlede aktivitetsniveau i Folkeuniversitetet på landsplan.

Derefter følger seks kapitler, som hver især sætter fokus på forskellige aspekter af lokalkomitéernes virke. **Kapitel 7** afrunder rapporten med en kort perspektivering med fokus på tre temaer: Komitéernes fremtidige udbredelse, generationsudfordringerne i styrelserne og potentialer og udfordringer i den nye struktur. Nedenfor følger et kort overblik over hovedresultaterne i kapitel 2-6.

Kapitel 2 giver en karakteristik af Folkeuniversitetets lokalkomitéer med fokus på deres organisering og økonomi.

Der er registeret 81 lokalkomitéer på landsplan. Antallet af komitéer har dermed ligget på et stabilt niveau siden den seneste undersøgelse i 2015, hvor der blev registreret 80 komitéer. Komitéerne ligger geografisk spredt over hele landet. De er især til stede i landets mellemstore byer, men knap en fjerdedel af komitéerne holder til i områder med under 5.000 indbyggere. Det varierer på tværs af enhederne, hvor mange komitéer de har tilknyttet. Komitéestyrelsen har med 37 komitéer flest, og derefter kommer Folkeuniversitetet i Syddanmark med 20 komitéer.

Lokalkomitéernes etableringsår sammenholdt med det stabile antal komitéer viser, at der sker en løbende udskiftning. Den ældste komité i undersøgelsen er etableret i 1899 og den nyeste i 2022. Komitéerne er organiseret som frivillige foreninger med en lokal styrelse, der oftest enten er selvsupplerende eller valgt på generalforsamling. Styrelsesmedlemmerne har en høj gennemsnitsalder: Knap 60 pct. er over 65 år, og ingen er under 30 år. De fleste komitéer er rent frivilligt drevne, mens nogle er oprettet i tilknytning til en kommunal institution – som f.eks. et bibliotek.

Når det gælder lokalkomitéernes økonomi, betaler komitéerne i fire af de fem enheder en komitéafgift til enhederne for deres afholdte aktiviteter, da enhederne står for aflønning og administration. Folkeuniversitetet i Hovedstaden anvender en anden økonomisk model, men står stadig for de administrative opgaver i forbindelse med komitéernes aktiviteter.

Lokalkomitéernes mest udbredte indtægtskilde er deltagerbetaling, som i 2021 gennemsnitligt lå på 75 kr. pr. dobbelttime. Derudover angiver lidt over halvdelen af komitéerne, at de modtager indtægter fra enhederne. Det kan for eksempel være støtte til administrative udgifter eller støtte fra puljer. En femtedel af komitéerne modtager kommunal støtte. På udgiftssiden er det – ud over komitéafgiften – især programmer og hjemmeside, som fylder. Størstedelen af komitéerne er godt tilfredse med deres generelle økonomi og evnen til at

skaffe egenindtægter, mens tilfredsheden med den offentlige støttes størrelse er lidt mindre.

Kapitel 3 har fokus på lokalkomitéernes formål, aktiviteter og samarbejdsrelationer. Komitéernes svar i spørgeskemaundersøgelsen viser, at de er meget bevidste om deres formål og den rolle, de spiller for Folkeuniversitetets lovmæssige formål om 'at udbrede kendskabet til forskningens metoder og resultater' (Folkeoplysningsloven, §46). Stort set alle de uddybende svar kredser om oplysning eller vidensformidling – og at få viden ud til almindelige mennesker i lokalsamfundet.

Lokalkomitéernes aktiviteter

Lokalkomitéerne udfylder deres formål ved at gennemføre forskellige typer af aktiviteter, som spænder fra klassiske aktiviteter som forelæsninger og kurser til sommerkurser og temadage. Næsten alle komitéer (92 pct.) udbyder forelæsninger, mens en femtedel udbyder kursusrækker. Emnemæssigt er det især samfundsfaglige emner, historie, kunst og naturvidenskab, som fylder. Komitéerne henter inspiration til deres arrangementer fra mange kilder, men især gennem personlige kontakter og deltagernes efterspørgsel.

Lokalkomitéernes aktivitetsniveau har i 2020 og 2021, ligesom i andre dele af samfundet, været påvirket af corona og har derfor ligget under vanligt niveau. Forud for corona – i perioden 2014-2019 – lå komitéernes aktiviteter på et stabilt niveau. Langt de fleste komitéer har derudover en forventning om et højere aktivitetsniveau i 2022 end i 2021, hvilket tyder på, at de er kommet igennem de udfordringer, corona måtte have medført.

Ses der på aktivitetsniveauet i 2021, er der en stor variation i aktivitetsniveauet. Størstedelen af lokalkomitéerne afholdt i 2021 under 20 dobbelttimer, mens 8 pct. afholdt over 40 dobbelttimer. Disse tal er dog påvirket af corona, hvilket også ses på det gennemsnitlige antal dobbelttimer, som ligger på 13,6 timer i 2021 mod 30,6 timer i 2014. Deltagermæssigt havde to tredjedele af komitéerne samlet set under 200 deltagere til deres forelæsninger i 2021, mens 10 pct. af komitéerne havde over 500 forelæsningsdeltagere.

Lokalkomitéernes vurderinger af deltagernes profiler tyder på, at komitéerne tiltrækker en relativ bred gruppe, når det gælder deltagernes uddannelsesmæssige baggrund. Aldersmæssigt er komitéernes skøn, at over halvdelen af deltagerne er over 65 år, men også at der er mange deltagere mellem 30 og 65 år.

Lokalkomiteernes samarbejdsrelationer

Lokale samarbejdsrelationer spiller en stor rolle for lokalkomitéernes virke, og 90 pct. af komitéerne i undersøgelsen afholder aktiviteter i samarbejde med andre aktører. Biblioteker, kulturelle foreninger og museer er de aktører, flest komitéer samarbejder med, men mange samarbejder også med lokalhistoriske foreninger og kirker. I forhold til tiltrækningen af yngre målgrupper er det derudover interessant, at 22 pct. af komitéerne samarbejder med gymnasier.

Det varierer på tværs af lokalkomitéer, hvor stor en andel af aktiviteterne der afvikles i samarbejde med andre: For 42 pct. af komitéerne er det mellem 0 og 25 pct., mens det for en tredjedel af komitéerne omfatter langt den største del af aktiviteterne (76-100 pct.). Resultaterne viser, at det ofte er komitéer med lavt aktivitetsniveau, der afvikler den største andel af aktiviteter i samarbejde med andre.

Lokalkomitéerne oplever mange fordele ved samarbejdet. De oplevede fordele omfatter især øget synlighed, netværk i lokalsamfundet og mulighed for berøring med nye målgrupper. Komitéerne oplever betydeligt flere fordele end ulemper ved samarbejde. De primære udfordringer ved samarbejdet handler om personafhængighed, og at samarbejdsrelationer er tidskrævende.

Kapitel 4 belyser lokalkomitéernes relationer til enhederne. Resultaterne viser, at samarbejdet især omfatter den lovpligtige godkendelse af kurser og foredrag, som enheden er ansvarlig for. Derudover angiver 36 pct. af komitéerne, at de gennem enhederne får faglig sparring og inspiration til deres arrangementer, mens 12 pct. af komitéerne samarbejder med enheden om et fælles program. Komitéernes svar hænger godt sammen med enhedernes beskrivelse af relationen, hvor der netop lægges vægt på de lovpligtige godkendelsesprocedurer og enhedernes understøttende funktion.

Hyppigheden af lokalkomitéernes kontakt med enhederne varierer. Det mest udbredte er at have kontakt enten 'en eller flere gange om måneden' (43 pct.) eller 'flere gange om året' (47 pct.). Enhederne faciliterer derudover typisk et eller flere årlige møder på tværs af komitéerne. Undersøgelsen viser, at det helt overvejende er til disse møder, at komitéerne ser hinanden. Kun 16 pct. af komitéerne angiver, at de selv har kontakt med andre komitéer.

Lokalkomiteerne er i vid udstrækning godt tilfredse med deres relation til deres enhed: Tre fjerdedele af komitéerne angiver, at de er enten 'meget tilfredse' eller 'tilfredse' med samarbejdet, mens 14 pct. erklærer sig utilfredse. Den høje tilfredshed er i god overensstemmelse med, at komitéerne meget sjældent skifter tilhørsforhold.

Kapitel 5 belyser lokalkomitéernes og enhedernes holdninger til Folkeuniversitetets nye struktur, der trådte i kraft i 2018.

Lokalkomitéernes holdninger til den nye struktur

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at halvdelen af lokalkomitéerne overordnet set er tilfredse med den nuværende struktur, mens knap en femtedel af komitéerne erklærer sig utilfredse, og relativt mange har svaret 'ved ikke'.

På tværs af enhederne er der en betydelig større andel blandt Komitéstyrelsens lokalkomitéer, der er tilfredse med den nuværende organisering, end det er tilfældet blandt de øvrige komitéer. Det kan skyldes, at disse komitéer i større grad end de øvrige lægger vægt på betydningen af fællesskabet på tværs af komitéerne. Flere komitéer giver således udtryk for et ønske om mere fællesskab og mere fælles profilering på landsplan.

Lokalkomitéernes svar på spørgsmålet om, hvorvidt ændringen har medført positive eller negative forandringer, viser, at langt de fleste – 79 pct. – oplever situationen som uændret. Det kan afspejle, at organisationsændringerne – trods de ovenstående bekymringer – har haft begrænset praktisk betydning for komitéernes daglige arbejde.

Enhedernes holdninger til den nye struktur

Ses der i stedet på enhedernes holdninger til den nye struktur, har de især fokus på den nye status som selvejende institutioner og den nye fordelingsnøgle. På tværs af enhederne er der udbredt tilfredshed med, at de nu hver især er selvejende institutioner. Særligt selvbestemmelse og muligheden for frit at kunne samarbejde på tværs i det omfang, det giver mening, er vigtigt for enhederne. Lederne er glade for ikke længere at skulle agere under den tidligere nævnskonstruktion, som blev oplevet som problematisk. Universitetsenhederne sætter derudover pris på en mere simpel organisationsstruktur lokalt. Også i Komitéstyrelsen er der tilfredshed med strukturen, selvom der også er et ønske om en form for fælles hat – som f.eks. en hjemmeside – for at styrke Folkeuniversitetets identitet på landsplan, hvilket er i tråd med nogle af komitéernes ønske om mere fælles profilering.

Blandt enhederne er der forskellige holdninger til udformningen af den nye fordelingsnøgle. Hos de fleste er der tilfredshed med modellen – blandt andet fordi det giver en større grad af budgetsikkerhed. På den anden side nævner flere, at det kan være problematisk og hæmmende for aktivitetsudviklingen, hvis fordelingsnøglen i praksis ikke justeres ved ændret aktivitetsniveau, som der ellers er lagt op til i modellen. En anden problematik er, at det kan være svært for større komitéer at skifte tilhørsforhold, fordi midlerne ikke følger med. Der er således forskellige syn på den nuværende model, men de oplevede udfordringer knytter sig overvejende til den manglende fleksibilitet i forvaltningen af modellen og ikke fordelingsnøglen i sig selv.

Kapitel 6 sætter fokus på lokalkomitéerne i fremtiden ved at se på, hvilke udfordringer komitéerne oplever i deres daglige virke, og hvilke forventninger de selv har til fremtiden. Resultaterne viser, at 80 pct. af komitéerne oplever udfordringer i relation til at tiltrække yngre kræfter til arbejdet i komitéen, og mange finder det generelt svært at finde medlemmer til styrelsen.

Det er således først og fremmest organisatoriske forhold, der udfordrer, mens betydeligt færre oplever udfordringer med at finde samarbejdspartnere, lokaler og relevante oplægsholdere. I forhold til sidstnævnte oplever en fjerdedel dog, at det kan være svært at tiltrække oplægsholdere – blandt andet som følge af lang transporttid og lave honorarer.

Når det gælder forventninger til fremtiden, forventer 44 pct. af lokalkomitéerne et uændret aktivitetsniveau. En femtedel forventer et højere aktivitetsniveau, mens 9 pct. forventer et lavere, og resten har svaret 'ved ikke'. I de uddybende svar giver flere komitéer udtryk for bekymringer for fremtiden, som knytter sig til de nævnte udfordringer med at finde nye og yngre styrelsesmedlemmer.

Trods disse bekymringer viser lokalkomitéernes fremtidsvisioner, at mange fortsat har fokus på at udvikle på både samarbejdsrelationer, aktiviteter og den organisatoriske del af komitéernes arbejde, og at ønsket om at arbejde for Folkeuniversitetets formål står stærkt.

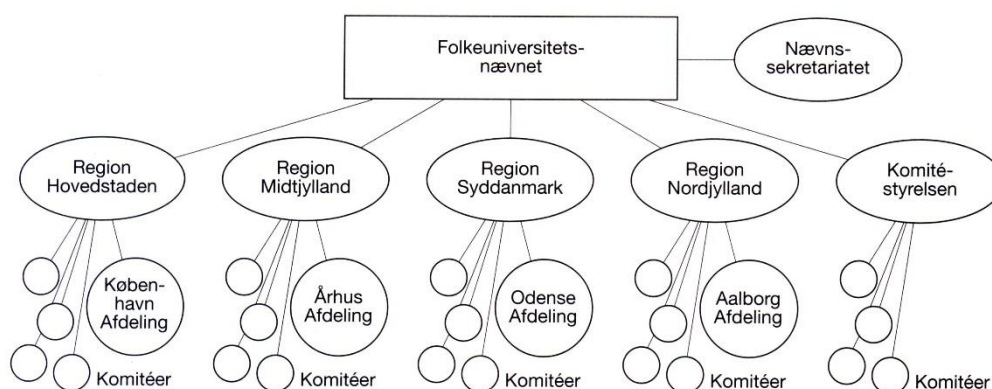
Kapitel 1: Folkeuniversitetet i dag – et overblik

For at kunne sætte analysen af lokalkomiteerne i kontekst giver dette kapitel et kort overblik over Folkeuniversitetet som organisation – med fokus på organisering, økonomi, aktiviteter og deltagere.

Organisering

Folkeuniversitetet har som nævnt haft sin nuværende struktur siden 2018, hvor en lovændring trådte i kraft. Frem til 2018 var Folkeuniversitetsnævnet organisationens øverste myndighed, hvorunder der var fire regionsstyrelser og Komitéstyrelsen (figur 1). Under regionsstyrelserne lå både universitetsafdelingerne og lokalkomiteerne, som var ligeligt repræsenteret i regionsstyrelserne. I praksis spillede regionsstyrelserne dog en begrænset rolle, og de fleste beslutninger blev truffet i afdelingsstyrelserne. Komitéstyrelsen var – og er stadig – en særlig enhed, som ikke er tilknyttet et universitet, men som udelukkende organiserer lokalkomiteer.

Figur 1: Folkeuniversitetets struktur frem til 2018

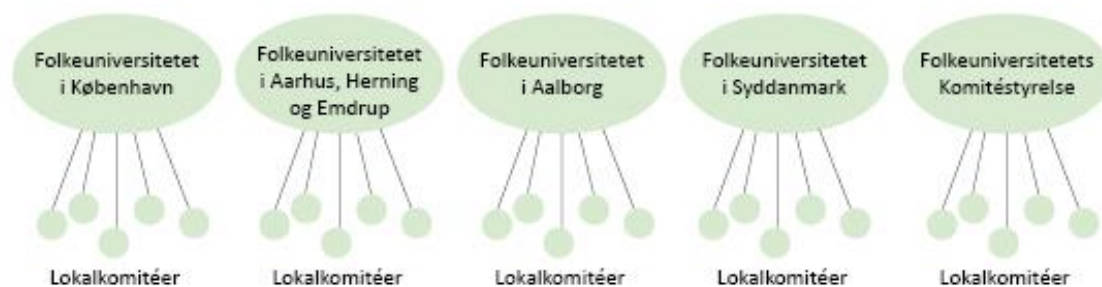
Kilde: Tidligere fundet på www.folkeuniversitet.dk (nu nedlagt) og afrapporteret i Thøgersen & Bjerrum 2015.

På grund af en række udfordringer i den tidligere struktur² blev det i 2018 politisk besluttet at ændre den ved lov. Den væsentligste ændring er, at der ikke længere er en samlende enhed for Folkeuniversitetet som helhed, og at regionsstyrelserne ikke længere findes. I stedet er der tale om fem selvstændige, lovbestemte og juridiske enheder, som hver især har et antal komitéer tilknyttet (figur 2). Lokalkomiteerne bestemmer selv, hvilken enhed de ønsker at være tilknyttet, og har mulighed for at skifte hvert tredje år, såfremt de ønsker det. Som analysen vil vise, sker det dog sjældent i praksis³.

² For yderligere viden om den tidligere struktur henvises til rapporten 'Folkeuniversitetet – en organisation, mange virkeligheder' (Thøgersen & Bjerrum 2015).

³ Også før strukturændringen havde komitéerne mulighed for at skifte tilknytning. Dengang var det muligt hvert andet år, mens det nu er hvert tredje år, at muligheden er til stede. Denne justering blev begrundet i et ønske om større stabilitet samt det faktum, at komitéerne sjældent benytter sig af muligheden (Bemærkninger til lovforslag L 76 2017/2018).

Figur 2: Folkeuniversitetets struktur i dag

Det er ikke helt entydigt, hvordan de fire universitetsenheder betegnes. I skrivelser fra Kulturministeriet omtales de som Folkeuniversitetet i Hovedstaden, Midtjylland, Nordjylland og Syddanmark, hvilket afspejler de tidligere regionsstyrelser. Flertallet af enhederne anvender dog selv betegnelser, som knytter sig til den eller de universitetsbyer, de har aktiviteter i. I denne rapport er det valgt at benytte den betegnelse, enhederne selv benytter, og som fremgår af figur 2.

Økonomi

Folkeuniversitetet er på finansloven og modtager hvert år et statstilskud til undervisnings- og foredragsaktiviteter. Som figur 3 viser, modtog Folkeuniversitetet i alt 14,4 mio. kr. i tilskud i 2021. Som det fremgår, har der været et stort fald i tilskuddet, når der ses på den samlede periode fra 2001 og frem til i dag. Det største fald skete mellem 2002 og 2003, hvor der var en række nedskæringer på folkeoplysningsområdet i bredere forstand. Fra 2014 og frem har tilskuddets størrelse dog ligget på et relativt stabilt niveau.

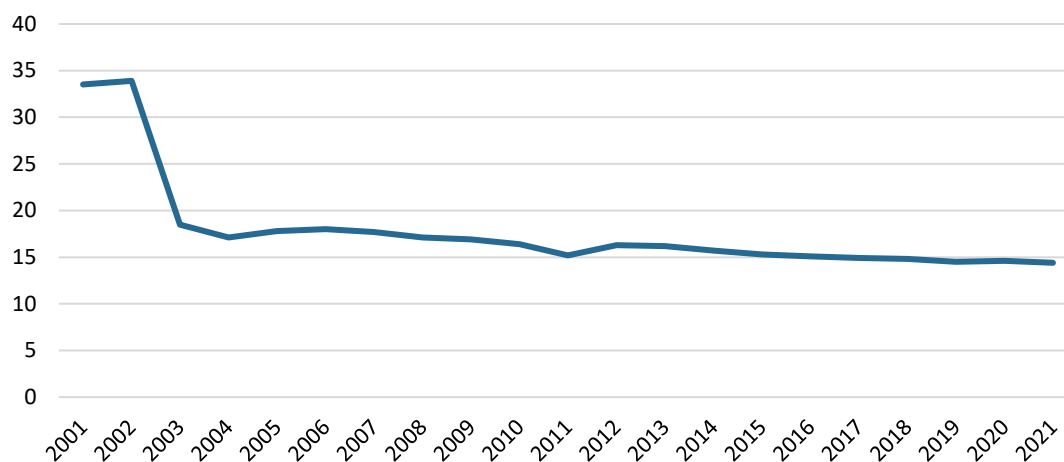
Figuren viser det ordinære statstilskud og omfatter således ikke de midler, enhederne har modtaget i særlig kompensation i forbindelse med coronanedlukningerne. Derudover er det væsentligt at nævne, at det i finansloven for 2022 blev vedtaget at afsætte et ekstraordinært driftstilskud på 7 mio. kr. årligt i perioden 2022-2024 (Kulturministeriet 2022)⁴. Det samlede statslige støtteniveau for 2022 og frem vil derfor være betydeligt højere end de beløb, der fremgår af figuren.

---

⁴ Ifølge interviewene med enhederne har man i mange år kæmpet for et højere tilskud. Det skyldes blandt andet en stor nedskæring i tilskuddet tilbage i 2002, hvor også tilskuddet til andre folkeoplysende organisationer blev nedsat kraftigt.

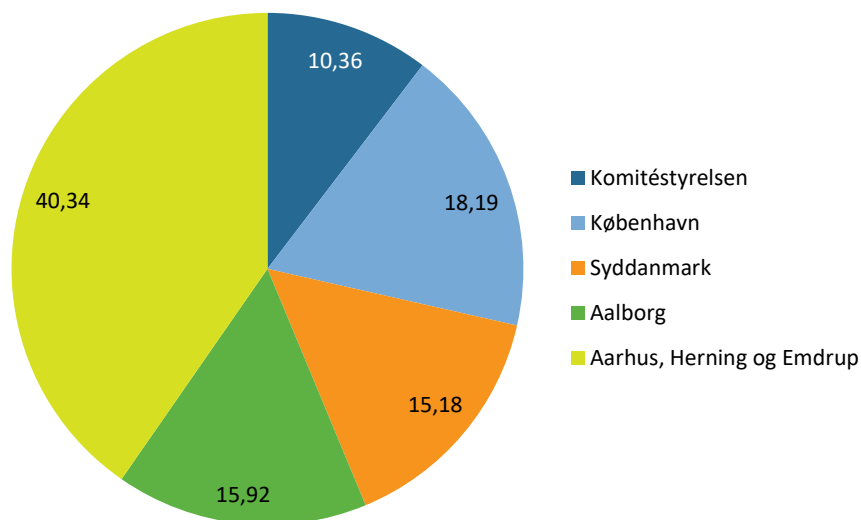
Figur 3: Statstilskud til Folkeuniversitetet i perioden 2001-2021 (i mio. kr.)

Kilde: Finanslovsdatabasen (faste 2021-priser). Figuren viser det ordinære statstilskud til Folkeuniversitetet, mens coronakompensationer i 2020 og 2021 ikke indgår.

Også fordelingen af tilskud blev ændret i forbindelse med strukturændringerne i 2018. I dag fordeles statstilskuddet til enhederne gennem en fordelingsnøgle baseret på de seneste tre års aktiviteter samt et beløb pr. komité, enheden har tilknyttet (10.000 kr. i 2022) (Kulturministeriet 2022). Figur 4 viser, hvor stor en andel af det samlede statstilskud de respektive enheder modtager ifølge den nuværende fordelingsnøgle, når tilskuddet pr. komité er fordelt. Den samme nøgle vil blive anvendt i fordelingen af det ekstraordinære tilskud fra 2022-24.

Figur 4: Fordelingsnøgle for statstilskud på tværs af enheder (pct.)

Figuren viser enhedernes andel af statstilskuddet efter fordeling af beløb pr. komité. Kilde: Kulturministeriet 2022.

Da strukturændringen blev gennemført, blev tilskuddet fordelt ud fra gennemsnittet af tilskud til de enkelte enheder i perioden 2014-2016. Tidligere blev tilskuddet sammensat af tilskud til hhv. kurser og forelæsninger, administrationstilskud og rejsegodtgørelse. I dag er der tale om et samlet tilskudsbeløb, som enhederne frit kan disponere over. Aflønningen

af undervisere sker dog efter fastlagte takster⁵, ligesom udgifter til rejser godtgøres efter statens regler og takster (Bekendtgørelse for Folkeuniversitetet, bilag 2).

Hvert tredje år vurderer Kulturministeriet, om der på baggrund af udviklingen i aktivitetsniveauet på tværs af enhederne er sket så væsentlige ændringer, at fordelingsnøglen bør ændres. Der er dog ikke klare definitioner af, hvornår der er tale om 'væsentlige ændringer', og ved den første status i 2022, hvor der blev taget udgangspunkt i perioden 2017-2019⁶, blev det besluttet at fastholde den oprindelige fordelingsnøgle – trods relativt store ændringer i aktivitetsniveauet i nogle af enhederne. Alle universitetsenhederne havde i perioden et lavere aktivitetsniveau end i den foregående periode, mens Komitéstyrelsen havde et lidt højere aktivitetsniveau – målt på antallet af dobbelttimer. Ses der i stedet på enhedernes andel af det samlede aktivitetsniveau, var der begrænsede forskydninger på tværs af de to perioder (Kulturministeriet 2022). På tværs af enhederne er der forskellige holdninger til udformningen og forvaltningen af fordelingsnøglen, hvilket vil blive uddybet i kapitel 5.

Lokalkomitéernes aktivitetsniveau og deltagerantal

Tidligere stod Folkeuniversitetet i Danmark for at samle oplysninger om aktivitetsniveau og antallet af deltagere på tværs af de enkelte enheder. I dag er der ingen fælles instans, der står for dette, men enhederne indberetter hver især deres aktivitetsniveau til Slots- og Kulturstyrelsen⁷.

En gennemgang af enhedernes samlede aktivitetsniveau og udviklingen i denne kan ses i rapportens bilagsmateriale, mens der i det følgende vil være fokus på komitéernes aktiviteter og deltagere. Der vil være fokus på det overordnede aktivitetsniveau, mens den senere analyse af data fra spørgeskemaundersøgelsen nuancerer billedet ved at belyse variationen i aktivitetsniveauet på tværs af komitéer og ved at se på den oplevede og forventede udvikling over tid.

Når der ses på aktivitetsniveau og deltagere i Folkeuniversitetet som helhed, er det vigtigt at være opmærksom på, at enhederne har forskellige opgørelsesmetoder. Eksempelvis er der forskelle på enhedernes definitioner af dobbelttimer⁸, og der er forskellige

---

⁵ Satsen er pr. 1. oktober 2022 følgende: Forelæsningshonorar: 2.244,48 kr. inkl. feriepenge for en dobbelttime. Kursushonorar: 1.402,38 kr. inkl. feriepenge for en dobbelttime (www.fuko.dk)

⁶ 2020 indgår ikke i ministeriets opgørelse på grund af et afvigende aktivitetsbillede som følge af coronarestriktioner.

⁷ Der er dog ikke nogen fælles retningslinjer for disse indberetninger, hvorfor enhedernes opgørelsesmetoderne ikke er ensartede. Indberetningen sker typisk gennem enhedernes årsberetninger.

⁸ F.eks. definerer Folkeuniversitetet i Aarhus, Herning og Emdrup en dobbelttime som 2 x 45 minutters aktivitet samt 15 minutters pause, hvorimod Folkeuniversitetet i Syddanmark definerer det som 2 x 55 minutter, hvor der er plads til en pause (<https://fauu.dk/folkeuniversitetskomiteer-i-midtjylland/honorarsatser-og-komite%C3%A9afgift/>) FU Syddanmark, <https://fuodense.dk/for-komiteer/komiteafgift-og-honorarsatser/>).

beregningsmetoder i estimeringen af komitéernes deltagerantal i de tilfælde, hvor de ikke har indberettet deltagerantal⁹.

Ud over de forskellige opgørelsesmetoder, er det i sammenligningen på tværs af enheder vigtigt at være opmærksom på den store variation i de forskellige formater, enhederne anvender i deres forskningsformidling. Eksempelvis har Folkeuniversitetet i Aarhus, Herning og Emdrup mange festivalaktiviteter og har haft stor succes med livestreaminger, hvor der typisk er mange deltagere pr. arrangement. Omvendt har særligt Folkeuniversitetet i København mange længere kursusrækker, hvor de samme deltagere følger en række arrangementer over tid, og disse deltagere kun tæller med én gang per kursusrække¹⁰. Disse forskellige opgørelsesmetoder og aktivitetskarakteristika er væsentligt at have for øje, både når der ses på forskellene på tværs og på de samlede opgørelser.

Deltagertimer, der er et udtryk for antallet af gange, en person deltager i en to-timers forelæsning, kunne være et andet muligt mål for aktivitetsniveauet. I denne rapport er det dog valgt at belyse aktivitetsniveauet gennem antallet af dobbelttimer, da det er et mål alle enheder benytter og afrapporterer i deres årsrapporter – trods de nævnte forskelle i opgørelsesmetoderne.

Lokalkomitéernes aktivitetsniveau

Figur 5 viser lokalkomitéernes aktivitetsniveau – målt på antallet af dobbelttimer – fordelt på enheder i perioden 2018-2021. Da en stor del af perioden har været påvirket af corona, er det mest retvisende at se nærmere på 2019-niveauet. Her blev der i alt gennemført cirka 2.000 dobbelttimer i lokalkomitéerne.

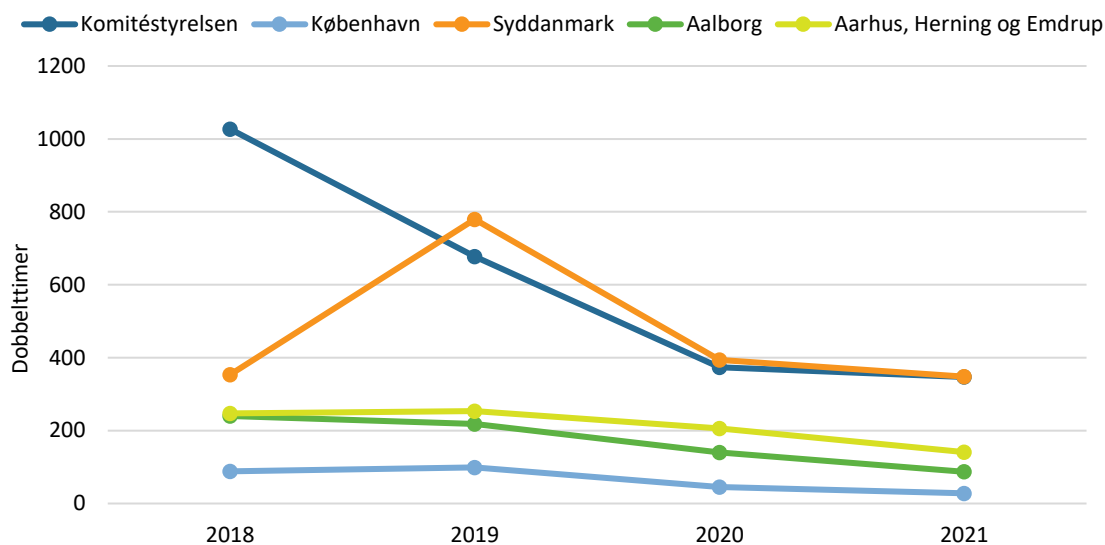
Som det fremgår, står lokalkomitéerne under Komitéstyrelsen og Folkeuniversitetet i Syddanmark for den største andel af aktiviteterne, hvilket hænger godt sammen med, at de har flest komitéer (jf. tabel 1). Der er generelt store forskelle i omfanget af komitéernes aktiviteter, hvilket kan have stor betydning for det samlede aktivitetsniveau på tværs af enhederne. Eksempelvis skyldes forskydningerne mellem Syddanmark og Komitéstyrelsen mellem 2018 og 2019, at en enkelt meget aktiv komité skiftede tilhørsforhold.

---

⁹ Ved manglende indberetning af deltagerantal noteres f.eks. antallet af forelæsningsdeltagere til 40 hos Folkeuniversitetet i Aalborg (Aalborg, Årsrapport 2021), hvor Folkeuniversitetet i Syddanmark noterer 30 deltagere (Syddanmark, Årsrapport 2020).

¹⁰ Ved en kursusrække med 20 deltagere over ti gange, tælles kun 20 deltagere og ikke 200 deltagere (Deltagerstatistik 2015-2020 Folkeuniversitetet i København).

Figur 5: Lokalkomitéernes aktivitetsniveau 2018-2021 (antal dobbelttimer)

Figuren viser lokalkomitéernes aktivitetsniveau i antal dobbelttimer på tværs af tilknytning til enheder for perioden 2018-2021. Kilde: Enhedernes årsopgørelser og tilsendte aktivitetsopgørelser.

Forholdet mellem lokalkomitéernes aktivitetsniveau og enhedernes samlede aktivitetsniveau er vist i tabel 2 med udgangspunkt i 2019-tal. Variationen på tværs af enhederne er relativt stor. Hos Folkeuniversitetet i Syddanmark udgør komitéernes aktiviteter 53 pct. af det samlede aktivitetsniveau, mens den tilsvarende andel er på 7 pct. for Folkeuniversitetet i Aarhus, Herning og Emdrup og blot 4 pct. for Folkeuniversitetet i København. Endelig udgør komitéernes aktiviteter 22 pct. hos Folkeuniversitetet i Aalborg. Forskellene på tværs af enhederne følger samme mønster som i 2015-undersøgelsen – dog er komitéernes andel af aktiviteterne i Syddanmark og i Aalborg lidt højere i dag end tidligere (Thøgersen & Bjerrum 2015, 35).

Tabel 2: Aktivitetsniveau i komitéerne og enhederne i 2019 (antal dobbelttimer)

Enhed	Komitéernes dobbelttimer	Afdelingernes dobbelttimer	Enhedernes dobbelttimer i alt	Komitéandel (pct.)
Komitéstyrelsen	678	0	678	100
København	99	2.471	2.570	4
Syddanmark	780	693	1.473	53
Aalborg	218	744	962	23
Aarhus, Herning og Emdrup	254	3.391	3.645	7
I alt	2.028	7.299	9.327	22

Tabellen viser henholdsvis lokalkomitéernes, afdelingernes og enhedernes samlede aktivitetsniveau, samt komitéandelen af aktivitetsniveauet i 2019. Afdelinger henviser til enhedernes aktiviteter ekskl. aktiviteterne i komitéerne og er således de aktiviteter, der primært afholdes i universitetsbyerne. Kilde: Enhedernes årsrapporter, tilsendte aktivitetsopgørelser og egne beregninger.

På tværs af alle enheder ligger komitéandelen af aktivitetsniveauet i 2019 på 22 pct. Dette niveau er højere end noget tidspunkt i perioden 2001-2014, hvor komitéandelen toppede i 2002 på 20 pct. I 2015-rapporten tegnede der sig desuden en svag stigning i

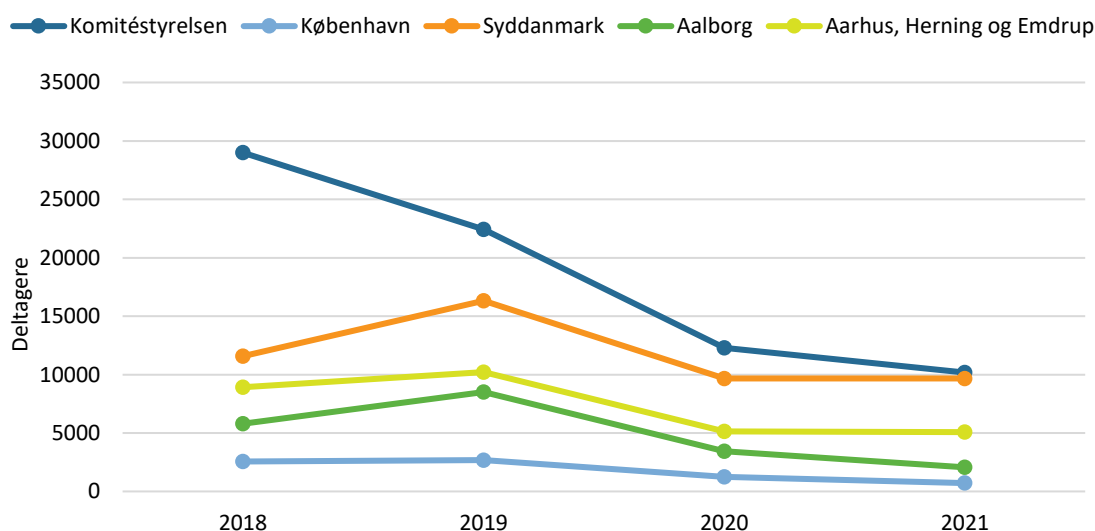
lokalkomitéernes andel af aktiviteterne i perioden 2005-2014, som er fortsat indtil 2019. Den stigende komitéandel skyldes dog et fald i afdelingernes aktivitetsniveau, da komitéernes aktivitetsniveau har ligget relativt stabilt frem til 2019 (Thøgersen & Bjerrum 2015, 34).

Overordnet set står lokalkomitéerne dermed for en væsentlig del af det samlede aktivitetsniveau i Folkeuniversitetet, og deres rolle bør særligt ses i lyset af, at komitéerne er ansvarlige for den geografiske spredning af folkeoplysende aktiviteter uden for universitetsbyerne.

Lokalkomitéernes deltagerantal

Som figur 6 viser, følger lokalkomitéernes deltagerantal på tværs af enhederne i store træk aktivitetsniveauet¹¹. Komitéerne tilknyttet Aalborg og Aarhus, Herning og Emdrup oplevede fremgang fra 2018 til 2019. Mellem 2019 og 2020 havde samtlige enheders et faldende deltagerantal. Samlet set har coronanedlukningerne naturligt haft stor betydning for både komitéernes aktivitetsniveau og deres deltagerantal i 2020 og 2021.

Figur 6: Lokalkomitéernes deltagerantal fordelt på de fem enheder, 2018-2021

Figuren viser deltagerantal i perioden 2018-2021 for hver af de fem enheders lokalkomitéer. Kilde: Enhedernes årsrapporter og tilsendte aktivitetsopgørelser.

Som det vil fremgå senere i analysen af data fra spørgeskemaundersøgelsen, har de fleste lokalkomitéer en forventning om et øget aktivitetsniveau i 2022, og analysen tyder generelt på, at komitéerne har klaret sig godt igennem coronaperioden, trods de udfordringer, den har medført (se kapitel 3).

¹¹ Ligesom ved aktivitetsniveauet kan udviklingen i enhedernes deltagerantal ses i rapportens bilagsmateriale.

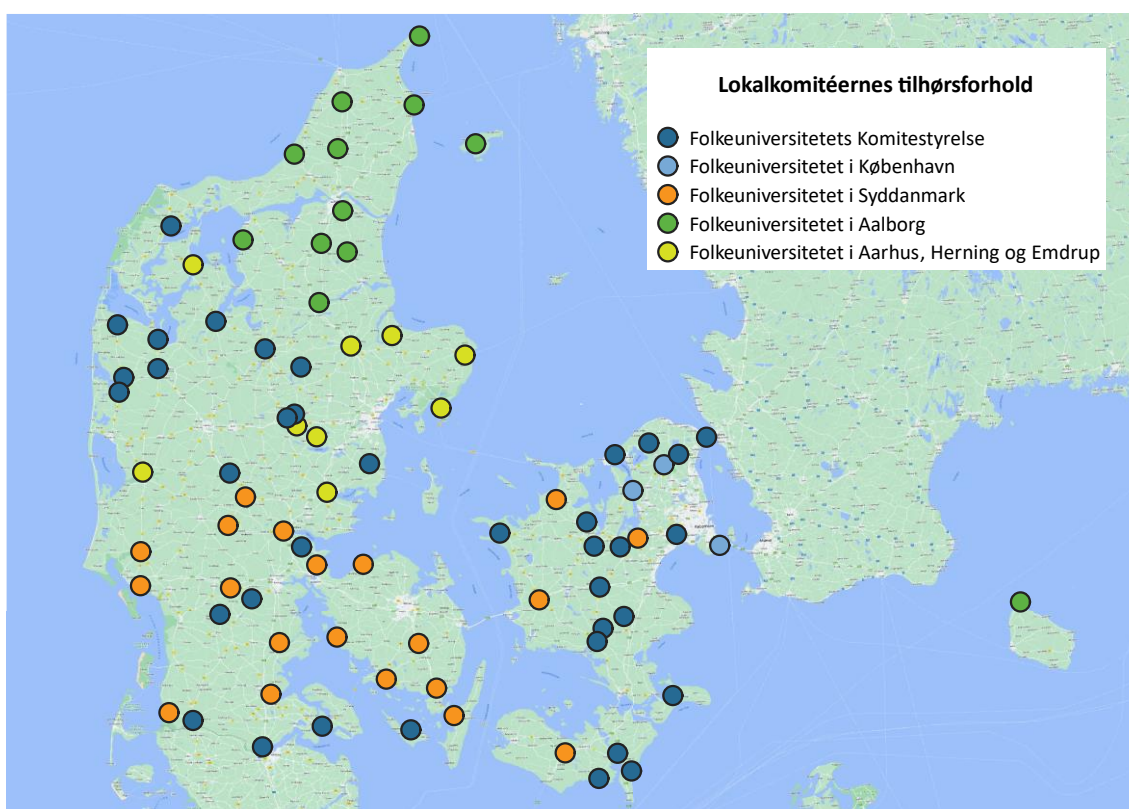
Kapitel 2: Lokalkomitéerne – en karakteristik

Der findes ikke en samlet opgørelse over udviklingen i antallet af lokalkomitéer over tid, men de nedslag, der findes, tyder på, at antallet af komitéer toppede i slutningen af 1990'erne og starten af 00'erne. I 2001 var der 150 godkendte lokalkomitéer (Vejleskov et al. 1998; Eigaard 2001). Siden da er der sket et fald i antallet, og i forbindelse med den seneste undersøgelse i 2015 blev antallet opgjort til 80 lokalkomitéer. Det er ikke muligt at afgøre her, hvad faldet i antallet af komitéer skyldes, men det er tidsmæssigt sammenfaldende med nedskæringen i statstilskuddet i 2003.

I denne undersøgelse er antallet opgjort til 81 lokalkomitéer, hvorfor det ser ud til, at antallet af lokalkomitéer har stabiliseret sig over de senere år. Som det vil fremgå nedenfor, er der – ligesom i det øvrige foreningsliv – en løbende udskiftning af komitéer: Nogle komitéer lukker, og nye opstår.

Som nævnt kan komitéerne selv vælge, hvilken af de fem enheder de ønsker at være tilknyttet. Figur 7 viser lokalkomitéernes geografiske placering og deres tilknytning til enhederne. Som det fremgår, er der et relativt tydeligt geografisk mønster, når det gælder de fire enheder, der er tilknyttet universiteter, mens Komitéstyrelsen har komitéer fordelt over hele landet.

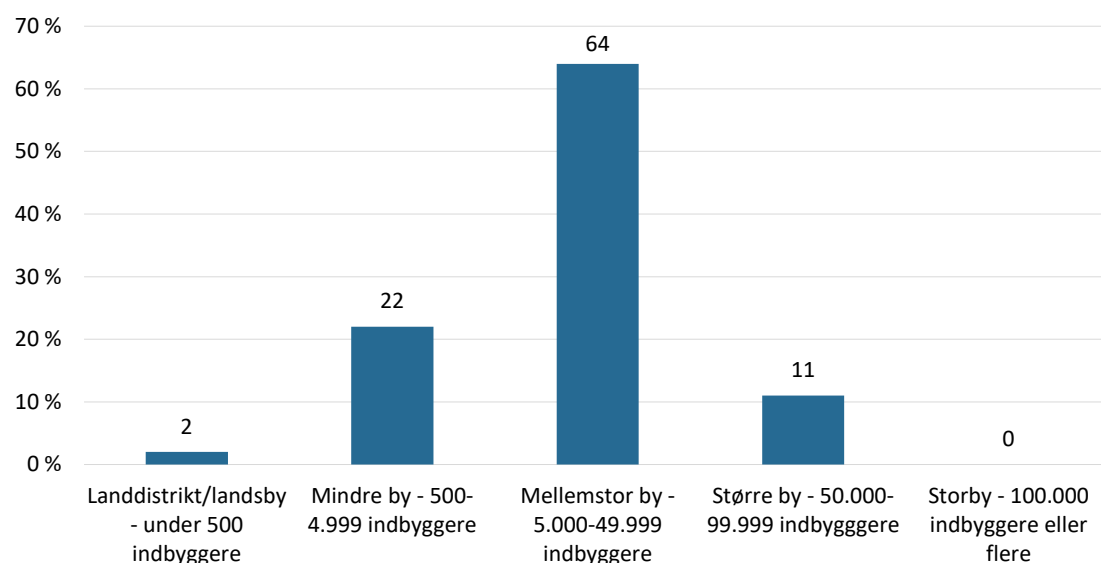
Figur 7: Lokalkomitéernes geografiske placering og tilhørsforhold til enhederne

Kilder: Enhedernes og lokalkomitéernes hjemmesider.

Selvom lokalkomitéerne er spredt geografisk, er de ofte forankret i landets mellemstore byer. Som figur 8 viser, hører 64 pct. af lokalkomitéerne til i en mellemstor by med mellem 5.000 og 49.999 indbyggere, mens 22 pct. hører til i en mindre by og 11 pct. i en større by med over 50.000 indbyggere. Denne fordeling kan være et udtryk for, at der skal et vist befolkningsgrundlag til for at kunne udbyde aktiviteter. Derudover vil der ofte være bedre mulighed for offentlig transport til og fra de mellemstore byer, end det er tilfældet i mindre byer og landdistrikter, hvilket kan have betydning for muligheden for at tiltrække oplægs- holdere.

Figur 8: Lokalkomitéerne er primært til stede i de mellemstore byer (pct.)

Figuren viser lokalkomitéernes svar på spørgsmålet: "Hvor hører lokalkomitéen til – dvs. hvor foregår aktiviteterne overvejende?" n=45.

Ikke overraskende er der en vis sammenhæng mellem størrelsen af lokalkomitéernes lokalsamfund og komitéernes aktivitetsniveau. Hovedparten af de komitéer, der holder til i mindre byer og landdistrikter, afviklede således under ti dobbelttimer i 2021 (se tabel 18 i bilagsmaterialet).

Som det fremgår af kortet i figur 7, er der store forskelle på, hvor mange komitéer enhederne har tilknyttet. Tabel 3 viser, at fordelingen har været relativ stabil siden den seneste undersøgelse i 2015 – dog med mindre forskydninger. Antalsmæssigt er den største forskydning sket hos Komitéstyrelsen, der havde 33 komitéer i 2015 og 37 i 2022.

Tabel 3: Enhedernes tilknyttede lokalkomitéer i 2015 og 2022

Enhed	Antal lokalkomitéer 2015	Antal lokalkomitéer 2022
Komitéstyrelsen	33	37
København	4	3
Syddanmark	22	20
Aalborg	11	12
Aarhus, Herning og Emdrup	10	9
I alt	80	81

Som tabellen også indikerer, er der sjældent lokalkomitéer, der skifter administrativ tilknytning, selvom muligheden er der. Blot to af de 58 lokalkomitéer i spørgeskemaundersøgelsen har skiftet i løbet af de seneste fem år. De øvrige forskydninger i antallet af tilknyttede komitéer mellem 2015 og 2022 skyldes nedlæggelse af eksisterende – og oprettelse af nye – komitéer.

Derudover angiver to lokalkomitéer, at de er blevet sammenlagt med en anden lokalkomité inden for de seneste fem år. I 2015-undersøgelsen havde seks lokalkomitéer angivet, at de var blevet sammenlagt inden for de seneste fem år. Der er dermed færre sammenlægninger nu end tidligere. Den mulige udvikling i retning af færre og større komitéer, som blev nævnt i 2015-rapporten, ser dermed ikke ud til at være fortsat.

Lokalkomitéernes organisering

I modsætning til de lovbestemte enheder, er lokalkomitéerne organiseret som frivillige foreninger. De kan dermed nedlægge sig selv, hvis der ikke er nok tilslutning til aktiviteterne, og de har stor frihed til at organisere sig, som de ønsker lokalt. Komitéernes vedtægter skal dog godkendes af den enhed, de er tilknyttet.

I det følgende vil der være fokus på lokalkomitéernes karakteristika. Blandt andet vil det blive belyst, hvornår de er etableret, samt hvordan deres bestyrelser er nedsat og sammen-sat.

Hvornår er lokalkomitéerne etableret?

Tabel 4 viser, hvornår lokalkomitéernes er stiftet. Som det fremgår, er langt den største del af lokalkomitéerne etableret efter 1970, mens fire komitéer er etableret tidligere. Den ældste lokalkomité i undersøgelsen er etableret i 1899. Knap halvdelen af de komitéer, der har angivet et årstal, er etableret i perioden 1970-1999. Det vidner om en stor vækst i den periode, hvilket hænger godt sammen med, at antallet af komitéer toppede i slutningen af 1990'erne og starten af 00'erne. Tallene viser dog også, at der er mange nyere komitéer: 44 pct. er etableret efter årtusindeskiftet.

Tabel 4: Hvornår er lokalkomitéerne stiftet?

	Antal	Andel i pct.
Før 1970	4	7
1970-1999	28	49
2000-2022	25	44
I alt	57	100

Kilde: Komitéundersøgelse 2022. n=57.

Også efter strukturændringen i 2018 er der kommet fem nye lokalkomitéer til. De to nyeste komitéer er etableret i henholdsvis 2021 og 2022. Dermed er der også blevet etableret nye komitéer efter coronanedlukningerne. Som nævnt har det samlede antal komitéer dog ligget på et stabilt niveau siden 2015-undersøgelsen. Dermed er der også komitéer, der har nedlagt sig selv i perioden.

Lokalkomitéernes styrelser

Lokalkomitéer bliver typisk etableret af lokale, frivillige ildsjæle, der ønsker at afholde aktiviteter i lokalsamfundet. Komiteerne ledes af styrelser, og som tabel 5 viser, varierer det, hvor mange medlemmer styrelserne har.

Lidt over halvdelen af lokalkomitéerne har mellem tre og fem bestyrelsesmedlemmer, mens en tredjedel af komitéerne har seks-otte medlemmer. 9 pct. af komitéerne har mindre end tre bestyrelsesmedlemmer, hvilket kan tyde på, at det har været svært at finde frivillige. Denne fordeling er i god overensstemmelse med billedet i 2015-undersøgelsen med den undtagelse, at der er færre styrelser med mere end otte medlemmer (15 pct. i 2015 kontra 5 pct. i 2022). Der er ingen klare mønstre mellem komitéernes aktivitetsniveau og antallet af medlemmer i styrelsen.

Tabel 5: Antal medlemmer i lokalkomitéernes styrelser

Antal medlemmer	Antal lokalkomitéer	Andel i pct.
Mindre end 3 medlemmer	5	9
3-5 medlemmer	30	52
6-8 medlemmer	20	34
Mere end 8 medlemmer	3	5
I alt	58	100

Tabellen viser lokalkomitéernes svar på spørgsmålet: "Hvor mange medlemmer er der i lokalkomitéens styrelse?", hvor lokalkomitéen har angivet antallet af medlemmer. n=58.

Som det ses i tabel 6 viser, varierer det på tværs af lokalkomitéerne, hvordan styrelserne nedsættes. Knap halvdelen af styrelserne er selvsupplerende (45 pct.), mens de i 41 pct. af tilfældene vælges på en generalforsamling, og enkelte nedsættes på anden vis (12 pct.). Dette billede er i overensstemmelse med resultaterne i 2015-rapporten.

Tabel 6: Nedsættelse af lokalkomitéernes styrelser

	Antal	Andel i pct.
Styrelsen er selvsupplerende	26	45
Styrelsen er valgt på generalforsamling	24	41
Styrelsen er nedsat på anden vis	7	12
Ved ikke	1	2
I alt	58	100

Tabellen viser lokalkomitéernes svar på spørgsmålet: "Er lokalkomitéens styrelse selvsupplerende eller valgt på generalforsamling?" n=58.

Styrelsernes medlemmer fordeler sig nogenlunde ligeligt på tværs af køn. Når det gælder alder, er det tydeligt, at medlemmerne har en høj gennemsnitsalder. Knap 60 pct. af medlemmerne er over 65 år. Derimod har ingen af lokalkomitéstyrelserne medlemmer under 30 år, mens 14 pct. er i aldersgruppen 30-50 år (se tabel 19 i bilagsmaterialet). Sammenlignet med 2015-undersøgelsen, er der sket en stigning i andelen af styrelsesmedlemmer over 65 år, som dengang var på 47 pct.

Ud over den frivillige styrelse har enkelte lokalkomitéer lønnet arbejdskraft tilknyttet. Det gør sig dog kun gældende for 11 pct. af komitéerne (svarende til seks komitéer), og antallet af lønnede timer er meget begrænset med et gennemsnit på tre timer ugentligt.

Derudover er 15 lokalkomitéer (26 pct.) etableret i samarbejde med en anden (ofte lokal) institution. De uddybende svar viser, at det i de fleste tilfælde handler om etablering i samarbejde med det lokale bibliotek. Et sådan samarbejde kan være med til at give komitéerne en stærkere organisering.

De lokale institutioner varetager forskellige opgaver for lokalkomitéerne. Det gælder f.eks. deltagertilmelding, programlægning, markedsføring, sekretariatsbistand og lokaler til arrangementerne. I flere tilfælde har biblioteket og/eller kulturforvaltningen desuden et fast medlem i komitéernes bestyrelse.

Samlet set er lokalkomitéerne dog helt overvejende baseret på frivillige kræfter. Ud over de frivillige medlemmer af lokalkomitéernes styrelser, har 21 pct. af komitéerne andre frivillige tilknyttet. Disse komitéer benytter især de frivillige til praktisk assistance ved arrangementer og til diverse administrative opgaver som f.eks. vedligeholdelse af hjemmeside mv. Tilbøjeligheden til at have andre frivillige tilknyttet stiger med komitéernes aktivitetsniveau (se tabel 20 i bilagsmaterialet).

Lokalkomitéernes økonomi

Det følgende afsnit sætter fokus på lokalkomitéernes økonomi. Som frivillige foreninger har lokalkomitéerne relativt frie økonomiske rammer. I forhold til udgifterne til aflønning af undervisere er der dog en tæt økonomisk relation til enhederne. Det skyldes, at det er enhederne, der står for at aflønne undervisere og for at dække undervisernes rejseudgifter.

For at dække disse udgifter betaler lokalkomitéerne i fire af de fem enheder en komitéafgift til enhederne for hver dobbelttime, de afvikler. Det er samme fremgangsmåde, som var i spil, før strukturændringen trådte i kraft. Folkeuniversitetet i Aarhus, Herning og Emdrup, Folkeuniversitetet i Aalborg, Folkeuniversitetet i Syddanmark og Folkeuniversitetets Komitéstyrelse har en uformel aftale om, at de forsætter med den ordning:

”Vi kører stadigvæk med det samme system efter uformel aftale med Aarhus, Aalborg og Odense om, at de gør det samme. Det er en uforpligtende aftale, vi har indgået, men det ser ud til, at det også fortsat fungerer på samme måde ved de tre andre enheder. Vi blev opfordret til at samarbejde omkring fastsættelsen af komitéafgifter af Slots- og Kulturstyrelsen ved et møde i forbindelse med strukturændringen”.

Interview med sekretariatsleder, Folkeuniversitetets Komitéstyrelse

”Vi har vel også en aftale med Komitéstyrelsen om, at vores komitégebyr – det komitéerne betaler for at få lavet administration – det holder vi på samme niveau, så vi ikke begynder at konkurrere på det parameter.”

Interview med sekretariatschef, Folkeuniversitetet i Aalborg

Som det fremgår af citatet ovenfor, benytter de fire enheder blandt andet den samme model for at undgå konkurrence på tværs. Taksten i komitéafgiften pr. dobbelttime er derfor fast, og der skelnes mellem en takst for forelæsninger og en takst for kurser. Begge dele tager udgangspunkt i de takster, der er for undervisernes løn (Bekendtgørelsen om Folkeuniversitetet, bilag 2).

Folkeuniversitetet i København benytter sig af sin egen model. Her betaler komitéerne ikke en takseret komitéafgift, men får dækket de første ti dobbelttimer af enheden. Hvis en komité afholder mere end ti dobbelttimer, skal de selv dække samtlige udgifter for yderligere aktiviteter:

”Men vi har i hvert fald lavet det sådan nu, at de får de første ti timer gratis. Dem betaler vi. Det er ligesom for at hjælpe små komitéer. Og så skal de til gengæld selv betale, hvad de har ud over det.”

Interview med rektor, Folkeuniversitetet i København

Det er stadig enheden, der står for administrationen i forbindelse med udbetaling af underviserhonorarer og rejsegodtgørelse, men udgifterne afholdes af de enkelte komitéer, hvis der afholdes mere end ti dobbelttimer.

De ovenstående økonomiske strukturer er vigtige at kende i den mere generelle belysning af lokalkomitéernes økonomi. I spørgeskemaet er komitéerne blevet spurgt om, hvilke indtægter og udgifter komitéen har. Som figur 9 viser, er deltagerbetaling den mest udbredte indtægtskilde. I 2022 modtog 84 pct. af komitéerne indtægter fra deltagerbetaling, og den gennemsnitlige betaling for en forelæsning ligger på 75 kr.

Derudover angiver lidt over halvdelen af lokalkomitéerne, at de modtager indtægter fra enhederne. Det kan for eksempel være støtte til administrative udgifter eller støtte fra

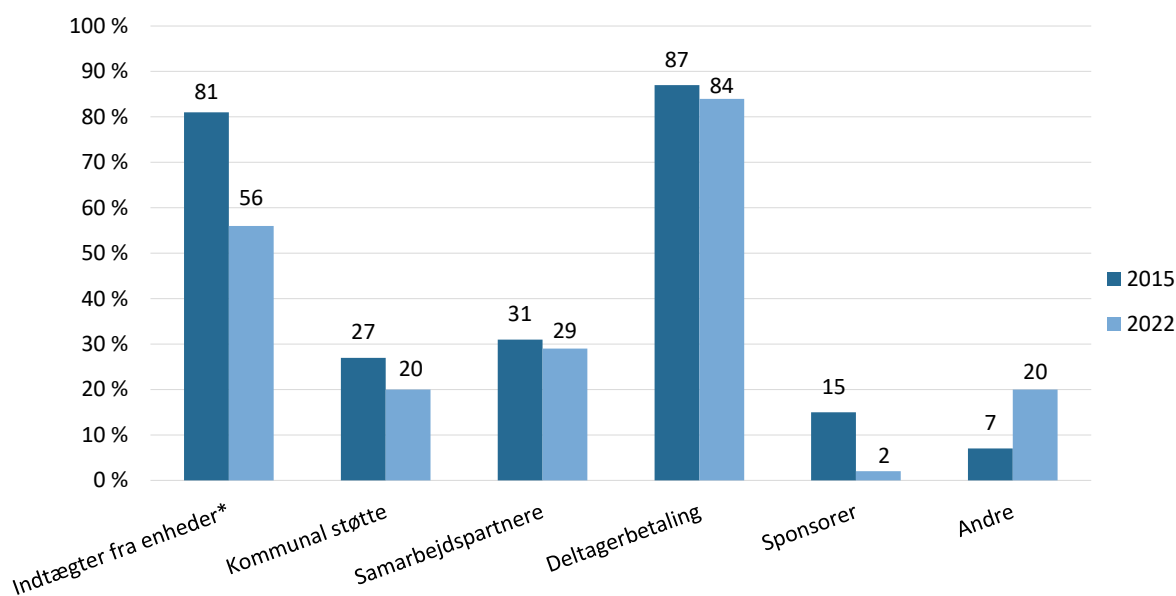
puljer. Eksempelvis har både Komitéstyrelsen og Folkeuniversitetet i Aalborg en pulje, som komitéerne kan søge til udvikling eller andre særlige udgifter:

”Der har vi blandt andet afsat en pulje til komitéerne, som de kan søge til markedsføring eller specielle arrangementer, eller hvad de nu har lyst til. (...) Jeg ved ikke, om de andre gør det. Det har jeg egentlig ikke snakket med dem om, men vi gør det i hvert fald her.”

Interview med sekretariatschef, Folkeuniversitetet i Aalborg

29 pct. af lokalkomitéerne har indtægter fra de samarbejdspartnere, de laver arrangementer med, mens en femtedel modtager kommunal støtte. Ligeledes har en femtedel angivet, at de har andre indtægtskilder end de ovennævnte. I de uddybende svar nævnes blandt andet fonde og legater, statslige puljer og salg af kaffe og kage i pauserne. Overordnet set giver lokalkomitéernes indtægtsside indtryk af, at langt de fleste komitéer finansierer deres aktiviteter med indtægter fra arrangementer og i nogen grad med støtte fra enhederne. Talene siger dog ikke noget om indtægtskildernes størrelse og dermed ikke noget om, hvor afhængige komitéerne er af indtægterne fra de enkelte kilder.

Figur 9: Lokalkomitéernes indtægter i 2015 og 2022 (pct.)

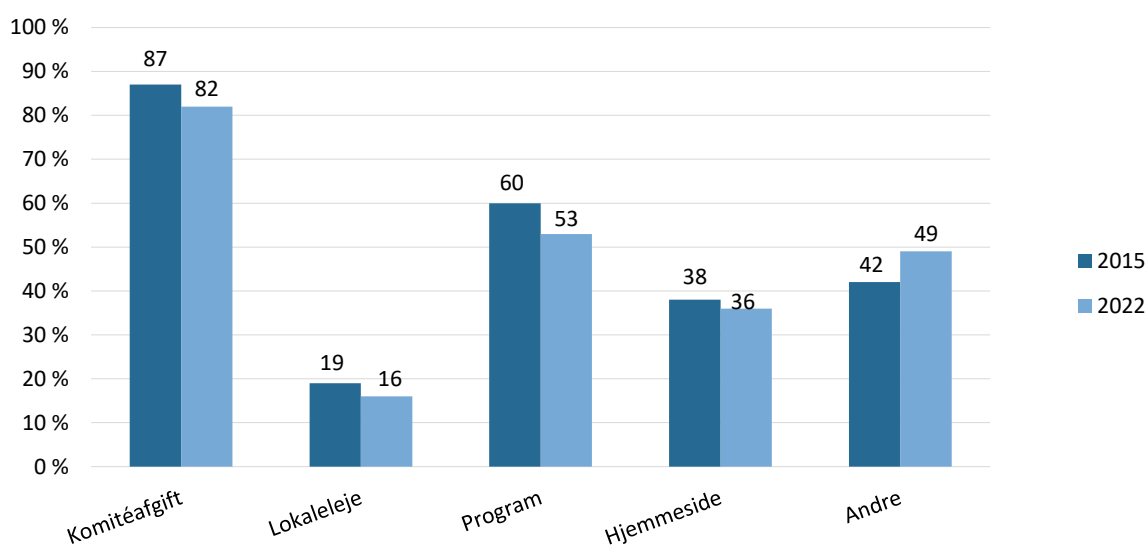
Figuren angiver lokalkomitéernes svar på spørgsmålet: ”Hvilke indtægter har lokalkomitéen?”. Da lokalkomitéerne ofte har flere indtægtskilder, summerer søjlernes værdi ikke til 100 pct. *: tallet for 2015 dækker over ’administrationstilskud’ snarere end ’indtægter fra enhederne’. 2015: n=52, 2022: n=45.

Sammenlignes der med de indtægter, lokalkomitéerne angav i 2015-undersøgelsen, er den primære forskel, at andelen, der har angivet at modtage indtægter fra enhederne, er faldet. Det kan skyldes, at komitéerne tidligere havde mulighed for at få dækket deres administrationsudgifter – de såkaldte frimærkepenge – af enhederne, som modtog et særligt tilskud til det formål som en del af det samlede statstilskud. I dag er det op til enhederne selv, hvilken måde de vil støtte komitéerne på. Derudover har færre komitéer end tidligere indtægter fra sponsorere: 15 pct. fik sponsorindtægter i 2015 mod blot 2 pct. i 2022.

Vendes blikket i stedet mod lokalkomitéernes udgifter, er der – som vist i figur 10 – kun marginale forskelle i komitéernes udgiftsposter på tværs af de to undersøgelser. Den største forskel er, at lidt færre har udgifter til program.

Ikke overraskende er komitéafgiften til enhederne den udgift flest komitéer – 82 pct. – har sat kryds ved. Derudover har lidt over halvdelen af komitéerne udgifter til program, hvilket kan dække tryk og uddeling af programmerne. Mange komitéer formidler dog også digitalt, hvilket ses ved, at 36 pct. har udgifter til hjemmeside. Endelig har 16 pct. udgifter til lokaleleje. Denne lave andel kan skyldes, at størstedelen af komitéerne afholder arrangementer i samarbejde med andre, eller at de får stillet kommunale lokaler til rådighed.

Figur 10: Lokalkomitéernes udgifter i 2015 og 2022 (pct.)

Figuren viser lokalkomitéernes svar på spørgsmålet: "Hvilke udgifter har lokalkomitéen?". Da lokalkomitéerne ofte har flere udgifter, summerer søjlerne værdi ikke til 100 pct. 2015: n=52, 2020: n=45.

Halvdelen af lokalkomitéerne har angivet, at de har haft andre udgifter end de ovenstående. 20 af disse komitéer har valgt at uddybe deres svar. Heraf har syv komitéer udgifter til annoncering (primært i lokalaviser og på sociale medier), syv komitéer har udgifter til bank og MobilePay, og seks komitéer har udgifter til løn og administration. Et lille antal komitéer bruger derudover penge på forplejning til arrangementer og på porto.

Tabel 7: Antallet af lokalkomitéer i 2015 og 2022, der uddyber andre udgiftsposter

Andre udgiftsposter	2015	2022
Annoncering	12	7
Bankgebyr og MobilePay-udgifter	1	7
Løn og administration	7	6
Forplejning til arrangementer	4	3
Porto	3	2

Tabellen bygger på Vifos egen kodning af de åbne kommentarer om andre udgiftsposter. 2015: n=20, 2022: n=20

De største forskydninger i lokalkomitéernes uddybende svar mellem 2015 og 2022 er, at færre komitéer i dag nævner udgifter til annoncering. Det kan muligvis forklares af, at muligheden for at annoncere online gennem sociale medier er blevet mere udbredt. Derudover er det interessant, at betydeligt flere komitéer i dag nævner udgifter til banker og betalingsløsninger. Det kan blandt andet skyldes stigende bankgebyrer som følge af hvidvaskloven, der pålægger bankerne at føre ekstra tilsyn med foreningskonti. Denne udfordring blev også nævnt i flere af interviewene med enhederne. Som det fremgår af uddraget nedenfor, var bankudgifterne en særlig udfordring under coronanedlukningerne, hvor komitéerne ikke havde nogen indtægter:

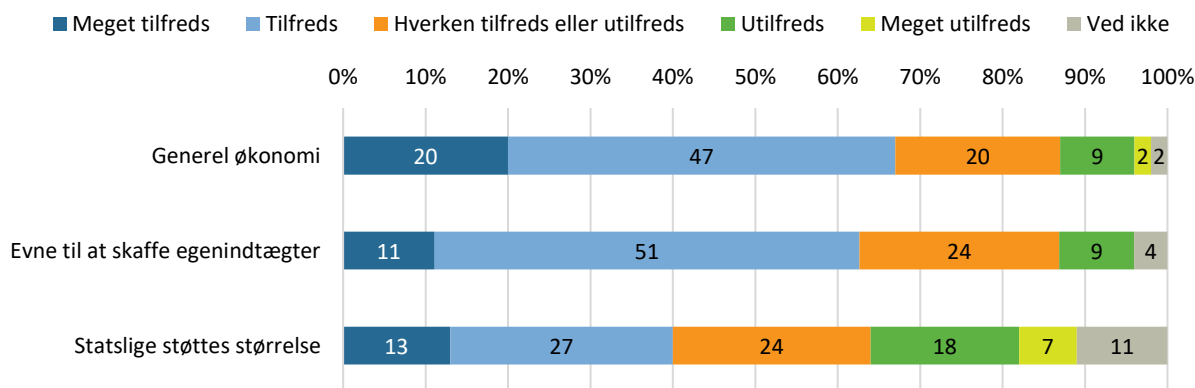
” [...] Så er der jo bankudgifter og sådan noget, og det kan være hårdt for en lille komité, når der overhovedet ikke er nogle indtægter. Selvom der så heller ikke er nogle udgifter, så skal man jo stadig betale for at have sådan en bankkonto, og det er jo en relativt stor post for en lille komité.”

Interview med sekretariatsleder, Folkeuniversitetet i Syddanmark

Samlet set tyder undersøgelsen dog på, at de fleste komitéer er tilfredse med deres økonomiske forhold. Som figur 11 viser, erklærer cirka to tredjedele af komitéerne sig enten tilfredse eller meget tilfredse med deres generelle økonomi og med evnen til at skaffe egenindtægter. Kun 11 pct. er decideret utilfredse.

Tilfredsheden er lidt mindre, når det gælder den offentlige støttes størrelse. Her er 40 pct. tilfredse eller meget tilfredse, mens 25 pct. er utilfredse eller meget utilfredse.

Figur 11: Lokalkomitéernes tilfredshed med egne økonomiske forhold (pct.)

Figuren viser lokalkomitéernes svar på spørgsmålet: ”I hvilken grad er der i lokalkomitéen tilfredshed med forskellige aspekter af lokalkomitéens økonomi?” n=45.

Sammenlignes resultaterne med lokalkomitéernes tilfredshed med økonomien i 2015-undersøgelsen, er der lidt større tilfredshed i dag. Det gælder særligt for tilfredsheden med den offentlige støttes størrelse (Thøgersen & Bjerrum 2015, 101). Om denne forskel skyldes forhold relateret til den nye struktur eller andre forhold, er dog ikke muligt at afgøre her.

Kapitel 3: Lokalkomitéernes formål, aktiviteter og samarbejdsrelationer

Folkeuniversitetets formål er at gøre forskningsbaseret viden tilgængelig for befolkningen, og som dette kapitel vil vise, er der blandt lokalkomitéerne en stærk bevidsthed om dette formål. Formålet kan imidlertid udfyldes på mange forskellige måder, hvilket afspejler sig i både komitéernes og universitetsenhedernes aktiviteter.

Efter et kort blik på lokalkomitéernes syn på eget formål, vil der i det følgende være fokus på deres aktiviteter. En stor del af komitéernes aktiviteter afholdes i samarbejde med andre aktører i lokalsamfundet. Derfor vil det også blive belyst, hvilke samarbejdsrelationer lokalkomitéerne har, og hvad de oplever at få ud af samarbejdet.

Lokalkomitéernes syn på eget formål

I spørgeskemaet er lokalkomitéerne blevet bedt om med egne ord at beskrive, hvad de ser som det væsentligste formål med lokalkomitéens arbejde. De mange uddybende svar viser, at komitéerne er meget bevidste om den rolle, de spiller i forhold til Folkeuniversitetets lovmæssige formål om 'at udbrede kendskabet til forskningens metoder og resultater' (Folkeoplysningsloven, §46).

Stort set alle de uddybende svar kredser om oplysning eller vidensformidling. Flere understreger herunder lokalkomitéernes særlige rolle i forhold til at få viden ud til almindelige mennesker og til det lokalområde, komitéerne er en del af:

"At få udbredt forskning til 'almindelige' mennesker."

"At imødekomme lokale behov, at lade lokale udfordringer møde videnskabelige svar, at præsentere væsentlige samfundsmæssige spørgsmål."

"At arrangere videnskabsbaserede foredrag jf. loven om Folkeuniversiteternes virke til vores udkantsområde."

"At give borgerne et tilbud på højt niveau. Vi har mange konkurrenter i byen, så vi skal give noget ekstraordinært."

"Komitéen er enig om, at vi ønsker udbredelse af evidensbaseret forskning. Vi giver befolkningen mulighed for at møde fortrinsvis universitetsfolk og universitetsfolk at møde 'almindelige' mennesker i en universitetsfjern del af Danmark [...]."

Uddybende svar i spørgeskemaet

Som de ovenstående eksempler illustrerer, lægger mange lokalkomitéer stor vægt på, at der skal være et højt fagligt niveau, og at der skal være tale om (lokal)samfundsrelevante emner. Selvom komitéerne beskriver det på forskellige måder, er det samlet set vidensformidling, oplysning, debat og lokal forankring, som står centralt i deres egen forståelse af formålet.

Derudover er der eksempler på uddybende svar, hvor lokalkomitéernes særlige lokale rolle understreges. Her ses samarbejdsrelationer, det lokale møde og det lokale engagement som et vigtigt mål i sig selv – sammen med vidensformidlingen:

”Skabe rum for oplysning til folket. Være et fælles samarbejdsforum på tværs af foreninger, grupperinger og institutioner i lokalmiljøet. Bidrage til at skabe sammenhængskraft og tilhørsforhold i lokalmiljøet.”

”At videreformidle seriøs information og binde lokalsamfundet sammen om denne aktivitet.”

”At tilbyde oplysende, vedkommende og spændende foredrag i lokalsamfundet. At holde lokalsamfundet i gang. At gøre lokalsamfundet attraktivt.”

”At være det gode og understøttende led mellem deltageres og samarbejdspartneres ideer og muligheden for et godt og kvalificeret arrangement under de gældende regler.”

Uddybende svar i spørgeskemaundersøgelse

Som det fremgår – både implicit og eksplicit – ser flere på lokalkomitéernes aktiviteter som noget, der kan være med til at gøre lokalsamfundet levende og attraktivt, og som kan styrke den lokale sammenhængskraft. Samlet set er der – ligesom det var tilfældet i 2015-undersøgelsen – stor opbakning blandt lokalkomitéerne til Folkeuniversitetets overordnede formål (Thøgersen & Bjerrum 2015, 88).

Lokalkomitéernes aktiviteter

Lokalkomitéerne udfylder deres formål ved at gennemføre forskellige typer af aktiviteter, som spænder fra klassiske aktiviteter som forelæsninger og kurser til mere omfattende aktiviteter som sommerkurser og temadage.

Som tabel 8 viser, er forelæsninger og forelæsningsrækker den aktivitet, som flest lokalkomitéer (92 pct.) afholder, mens en femtedel afholder kurser/kursusrækker og lidt færre afholder debatskabende arrangementer og temadage. Sammenlignet med 2015 udbyder lige så mange lokalkomitéer forelæsninger i dag, men de øvrige aktivitetstyper udbydes generelt af lidt færre komitéer end tidligere. En mulig forklaring på denne forskel kan være, at coronasituationen har begrænset lokalkomitéernes aktivitetsmuligheder.

Tabel 8: Hvilke typer af aktiviteter udbyder lokalkomitéerne? (pct.)

Aktivitetstype	Andel af lokalkomitéer 2015	Andel af lokalkomitéer 2022
Forelæsninger/forelæsningsrækker	94	92
Kurser/kursusrækker	26	20
Debatskabende arrangementer	21	14
Temadage	23	12
Sommerkurser (flerdages)	6	4
Udlandsrejser	8	0
Festivaler	-	0
Andre aktivitetstyper	15	20

2015: n=53, 2022: n=50.

En femtedel af lokalkomitéerne har angivet, at de udbyder andre typer af aktiviteter end de ovenstående, og ti af disse har uddybet deres svar (tabel 9). Svarene viser, at de øvrige aktiviteter omfatter livestreaming af foredrag, udflugter og kombinerende aktiviteter. Sidstnævnte kan eksempelvis være foredrag om musik, der kombineres med en koncert.

Tabel 9: Hvilke andre typer af aktiviteter udbyder lokalkomitéerne?

Aktivitetstyper	Antal lokalkomitéer, der nævner aktivitetstypen
Livestreaming af foredrag (f.eks. fra Aarhus Universitet)	5
Indenrigsudflugter	2
Kombinerede aktiviteter	2
Møde med korte, lokale oplæg	1

Aktivitetstyper og antal lokalkomitéer, der nævner disse aktivitetstyper, er et resultat af Vifos kodning af de åbne svar. n=10.

Lokalkomitéernes arrangementer kan omfatte mange forskellige emner. Som tabel 10 viser, er de to mest populære emner 'samfund og verden' og 'arkæologi, historie og slægtsforskning'. Æstetiske fag som kunsthistorie og litteraturvidenskab formidles også af mange komitéer, og det samme gør sig gældende for naturvidenskabelige emner. Omvendt har relativt få lokalkomitéer arrangementer om psykologi, sundhed og pædagogik (26 pct.), og blot én komité har afholdt arrangementer om organisation og ledelse.

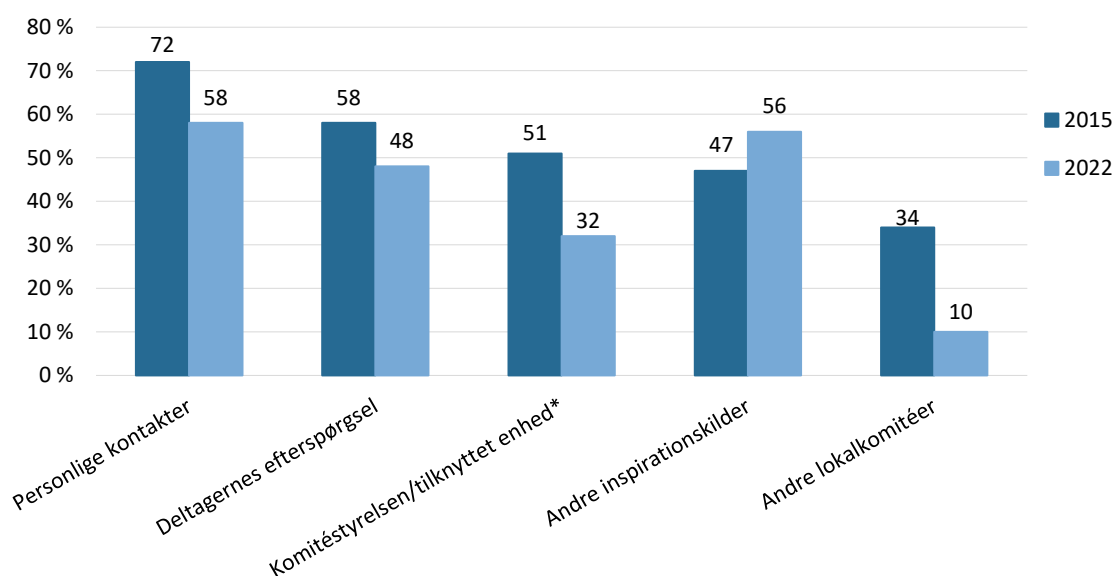
Tabel 10: Emner til lokalkomitéernes arrangementer (pct.)

Emner	Andel af lokalkomitéer, der afholder aktiviteter om emnet
Samfund og verden	68
Arkæologi, historie og slægtsforskning	66
Kunst, arkitektur og design	62
Natur, naturvidenskab og teknologi	60
Litteratur, film og musik	56
Religion, etik og filosofi	42
Psykologi, sundhed og pædagogik	26
Organisation og ledelse	2
Andre emner	8

Tabellen viser andelen af lokalkomitéer, der har valgt de enkelte emner ved spørgsmålet: "Inden for hvilke emner afholder lokalkomitéen flest arrangementer?". n=50.

Som figur 12 viser, henter lokalkomitéerne især inspiration til deres arrangementer gennem personlige kontakter. Derudover er det interessant, at næsten halvdelen af komitéerne benytter deltageres efterspørgsel som inspiration. Det tyder på, at komitéerne er i tæt dialog med deres lokale deltagere. Den lokale inspiration og de personlige relationer fylder således mere end inspirationen fra enhederne, som en tredjedel af komitéerne benytter sig af.

Derudover er det interessant, at blot 10 pct. får inspiration fra andre lokalkomitéer. Det tyder på, at der er meget begrænsede relationer og begrænset sparring på tværs af komitéer, selvom lignende tilbud kunne være oplagte inspirationskilder.

Figur 12: Inspirationskilder til lokalkomitéernes arrangementer (pct.).

Figuren viser andelen af lokalkomitéer, der har valgt de enkelte inspirationskilder på baggrund af spørgsmålet: "Hvor henter lokalkomitéen inspiration til temaer og oplægsholdere/undervisere?". *: I 2015 var denne svarkategori formuleret som: "Gennem universitetsafdelingernes programmer". 2015: n=53, 2022: n=50.

Sammenlignet med 2015, henter færre lokalkomitéer inspiration fra samtlige af de nævnte inspirationskilder. Lidt flere henter dog inspiration fra andre kilder.

De 56 pct., der har angivet, at de har andre inspirationskilder end de ovenstående, har haft mulighed for at uddybe deres svar. Som tabel 11 viser, er den hyppigst nævnte inspirationskilde, medierne. Derudover henter ti lokalkomitéer inspiration i egne ideer og interesser. Endelig nævner ganske få komitéer, at de lader sig inspirere af andre foreninger/organisationer, som komitéerne ofte selv samarbejder med.

Tabel 11: Andre inspirationskilder til temaer og oplægsholdere/undervisere

Inspirationskilder	Antal lokalkomitéer, der nævner inspirationskilden
Medier og aktuelle emner	11
Komitéens egne idéer og interesser	10
Kontakt til andre foreninger/organisationer	4
Andet	4

Tabellen viser lokalkomitéernes andre inspirationskilder, og både de andre inspirationskilder og antallet af lokalkomitéer, der nævner dem, er et resultat af Vifos kodning af de åbne svar. n=29.

Lokalkomitéernes aktivitetsniveau

I det følgende belyses lokalkomitéernes aktivitetsniveau og deltagerantal. Hvor rapportens kapitel 1 belyste det overordnede billede på landsplan, dykker dette afsnit ned i variationen i aktivitetsniveauet på tværs af komitéerne.

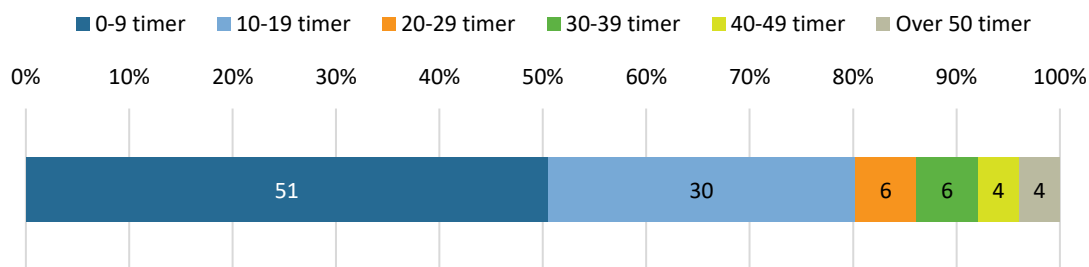
Ligesom i alle andre dele af samfundet, har coronasituationen haft stor betydning for lokalkomitéernes aktiviteter i 2020 og 2021. Komitéerne har skullet navigere under skiftende retningslinjer, hvilket har påvirket både aktivitetsniveau og deltagerantal. Derfor er det ikke meningsfuldt med en direkte sammenligning af komitéernes aktivitetsniveau (målt på antallet af dobbelttimer) i 2015 og i 2021. I det følgende vil der derfor både være fokus på 2021 og på komitéernes vurdering af udviklingen i aktivitetsniveauet i perioden før corona.

Figur 13 viser fordelingen af lokalkomitéernes svar på, hvor mange dobbelttimer de afholdt i 2021¹². Som det fremgår, har størstedelen af komitéerne – 81 pct. – afholdt under 20 dobbelttimer. Af disse havde syv komitéer slet ingen aktivitet. I den anden ende af skalaen har 8 pct. af komitéerne afholdt over 40 dobbelttimer.

---

¹² Som nævnt i kapitel 2 har enhederne lidt forskellige definitioner af en dobbelttime. Det er dog stadig et nyttigt – og det eneste tilgængelige – mål til at se på udvikling i aktivitetsniveau.

Figur 13: Fordelingen i antal dobbelttimer blandt lokalkomitéerne i 2021 (pct.)

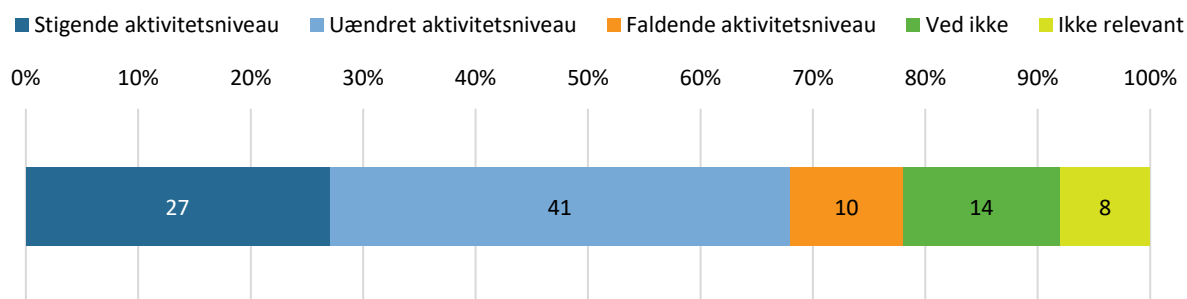

Figuren viser fordelingen af komitéernes svar på spørgsmålet: "Hvordan var lokalkomitéens samlede aktivitetsniveau i 2021? Angiv antal dobbelttimer". 'Timer' henviser dermed til antal dobbelttimer. Komitéundersøgelse 2022, n=53.

Der er en klar sammenhæng mellem lokalkomitéernes aktivitetsniveau og størrelsen på det lokalsamfund, de er en del af. Hvor 10 pct. af de lokalkomitéer, der holder til i mindre byer med under 5.000 indbyggere, havde over 20 dobbelttimer i 2021, var den tilsvarende andel for komitéer i større byer med over 50.000 indbyggere på 40 pct. (se tabel 18 i bilagsmateriale). Det gennemsnitlige antal afviklede dobbelttimer i 2021 var på 13,6. Det er markant lavere end i 2015-undersøgelsen, hvor gennemsnittet lå på 30,6 dobbelttimer. Da det samlede aktivitetsniveau i komitéerne i 2019 var på samme niveau som i 2015, er det en forskel, som må tilskrives coronanedlukningen.

For at få et billede af udviklingen i lokalkomitéernes aktivitetsniveau uden coronapåvirkning, er komitéerne i spørgeskemaet blevet spurgt ind til aktivitetsudviklingen i perioden 2015-2019. Som figur 14 viser, mener omkring halvdelen af lokalkomitéerne, at deres aktivitetsniveau har været uændret i perioden. 35 pct. har oplevet et stigende aktivitetsniveau, mens 12,5 pct. har haft faldende aktivitetsniveau. I perioden er der således flere komitéer, som har oplevet fremgang end tilbagegang¹³.

Figur 14: Oplevet udvikling i aktivitetsniveauet 2015-2019 (pct.)

Figuren viser lokalkomitéernes svar på spørgsmålet: "Hvordan har udviklingen været i lokalkomitéens aktivitetsniveau i løbet af perioden 2015-2019?". n=51.

¹³ Disse relative ændringer tager dog ikke højde for lokalkomitéernes absolutte aktivitetsniveau, og siger derfor ikke noget om, hvorvidt komitéernes samlede aktivitetsniveau er steget. Som det fremgik af kapitel 1, viser de landsdækkende tal, at det samlede antal dobbelttimer på landsplan har ligget på et relativt stabilt niveau mellem 2014 og 2021.

I forlængelse af spørgsmålet om udviklingen i aktivitetsniveauet for perioden 2015-2019 har enkelte lokalkomitéer uddybet deres svar. De komitéer, der har uddybet, har alle oplevet en positiv udvikling – og nævner blandt andet de følgende mulige årsager:

”Nye medlemmer i lokalkomitéen.”

”Bedre PR på hjemmeside, Facebook og nyhedsmails.”

”Svært at sige, men vi har et temmelig fast og interesseret publikum – til forskellige typer af foredrag. Vi satser på en rimelig spredning af emner.”

Uddybende svar i spørgeskemaundersøgelse

Flere komitéer nævner dermed interne ændringer i lokalkomitéen som årsag til den positive udvikling, hvor oplevelsen er, at særligt flere samarbejdspartnere, udskiftning i lokalkomitestyrelsens medlemmer og bedre brug af PR har medvirket til stigende aktivitetsniveau.

Lokalkomitéernes deltagerantal

Ud over antallet af dobbelttimer, er lokalkomitéerne blevet spurgt om antallet af deltagere til de forskellige typer af arrangementer, de afvikler. I det følgende vil der udelukkende være fokus på deltagerantallet til lokalkomitéernes forelæsninger¹⁴.

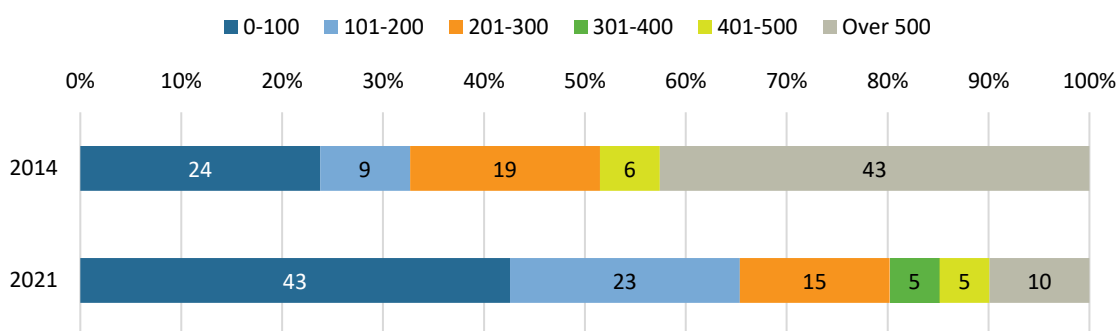
Som figur 15 viser, havde to tredjedele af lokalkomitéerne samlet set under 200 deltagere til deres forelæsninger i 2021. De fleste af disse – 42,5 pct. – havde under 100 deltagere. Det er i god overensstemmelse med det ovenstående billede af aktivitetsniveauet og giver et samlet billede af, at der er mange små komitéer. Der er dog også enkelte komitéer, der har mange deltagere: 10 pct. af komitéerne havde over 500 forelæsningsdeltagere i 2021.

Ligesom aktivitetsniveauet er også deltagerantallet i 2021 påvirket af corona. Det ses på, at lokalkomitéernes gennemsnitlige samlede deltagerantal til forelæsninger lå på 190 deltagere i 2021 mod 679 deltagere i 2014.

---

¹⁴ Lokalkomitéerne er også blevet spurgt om deltagerantallet i andre typer af aktiviteter, men i de andre typer af aktiviteter var der meget få komitéer, som har angivet deltagerantal, hvorfor det er valgt ikke at afreportere disse.

Figur 15: Det samlede antal deltagere til forelæsninger i 2021 (pct.)

Figuren viser lokalkomitéernes svar på spørgsmålet: "Hvor mange deltagere havde lokalkomitéen i 2021/2014 til forelæsninger/forelæsningsrækker?" 2015: n=54, 2022: n=40.

Ses der på lokalkomitéernes vurdering af deltagernes profiler, tyder svarene på, at komitéerne tiltrækker en relativ bred gruppe, når det gælder deltagernes uddannelsesmæssige baggrund. Det samlede skøn er, at 20 pct. af deltagerne har grundskole eller erhvervsuddannelse som deres højeste gennemførte uddannelse, mens 30 pct. har en lang videregående uddannelse, og resten befinder sig i mellemgruppen (se tabel 21 i bilagsmaterialet). Aldersmæssigt er komitéernes skøn, at over halvdelen af deltagerne er over 65 år, men også at der er mange deltagere mellem 30 og 65 år (se tabel 22 i bilagsmaterialet). Det er dog vigtigt at understrege, at der er tale om skønsmæssige vurderinger.

Lokalkomitéernes udfordringer med corona

Lokalkomitéerne har vurderet, i hvilken grad deres aktivitetsniveau i 2021 var påvirket af corona, hvilket er vist i tabel 12. Her viser billedet utvetydigt, at corona i vid udstrækning har hæmmet aktivitetsniveauet: 58 pct. afviklede færre aktiviteter end normalt i hele 2021, og 30 pct. beretter om færre aktiviteter i foråret 2021, men derefter en normalisering i aktivitetsniveauet i efteråret. 4 pct. – svarende til to komitéer – har angivet, at de slet ikke afviklede nogen aktiviteter på grund af corona.

Tabel 12: Var omfanget af aktiviteter i 2021 påvirket af corona? (pct.)

Svar	Andel
Ja, lokalkomitéen afviklede færre aktiviteter end normalt i hele 2021	58
Ja, lokalkomitéen afviklede færre aktiviteter i foråret 2021, men normal mængde aktiviteter i efteråret 2021	30
Ja, lokalkomitéen afviklede ingen aktiviteter i hele 2021 pga. corona	4
Nej, omfanget af aktiviteter har ikke været påvirket af corona	8
I alt	100

Tabellen viser lokalkomitéernes vurdering af påvirkningen af corona på aktivitetsniveauet i 2021. En enkelt lokalkomité har angivet, at de ingen aktiviteter havde i 2021, men har alligevel angivet et timetal. Svaret er derfor ændret til 'færre aktiviteter'. n=53.

Lokalkomitéerne fik derudover mulighed for at kommentere på, hvordan de havde oplevet corona. Mange kommentarer omhandler udfordringer med planlægning og afholdelse af

aktiviteter og deltagertilslutning til aktiviteter efter corona. Hele 38 lokalkomitéer har uddybet deres erfaringer med coronasituationen, og et udpluk af disse er vist nedenfor:

”Det har naturligvis givet en del ekstra arbejde, men forelæserne har været utrolig imødekommende og fleksible med hensyn til at finde et nyt tidspunkt. Efter de to delvise nedlukninger i foråret 2020 og 2021 var der ret stor tilslutning, da der blev åbnet igen i sommeren og efteråret i disse to år. Efter nedlukningen ved jule- og nytårstid har det tilsyneladende været lidt sværere at få tilslutningen op på et normalt leje igen.”

”Færre deltagere, færre foredrag. Deltagere indforståede med brug af mundbind og stor afstand og max antal til et foredrag.”

”Det var en hård tid, men heldigvis fik vi kompensation, så vi fik dækket udgifter til trykning og forsendelse af program. Det har været op ad bakke siden de store nedlukninger med at få deltagerantallet op til tidligere niveau. Nu mærker vi så den økonomiske krise.”

”Dalende interesse fra samarbejdspartnere og deltagere.”

Uddybende svar i spørgeskemaundersøgelse

Ikke overraskende har samtlige respondenter en oplevelse af, at coronasituationen har medført udfordringer. Det varierer dog, om lokalkomitéerne fortsat oplever lav deltagertilslutning, eller om de oplever at være tilbage på normalt niveau.

Coronas betydning for aktivitetsniveauet afspejler sig også ved, at tre fjerdedele af lokalkomitéerne forventer et højere aktivitetsniveau i 2022, end de havde i 2021 (tabel 13). Lokalkomitéerne planlægger i gennemsnit at afholde 22,6 dobbelttimer i 2022, hvilket er markant højere end gennemsnittet for 2021, som lå på 13,6.

Tabel 13: Planlagt aktivitetsniveau i 2022 (pct.)

Planlagt aktivitetsniveau for 2022 ift. niveauet i 2021	Andel
Højere aktivitetsniveau	73
Uændret aktivitetsniveau	11
Lavere aktivitetsniveau	16
I alt, pct.	100

Tabellen viser forholdet mellem antallet af afholdte dobbelttimer i 2021 og antallet af planlagte dobbelttimer i 2022. n=51

Lokalkomitéernes samarbejdsrelationer

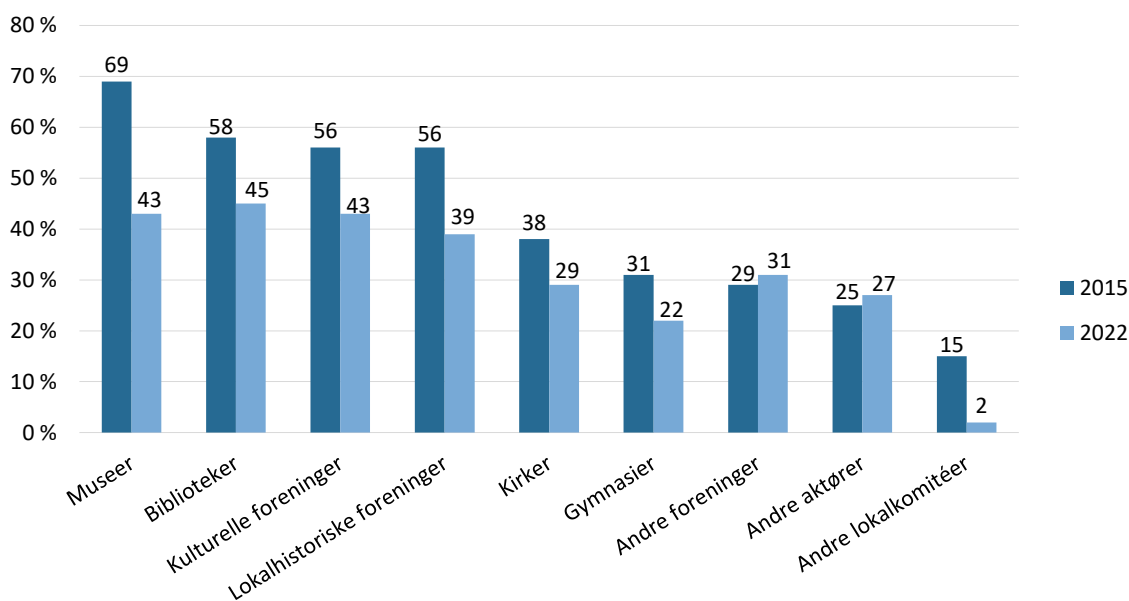
Lokalkomitéerne har stort råderum over, hvordan de organiserer sig, og hvilke aktiviteter de afholder. Ud over at en fjerdedel af lokalkomitéerne er etableret i samarbejde med en lokal institution – som for eksempel et bibliotek – samarbejder de også med mange forskellige lokale aktører omkring aktiviteterne.

Hele 90 pct. af lokalkomitéerne angiver, at de afholder aktiviteter i samarbejde med andre aktører. Lokalkomitéerne drager derfor i meget høj grad nytte af eksterne samarbejdspartnere i deres virke. Dette billede er uændret fra 2015-undersøgelsen, hvor 94 pct. samarbejdede med andre aktører.

Figur 16 viser, hvilke andre aktører lokalkomitéerne har samarbejdet med i hhv. 2015 og 2022. Som det fremgår, er biblioteker, kulturelle foreninger og museer de aktører, som flest komitéer samarbejder med, men der er også mange komitéer, der samarbejder med lokalhistoriske foreninger og kirker. Andre lokale kulturelle institutioner fylder således meget i komitéernes samarbejdsrelationer.

I forhold til tiltrækningen af yngre målgrupper er det derudover interessant, at 22 pct. af lokalkomitéerne samarbejder med gymnasier. Det gælder især komitéer, der holder til i større byer. Derimod er der kun ganske få komitéer, som samarbejder med andre komitéer. Det kan skyldes, at komitéerne ligger meget geografisk spredt, hvilket kan gøre det mindre oplagt at samarbejde.

Figur 16: Lokalkomitéernes samarbejdspartnere i 2015 og 2022 (pct.)

Figuren viser lokalkomitéernes svar på spørgsmålet: "Hvilke andre aktører samarbejder lokalkomitéen med om aktiviteter?". Komitéerne har kunne sætte flere kryds. 2015: n=48, 2022: n=49.

Som det fremgår af figur 16, er andelen af lokalkomitéer med samarbejde for rigtig mange typer af samarbejdspartnere lavere i 2022, end det var tilfældet i 2015-undersøgelsen. Eksempelvis er andelen af lokalkomitéer, der samarbejder med museer, 26 procentpoint lavere i 2022 end i 2015. Det er dog sandsynligt, at en del af faldet kan tilskrives, at aktivitetsniveauet og samarbejdsrelationerne stadig ikke er kommet helt op på samme niveau igen efter coronanedlukningerne.

Der er nogen variation i lokalkomitéernes samarbejdsrelationer på tværs af deres aktivitetsniveau. Mindre komitéer samarbejder mere med kirker og kulturforeninger end større komitéer, mens samarbejde med biblioteker er mest udbredt blandt komitéer med et højt aktivitetsniveau (se tabel 23-25 i bilagsmaterialet).

Ses der i stedet på, hvor stor en andel af lokalkomitéernes aktiviteter der gennemføres i samarbejde med andre aktører, er der begrænsede forskelle på tværs af de to undersøgelsesår, hvilket ses i tabel 14. Her angiver 42 pct. af lokalkomitéerne, at 0-25 pct. af deres aktiviteter foregår i samarbejde med andre aktører. Omvendt er der i den anden ende af skalaen en tredjedel af lokalkomitéerne, hvor langt hovedparten af aktiviteter afholdes i samarbejde med andre.

Tabel 14: Omfang af samarbejde med andre aktører (pct.)

Andel samarbejde med andre aktører	2015	2022
0-25 pct.	40	42
26-50 pct.	13	13
51-75 pct.	17	11
76-100 pct.	31	33
I alt, pct.	101	99

Tabellen viser lokalkomitéernes svar på spørgsmålet: "Hvor stor en andel (cirka) af lokalkomitéens aktiviteter udbydes i samarbejde med andre aktører?". 2015: n=48, 2022: n=45.

Der er en klar tendens til, at mindre lokalkomitéer samarbejder mere med andre lokale aktører end større lokalkomitéer: 42 pct. af de komitéer, der har afholdt under ti dobbelttimer i 2021, afholder mellem 76 og 100 pct. af deres aktiviteter sammen med andre, mens den tilsvarende andel er på 11 pct. for komitéer med over 20 afholdte dobbelttimer (se tabel 26 i bilagsmaterialet).

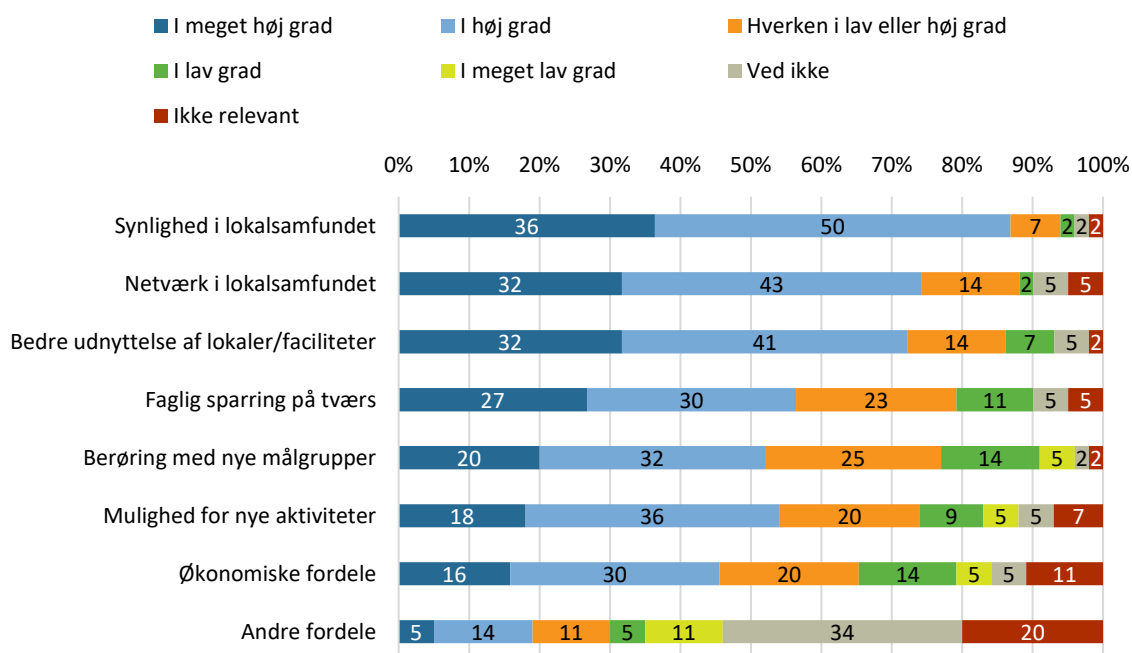
Samlet viser resultaterne, at samarbejdsrelationer generelt fylder meget i komitéernes aktiviteter, men også at der er stor variation i, hvor meget komitéerne samarbejder. Derfor er det interessant at se nærmere på, hvilke fordele og ulemper komitéerne oplever i relation til deres samarbejdsrelationer.

Figur 17 viser, i hvilken grad lokalkomitéerne oplever fordele ved samarbejdsrelationerne. Som det fremgår, er det især i relation til synlighed og netværk i lokalsamfundet, at lokalkomitéerne oplever fordele: Hele 90 pct. oplever, at samarbejdet i høj eller meget høj grad giver øget synlighed, mens 75 pct. oplever, at samarbejde giver fordele i form af netværk i lokalsamfundet. Næsten lige så mange oplever, at samarbejde kan give mulighed for berøring med nye målgrupper. Samlet set tyder lokalkomitéernes vurderinger på, at samarbejde kan være centralt for komitéernes arbejde med at nå bredt ud i lokalsamfundet og at opnå en større grad af synlighed.

Derudover oplever mange lokalkomitéer andre fordele i form af faglig sparring og bedre kapacitetsudnyttelse, ligesom der kan være økonomiske fordele ved et samarbejde. Disse

parametre relaterer sig i højere grad til rammerne og de mere praktiske dimensioner af lokalkomitéernes virke. De oplevede fordele ved samarbejdet er – med små nuancer – stort set i overensstemmelse med resultaterne i 2015-undersøgelsen (Thøgersen & Bjerrum 2015, 95).

Figur 17: Oplevede fordele ved samarbejde med andre aktører (pct.)

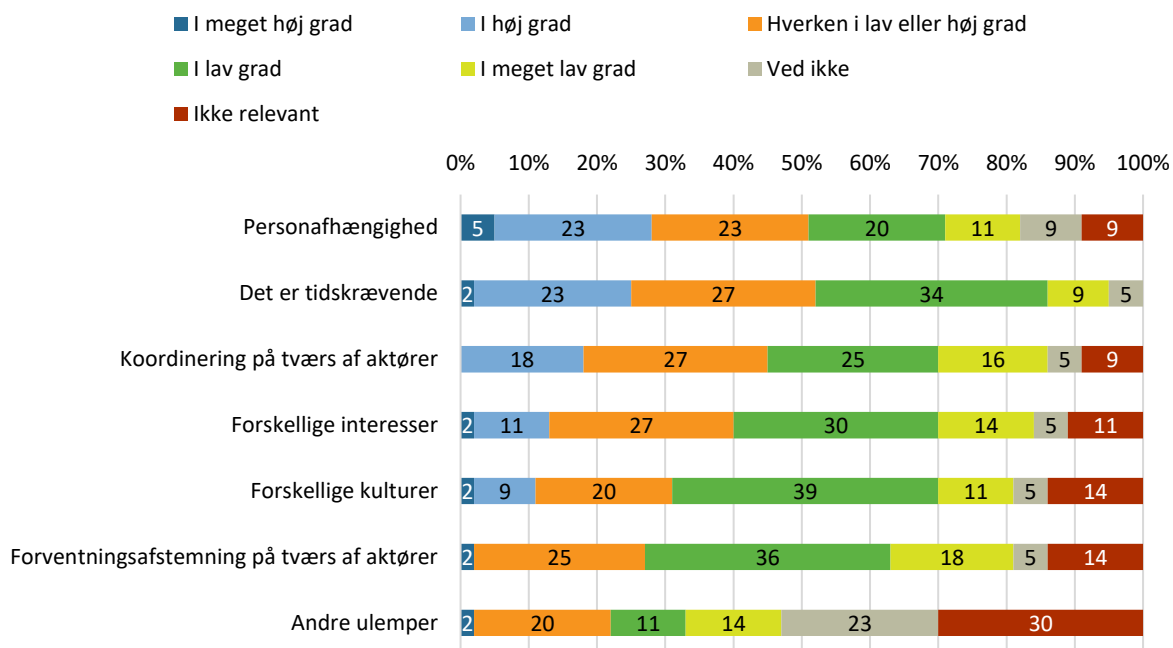

Figuren viser fordelingen af lokalkomitéernes svar på spørgsmålet: "I hvilken grad oplever du nogle af de følgende forhold som fordele ved at udbyde aktiviteter i samarbejde med andre aktører?". n=44.

Ses der i stedet på de oplevede ulemper ved samarbejde, viser figur 18 først og fremmest, at der er betydeligt færre lokalkomitéer, som oplever ulemper end fordele ved samarbejde. Andelen, der 'i høj' eller 'i meget høj grad' oplever ulemper, er relativt lav for alle de nævnte parametre.

Lokalkomitéernes svar viser, at ulemperne ved samarbejde primært handler om personafhængighed, hvilket 28 pct. oplever som en ulempe, og at samarbejdet derudover kan være tidskrævende og kræve koordinering. Endelig er der enkelte, som oplever, at forskellige interesser og kulturer kan være en udfordring.

Figur 18: Oplevede ulemper ved samarbejde med andre aktører (pct.)

Figuren viser fordelingen af lokalkomitéernes svar på spørgsmålet: "I hvilken grad oplever du nogle af de følgende forhold som ulemper ved at udbyde aktiviteter i samarbejde med andre aktører?". n=44.

Samlet set giver resultaterne et klart indtryk af, at komitéerne i vid udstrækning har et positivt syn på deres samarbejdsrelationer. Relativt få komitéer oplever ulemper, mens mange oplever fordele. Sammenlignet med 2015-undersøgelsen er der dog en lidt større andel i dag, som oplever ulemper i form af, at samarbejdet er tidskrævende og forbundet med personafhængighed (Thøgersen & Bjerrum 2015, 96).

Kapitel 4: Lokalkomitéernes relationer til enhederne

Dette afsnit sætter fokus på relationerne mellem lokalkomitéerne og de enheder, de er tilknyttet. Efter et kort blik på lokalkomitéernes begrundelser for valget af tilknytning, belyser kapitlet omfanget og karakteren af kontakten og lokalkomitéernes tilfredshed med samarbejdet.

Lokalkomitéernes valg af tilknytning

Som nævnt tidligere er der store forskelle på antallet af lokalkomitéer under de respektive enheder, og komitéerne har mulighed for at skifte hvert tredje år. I spørgeskemaet har lokalkomitéerne haft mulighed for at uddybe, hvorfor valget er faldet på netop den enhed, de er tilknyttet i dag. 26 komitéer har benyttet sig af denne mulighed¹⁵. Som tabel 15 viser, omfatter de uddybende begrundelser både geografi, traditioner samt gode erfaringer med den enhed, de er tilknyttet – både i forhold til service og gode relationer.

Tabel 15: Oversigt over uddybende svar om begrundelse for valg af enhed

Begrundelse	Antal komitéer
Geografi	10
Relationer	8
Tradition	6
Service	5
Andet	5

Tabellen bygger på Vifos kodning af de 26 uddybende svar i spørgeskemaet. Nogle uddybende svar omfatter flere temaer, hvorfor antallet ikke summerer til 26. n=26.

Ti lokalkomitéer nævner eksplicit den geografiske tilknytning som begrundelse, og i nogle svar kobles det med, at man derudover har gode erfaringer med den service, enheden yder – eksempelvis som i det følgende:

”Geografisk er det den, vi tilhører. FU i Aarhus er topprofessionel og nem at samarbejde med om det administrative.”

Uddybende svar i spørgeskemaundersøgelse

For andre handler det i højere grad om, at det er den enhed, man altid har været tilknyttet, og at man ikke ser nogen grund til at skifte, da man er tilfreds og har gode relationer:

”Jeg har fra start af været tilknyttet FU i Nordjylland og er meget tilfreds med det.”

”Det blev vi for mange år siden – før min tid som formand. Vi er meget tilfredse med Folkeuniversitetets Komitestyrelse, som yder rigtig god service, og der er ikke betaling til alt muligt.”

Uddybende svar i spørgeskemaundersøgelse

---

¹⁵ De lokalkomitéer, der har svaret ’ved ikke’ eller blot har skrevet navnet på den enhed, de er tilknyttet, indgår ikke i antallet.

De uddybende svar viser dog også, at den service, enhederne yder, kan have betydning for valget:

”Oprindelig fordi de tilbød en hjemmeside. Nu fordi vi får en god betjening og kender dem.”

Uddybende svar i spørgeskemaundersøgelse

Blandt de lokalkomitéer, der har nævnt andre ting, nævner enkelte af komitéerne tilknyttet Komitéstyrelsen, at de oplever, at denne enhed passer godt til komitéens størrelse og har et stort kendskab til komitéerne:

”Den har kendskab til og er målrettet de små lokalkomitéer.”

Uddybende svar i spørgeskemaundersøgelse

Andre, som er tilknyttet enheder i én af universitetsbyerne, understreger tilknytningen til vidensmiljøet på universitetet som en vigtig begrundelse:

”Det er vigtigt, at lokalkomiteen er tilknyttet en enhed, som er i god kontakt med (et) universitetsmiljø. Det er afdelingen tilknyttet et universitet, som har til opgave at ’nurse’ forskerne mv. på universiteterne, så de bliver godt klædt på til at drage ud i landet og agere i lokalkomitéernes område.”

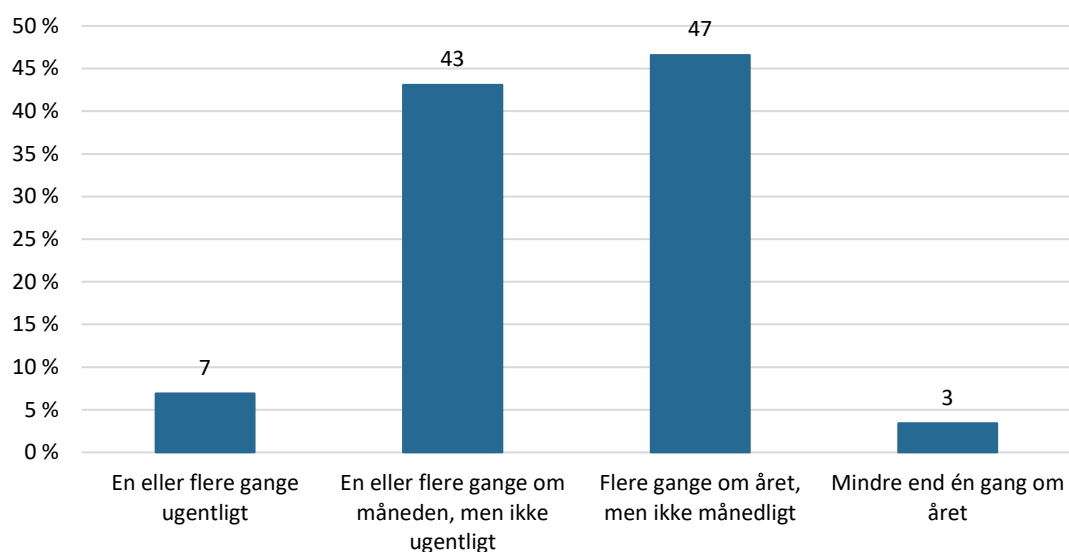
Uddybende svar i spørgeskemaundersøgelse

Endelig uddyber enkelte lokalkomitéer, at de lægger vægt på fællesskabet på tværs af komitéerne, som de oplever er blevet vanskeligere at opretholde under den nye struktur. Der er dermed mange forskellige begrundelser i spil, når komitéerne skal vurdere, hvorfor de er tilknyttet deres respektive enheder. Geografi, relationer og traditioner fylder mest, men de sidstnævnte eksempler viser, at holdninger til Folkeuniversitetets rolle og struktur også i nogle tilfælde spiller ind.

Omfanget og karakteren af kontakt mellem lokalkomitéer og enheder

I spørgeskemaet er lokalkomitéerne blevet spurgt om, hvor ofte de har kontakt med den enhed, de er tilknyttet. Som figur 19 viser, er kun ganske få lokalkomitéer i kontakt med enheden på ugentlig basis, mens det mest almindelige er at have kontakt enten ’en eller flere gange om måneden’ (43 pct.) eller ’flere gange om året’ (47 pct.). Det er stort set samme billede som i 2015-undersøgelsen (Thøgersen & Bjerrum 2015, 107).

Figur 19: Hyppigheden af kontakt med enhederne (pct.)

Figuren viser lokalkomitéernes svar på spørgsmålet: "Hvor ofte har lokalkomitéen (gennem telefon, mail eller personlig kontakt) til den administrative enhed, den er tilknyttet?" 2015: n=53, 2022: n=58.

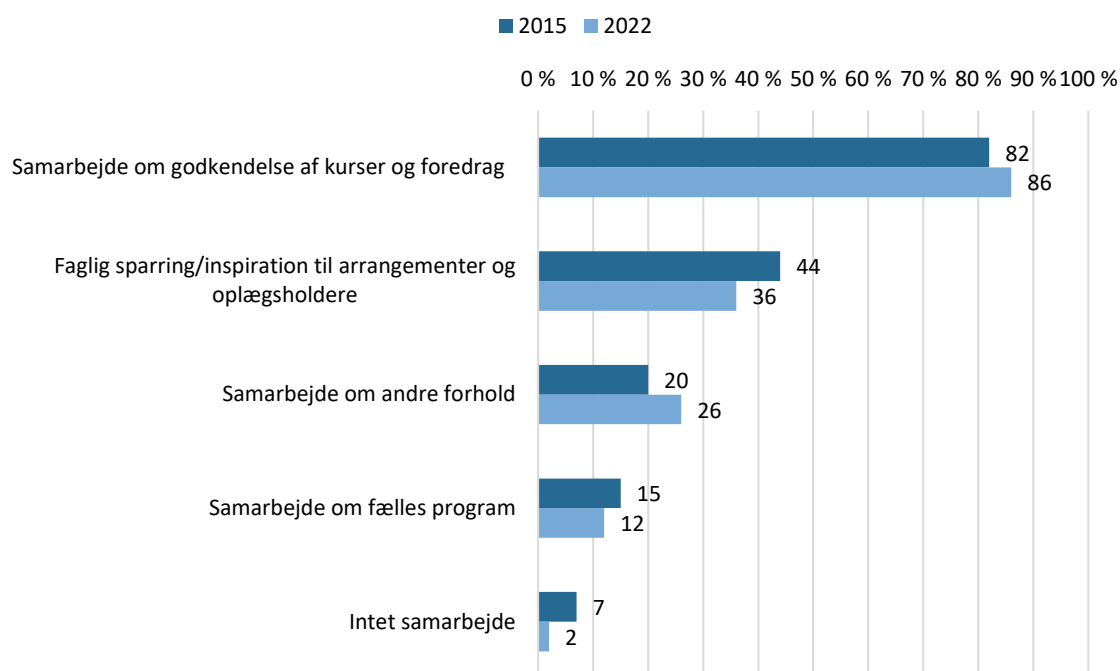
På tværs af enhederne viser resultaterne, at lokalkomitéerne under Komitéstyrelsen har lidt hyppigere kontakt til enheden end lokalkomitéerne tilknyttet de øvrige enheder. Mens 67 pct. af lokalkomitéerne under Komitéstyrelsen som minimum har kontakt en eller flere gange om måneden, gør det sig gældende for godt 40 pct. af lokalkomitéerne under de fire universitetsenheder (se tabel 27 i bilagsmaterialet)¹⁶. Denne tendens er ligeledes i overensstemmelse med 2015-undersøgelsen (Thøgersen & Bjerrum 2015, 107).

Ses der i stedet på, hvordan lokalkomitéerne samarbejder med enhederne, viser figur 20, at samarbejdet især omfatter godkendelse af kurser og foredrag, som 86 pct. af komitéerne har sat kryds ved. Det er en af de opgaver, enhederne formelt set varetager i forhold til komitéerne (Folkeuniversitetsbekendtgørelsen). Derudover bruger 36 pct. af lokalkomitéerne samarbejdet med enhederne til faglig sparring og inspiration til oplægsholdere og arrangementer.

---

¹⁶ Der er begrænsede forskelle på tværs af universitetsenhederne, og da nogle enheder derudover har meget få lokalkomitéer tilknyttet, er det valgt kun at afrapportere i disse to grupper.

Figur 20: Samarbejdsrelationer med enhederne i 2015 og 2022 (pct.)

Figuren viser lokalkomitéernes svar på spørgsmålet: "Hvilke samarbejdsrelationer er der mellem lokalkomitéen og den administrative enhed, den er tilknyttet?" Lokalkomitéerne har haft mulighed for at sætte flere kryds. 2015: n=54, 2022: n=58.

Relativt få lokalkomitéer samarbejder med enheden omkring et fælles program. Her er der også forskelle på tværs af enhederne, da nogle enheder giver lokalkomitéerne mulighed for at inkludere deres aktiviteter i programmet, mens andre ikke gør:

"I vores papirprogram, som kommer ud halvårligt, der har de jo altid sådan seks-otte sider herinde i med deres arrangementer, og det er jo ret vigtigt for deres markedsføring, at de kommer ud i det her program, som kommer ud i et meget stort oplag."

Interview med sekretariatschef, Folkeuniversitetet i Aalborg

"Komitéerne har mulighed for at være med i vores trykte katalog, som kommer to gange om året, og de kan også få det annonceret på vores hjemmeside."

Interview med rektor, Folkeuniversitetet i København

Endelig har en fjerdedel angivet, at de samarbejder om andre ting. De uddybende svar viser, at det især handler om administrative forhold og økonomi.

Som det også fremgår af figuren, svarer lokalkomitéernes relationer til enhederne i store træk til resultaterne fra 2015-undersøgelsen. Dog har lidt færre lokalkomitéer i dag samarbejde omkring faglig sparring, mens lidt flere har sat kryds ved 'andre forhold'.

Det ovenstående billede hænger godt sammen med, hvordan enhederne i interviewene beskriver deres relation til lokalkomitéerne. Lederne lægger netop vægt på både de lovpligtige godkendelsesprocedurer og enhedernes understøttende funktion:

”Jamen, komitéerne søger jo om deres arrangementer inde hos os, og så godkender vi dem. Så kan de jo bruge os som sparringspartner på indhold, hvis de har behov for det. De fleste klarer sig sådan rimelig meget selv, men der har været efterspørgsel på en håndbog eller en form for bruttoliste over gode forelæsere eller gode emner, som vi gerne vil arbejde på [...] Så de også har noget, de kan plukke ud fra til deres arrangementer. Vi har ikke så meget kontakt med dem. De henvender sig, hvis der er noget [...], og der får de selvfølgelig hjælp efter behov.”

Interview med sekretariatsleder, Folkeuniversitetet i Syddanmark

”Vi har jo både en administrerende og en understøttende funktion. Vi holder fortsat vores årsmøde i maj, hvor vi inviterer alle de komitéer, som er tilknyttet os. Det afholder vi en gang årligt, og ellers sender vi løbende nyhedsbreve, aktivitetslister og kvartalsoversigter ud. Der er løbende kontakt omkring kontrakt håndtering, rejseregler og lokale projekter. Vi har en god kontakt”

Interview med sekretariatsleder, Folkeuniversitetets Komitéstyre

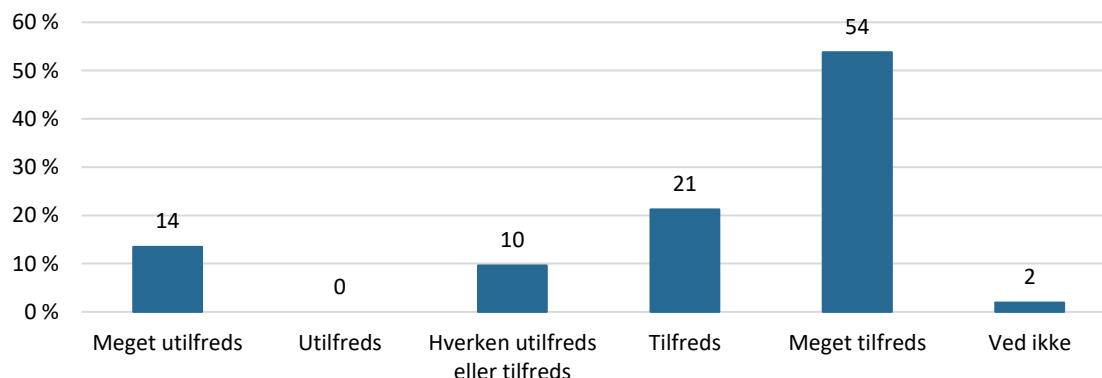
”Vi tænker, at vi skal yde den allerbedste service, vi overhovedet kan. Vi skal inspirere dem med det, vi selv laver, sørge for at samle dem, så de også kan nyde godt af hinandens selskab [...] Så understøtte deres virke og give dem alt den service, de har brug for... Optimere de IT-systemer, vi har, som kan være med til at klare kontrakter, og vi står for indberetning af løn til Skat og ATP, og alt det der halløj, ikke? Så det kører så smooth som overhovedet muligt, så de egentlig bare skal tage sig af det sjove [...] Så det er vores tanke om det.”

Interview med rektor, Folkeuniversitetet i Aarhus, Herning og Emdrup

Lokalkomitéernes tilfredshed med samarbejdet

Når det gælder lokalkomitéernes tilfredshed med samarbejdet med enhederne, viser figur 21 en relativ stor spredning i lokalkomitéernes svar, men også at langt de fleste er godt tilfredse. Tre fjerdedele af lokalkomitéerne angiver, at de er enten ’tilfredse’ eller ’meget tilfredse’ med samarbejdet, mens 14 pct. erklærer sig utilfredse.

Figur 21: Tilfredshed med relationer til enhederne (pct.)

Figuren viser lokalkomitéernes svar på spørgsmålet: ”I hvor høj grad er du tilfreds med lokalkomitéens relationer til den administrative enhed, den er tilknyttet”. n=52. I seks af besvarelsene er der åbenlyse uoverensstemmelser mellem lokalkomitéens svar på tilfredshedsskalaen og deres uddybende svar (har erklæret sig meget utilfredse på skalaen, mens de uddybende svar er meget positive.) I de tilfælde er det valgt ikke at medtage besvarelsene.

Den overvejende store tilfredshed er i god overensstemmelse med, at kun meget få lokalkomitéer angiver, at de har skiftet enhed i løbet af de sidste fem år¹⁷. Det er helt overvejende tilfredse lokalkomitéer, som har valgt at uddybe deres svar, hvor der især bliver lagt vægt på hurtig og kompetent hjælp og imødekommenhed.

Et aspekt af enhedernes rolle i forhold til lokalkomitéerne, som ikke er kommet så meget til udtryk i spørgeskemabesvareelserne, er, at enhederne faciliterer møder på tværs af de lokalkomitéer, der er tilknyttet. Det sker først og fremmest gennem årlige eller halvårlige møder, hvor det varierer lidt, om enheden organiserer, eller om det er lokalkomitéerne selv, der er værter – eksempelvis som det kommer til udtryk i de følgende interviewuddrag:

“Vi har jo sådan et traditionsrigt møde – vi kalder det et nabomøde. Men det er jo sådan et komité-årsmøde, hvor vi typisk mødes hos en af komitéerne, og så er de vært, og så spiser vi noget mad. Selvfølgelig er der en masse fagligt input, men der er også en masse socialt input. Mange af komitéerne har et stort behov for at udveksle erfaringer og sådan noget.”

Interview med sekretariatschef, Folkeuniversitetet i Aalborg

“Vi har typisk haft et arrangement her i Aarhus, og et arrangement hos dem, hvor de er værter. Så næste gang skal vi til Kulturmødet, hvor det er Folkeuniversitetskomitéen på Mors, som står for det.”

Interview med rektor, Folkeuniversitetet i Aarhus, Herning og Emdrup

Resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen tyder på, at det helt overvejende er i forbindelse med disse møder, at lokalkomitéerne møder hinanden. Kun 16 pct. af lokalkomitéerne angiver, at de selv har kontakt med andre lokalkomitéer (se tabel 28 i bilagsmaterialet). De møder, enhederne faciliterer, kan dermed spille en stor rolle for den tværgående sparring og kontakt på tværs af lokalkomitéerne.

---

¹⁷ Sammenlignet med 2015-undersøgelsen er en lidt større andel af lokalkomitéerne utilfredse i dag (Thøgersen & Bjerrum 2015, 109). Da der, som nævnt under figuren, er nogle lokalkomitéer, som tilsyneladende har misforstået skalaen, skal sammenligningen dog tages med forbehold.

Kapitel 5: Folkeuniversitetets nye struktur

I det følgende kapitel vil der være fokus på den nye struktur for Folkeuniversitetet, som har været gældende siden 2018. Første del belyser lokalkomitéernes holdninger til strukturen. Derefter vil også enhedernes erfaringer med og holdninger til den nye struktur blive belyst.

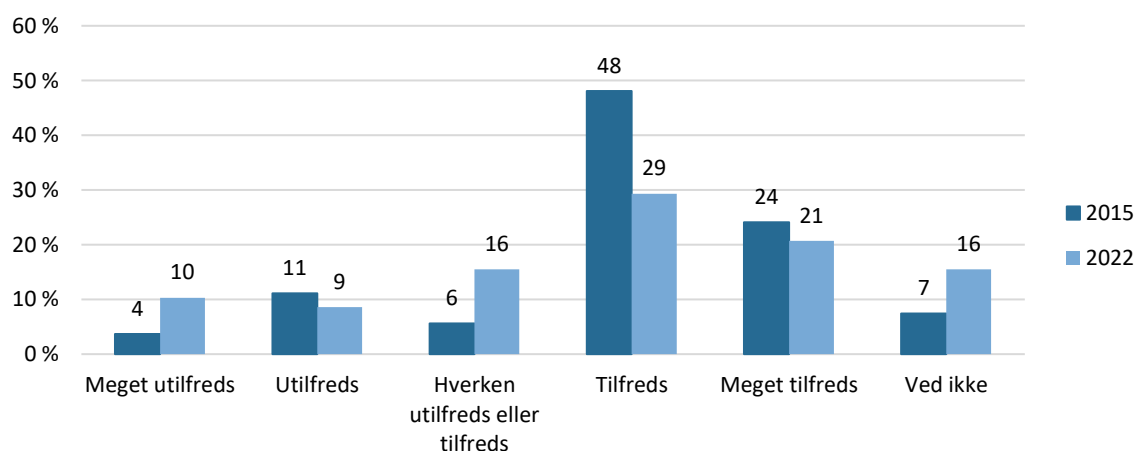
Lokalkomitéernes holdninger til den nye struktur

I det følgende vil der være fokus på lokalkomitéernes holdninger til den nye struktur. Som nævnt har ændringerne betydet, at der ikke længere er en samlet landsdækkende organisering. Derudover kan lokalkomitéerne nu kun skifte enhed hvert tredje år, frem for hvert andet. Endelig kom der en ny tilskudsstruktur, som blandt andet betyder, at enhederne hver især årligt modtager 10.000 kr. pr. tilknyttet lokalkomité. Ifølge bemærkningerne til lovforslaget har hensigten med dette særlige tilskud været "at styrke enhedernes arbejde for komitéerne og til dækning af omkostninger forbundet med at have komitéer tilknyttet" (Bemærkninger til lovforslag L 76 2017-18, afsnit 2.1.2).

Selvom strukturændringerne formentlig har haft begrænset betydning for det daglige arbejde i lokalkomitéerne med at udbyde foredrag og kurser, er det interessant at få belyst, hvordan komitéerne, som det yderste led i organisationsstrukturen, har oplevet ændringerne.

Som figur 22 viser, er mange lokalkomitéer – 50 pct. – overordnet set tilfredse med den nuværende organisering af Folkeuniversitetet. Der er dog knap en femtedel af lokalkomitéerne, som erklærer sig utilfredse. Endelig har en relativ stor andel svaret 'ved ikke'. De uddybende svar viser, at det blandt andet skyldes, at nyoprettede lokalkomitéer ikke har kendskab til den tidligere struktur, ligesom nogle respondenter uddyber, at de ikke har været aktive i bestyrelsen, før den nye struktur blev indført.

Figur 22: Lokalkomitéernes tilfredshed med nuværende struktur i 2015 og 2022 (pct.)

Figuren viser lokalkomitéernes svar på spørgsmålet: "I hvor høj grad er du tilfreds med den nuværende organisering af Folkeuniversitetet?" 2015: n=54, 2022: n=58.

Sammenlignes lokalkomiteernes svar med svarene fra 2015-undersøgelsen, er der færre lokalkomitéer i dag, som er tilfredse med den nuværende struktur. Som figuren viser, hænger det blandt andet sammen med, at flere har sat kryds i 'hverken utilfreds eller tilfreds' og 'ved ikke'. Det kan skyldes, at den nye struktur stadig er relativ ny, og at erfaringerne med den er begrænsede.

På tværs af enhederne er der en betydelig større andel blandt Komitéstyrelsens lokalkomitéer, der er utilfredse med den nuværende organisering af Folkeuniversitetet som helhed, end det er tilfældet blandt lokalkomitéerne tilknyttet enhederne i universitetsbyerne. Hvor 8 pct. af lokalkomitéerne tilknyttet en af de fire universitetsenheder er enten utilfredse eller meget utilfredse med den nye struktur, gør det sig gældende for 38 pct. af Komitéstyrelsens lokalkomitéer (se tabel 29 i bilagsmaterialet). En mulig forklaring på dette mønster kan være, at disse lokalkomitéer i større grad end de øvrige lægger vægt på betydningen af relationen mellem lokalkomitéerne, som flere mener er blevet svækket under den nye struktur.

Det er især lokalkomitéer, som ønsker mulighed for mere fællesskab og mere fælles profilering på landsplan, der har uddybet deres svar:

"Ændringen i 2018 har betydet, at vi ikke længere kan følge med i, hvad der foregår i de andre enheder – og dermed er den sidste rest af fællesskab inden for FU forsvundet."

"I dagligdagen mærker vi ikke, at Nævnet er nedlagt, men der kan være situationer, hvor et fælles organ kunne tale alles sag."

"Komiteerne bliver konkurrenter fremfor samarbejdspartnere. Der er lagt langt mere ansvar ud på de enkelte Folkeuniversiteter. En paraplyorganisation ville være bedre for at kunne tale Folkeuniversitetets samlede sag bedre. Der vil naturligvis være flere udgifter forbundet med det, men måske bedre muligheder for mere en korrekt fordelingsnøgle f.eks."

"Folkeuniversitetet blev opløst som en enhedsorganisation og opdelt i konkurrerende enheder uden indbyrdes kontakt med erfaringsudveksling. Fordelingen af tilskud er blevet fastlåst, og SKS afviser at ændre fordeling trods markante ændringer i aktivitet. Tidligere blev der hvert år foretaget regulering med udgangspunkt i budgettal."

"Vi savner et landsdækkende forum og markedsføring af Folkeuniversiteternes aktiviteter. Det kræver, at de kan samarbejde!!"

Uddybende svar i spørgeskemaundersøgelse

Hos flere er der dog samtidig en erkendelse af, at den tidligere struktur heller ikke fungerede, og at der var behov for at gøre noget andet:

"Der er ikke ét Folkeuniversitet i Danmark længere, og det synes jeg er en svaghed, men FU-nævnet fungerede ikke til Folkeuniversitetet i Danmarks bedste, så en ændring var nødvendig. Komitéstyrelsen er et politisk fejlskud, FU-virksomheden bør være forankret

på universiteterne, der burde være forpligtet til at udøve i hvert fald en væsentlig del af sin offentlige oplysningsvirksomhed vedr. forskning gennem FU.”

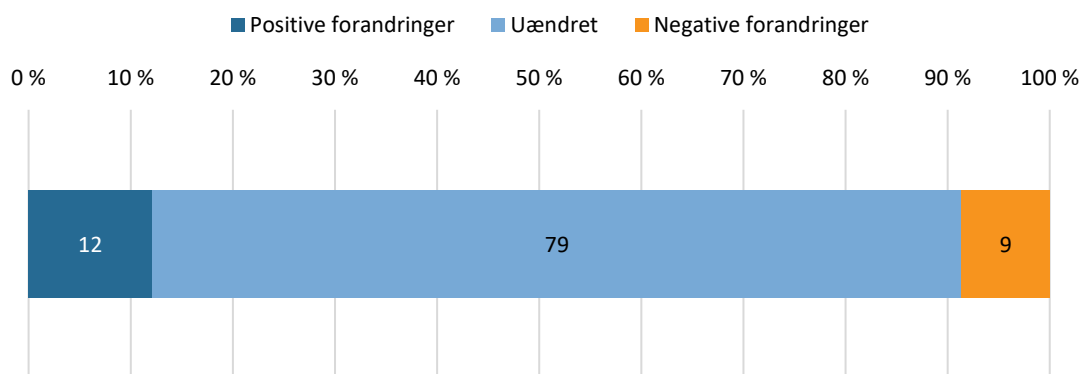
”Ærgerligt, at der ikke er en struktur, som profilerer Folkeuniversitetet i Danmark som en samlet enhed, men det var åbenbart umuligt i tiden op til 2018. Den nye struktur er tilsyneladende kommet godt fra start, og som komite under Folkeuniversitetet i Syddanmark ser det ud til, at vi kan være godt tilfredse.”

Uddybende svar i spørgeskemaundersøgelsen

De uddybende svar afspejler dermed, at der både er lokalkomiteer, som i nogen grad ønsker sig tilbage til en mere samlet struktur, og lokalkomiteer, som ikke mener, at den gamle struktur fungerede, men som alligevel savner et fælles forum for samarbejde og profilering.

Ses der i stedet på lokalkomiteernes holdning til, hvorvidt organisationsændringen har medført positive eller negative forandringer, viser figur 23, at langt hovedparten af lokalkomiteerne – 79 pct. – har sat kryds ved ’uændret’. Det kan afspejle, at organisationsændringerne – trods de ovenstående bekymringer – har haft begrænset praktisk betydning for lokalkomiteernes daglige arbejde. Relativt få har svaret, at organisationsændringen har medført negative (9 pct.) eller positive (12 pct.) forandringer.

Figur 23: Lokalkomiteernes vurdering af organisationsændringens forandringer (pct.)

Figuren viser lokalkomiteernes svar på spørgsmålet: ”Har organisationsændringen – efter din vurdering – overordnet medført positive eller negative forandringer?” n=58.

Lokalkomiteerne tilknyttet Komitéstyrelsen skiller sig ud ved, at det særligt er disse, der har oplevet forandringer ved organisationsændringen – både i positiv og negativ retning. Der er dog stadig to tredjedele af lokalkomiteerne under Komitéstyrelsen, som ikke har oplevet forandringer (se tabel 30 i bilagsmaterialet).

Igen har lokalkomiteerne haft mulighed for at uddybe deres svar, men relativt få har gjort det, og flere henviser til deres tidligere svar vedrørende tilfredsheden med den nye struktur. En enkelt komité giver udtryk for, at der i den nye struktur er manglende indflydelse på egne vilkår. De øvrige uddybende svar er overvejende positive og giver indtryk af en oplevelse af en lidt større smidighed i organisationen:

”Der er en større frihed til at lave nye tiltag hurtigt.”

”For komiteerne som sådan måske ikke de store forandringer – lovgrundlaget er fortsat gældende for alle komiteer uanset de enkeltes administrative tilhørsforhold. Men jeg var medlem af det tidligere og nu nedlagte FUN (Folkeuniversitetsnævnet), og ændringerne har bevirket, at meget er lettere nu – fordi der i det tidligere FUN var store uoverensstemmelser, som udartede sig til en stor grad af handlingslammelse.”

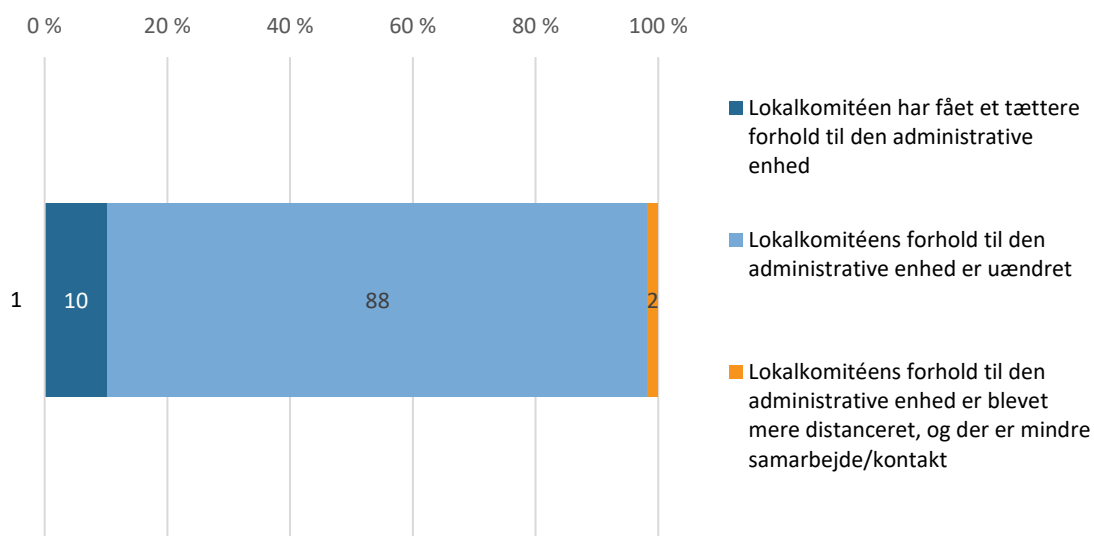
”I det daglige, uændret. Der er tilsyneladende opstået et tættere samarbejde mellem FU-enhederne i Aalborg, Aarhus og Odense, men vist ikke et, der ikke kunne være foregået uden organisationsændringen. FU i Billund har nydt godt af FU Aarhus’ inkluderende aktivitet.”

”Mere nærværende kommunikation – bl.a. ved hjælp af en instruktiv hjemmeside.”

Uddybende svar i spørgeskemaundersøgelse

På spørgsmålet om, hvorvidt lokalkomiteén er kommet tættere på den administrative enhed efter organisationsændringen, svarer langt de fleste komitéer, at de oplever relationen som uændret (figur 24). Derudover oplever lidt flere, at relationen er blevet tættere snarere end fjernere. Der er ingen betydelige forskelle på tværs af komitéernes tilknytningsforhold.

Figur 24: Vurdering af udviklingen i relationen til enheden efter organisationsændringen (pct.)

Figuren viser lokalkomitéernes svar på spørgsmålet: ”Er lokalkomiteén kommet tættere på den administrative enhed, den er tilknyttet, siden organisationsændringen?” n=58.

Enhedernes holdninger til den nye struktur

Ses der i stedet på enhedernes holdninger til den nye struktur, er det især den nye fordelingsnøgle og den nye status som selvejende institutioner, lederne har fokus på.

Holdninger til den nye organisering

Når det gælder den nye organisering, er der udbredt tilfredshed med, at enhederne nu hver især er selvejende institutioner. Som det fremgår i uddragene nedenfor, er det især selvbestemmelsen, enhederne sætter pris på – og det, at man nu frit kan samarbejde på tværs i det omfang, det giver mening:

Interviewer: "Hvordan har I oplevet den strukturændring, der har været? Altså, det her med, at man ikke længere har noget samlende nævnet, men at I nu er helt selvstændige enheder?"

Informant: "Jeg synes, det har haft en positiv effekt. Jeg synes, det er mere smidigt, når vi i højere grad skal kommunikere direkte med Slots- og Kulturstyrelsen frem for, at vi skal igennem nævnet. Der kunne også være nogle udfordringer og nogle uenigheder der, som kunne bremse en masse processer en lille smule [...] Og så kan vi jo stadig samarbejde på tværs om alt det, vi har lyst til, og alt det, der giver mening. Men vi er ikke bundet af, at vi alle sammen skal være enige og komme med en fælles indstilling. Så ja, jeg synes det har været en positiv proces."

Interview med sekretariatsleder, Folkeuniversitetet i Syddanmark

"Jeg synes, det er herligt. Der er så meget energi, som ikke går med at skulle kæmpe med de andre, så jeg synes, det er superfedt. Skønt. Og så er det mere, når man synes, at der er noget, man kan bruge hinanden til, så samarbejder man. Vi har for eksempel sendt de der ting videre, som Komitéstyrelsen nu har sendt ud omkring videnskabsåret. Så ja, på det plan er det dejligt."

Interview med rektor, Folkeuniversitetet i Aarhus, Herning og Emdrup

Som det fremgår, er det ikke mindst den tidligere nævnskonstruktion, som alle enheder er glade for at være foruden, hvilket hænger sammen med de forskellige udfordringer og konflikter, der historisk set har været med den tidligere struktur (se Thøgersen & Bjerrum 2015, 52). Som det fremgår nedenfor, har ændringerne også medført en mere meningsfuld organisationsstruktur i enhederne. Hvor der tidligere var både en regionsstyrelse og en afdelingsbestyrelse, er der nu kun et enkelt led:

"Det er på alle måder godt, og det er det også sådan rent praktisk, hvor vi internt blev tvunget til at have sådan en regionsbestyrelse, hvor komitéerne også blev inddraget, og så havde vi en afdelingsstyrelse nedenunder også. Så vi var en lille virksomhed med tre ansatte, der havde to bestyrelser [...]. Så nu er vi jo blevet trimmet, og vi fungerer meget mere effektivt."

Interview med sekretariatschef, Folkeuniversitetet i Aalborg

Også i Komitéstyrelsen er der i det daglige arbejde stor tilfredshed med den nye struktur og det at være en selvejende institution. Det er dog samtidig især Komitéstyrelsen, som

giver udtryk for, at det kunne være godt for Folkeuniversitetet som helhed med en fælles hat – f.eks. bare i form af en fælles hjemmeside med links til de respektive enheders hjemmesider:

“Vi er jo pr. definition fællesskabsorienteret i og med, at vi er en sammenslutning af lokale folkeuniversiteter, og vi ser meget gerne et udbygget samarbejde på tværs af enheder f.eks. omkring en samlet hjemmeside, der kan gøre det lettere for brugerne at orientere sig om folkeuniversiteternes mange tilbud. I min hverdag savner jeg ikke det overordnede samarbejde, fordi der var så mange ting, som ikke fungerede ved det samarbejde. Men for Folkeuniversitetets skyld, kunne jeg godt tænke mig et mere logisk strukturbillede, end det vi ser nu.”

Interview med sekretariatsleder, Folkeuniversitetets Komitéstyrelse

Indtil videre har der ikke været interesse for en fælles hjemmeside, men der er en række forskellige samarbejdsrelationer på tværs af flere af enhederne. Folkeuniversitetet i Aalborg og Folkeuniversitetet i Syddanmark samarbejder eksempelvis om administrative processer og har en fælles ansat til det formål. Folkeuniversitetet i Aalborg, Folkeuniversitetet i Syddanmark og Folkeuniversitetet i Aarhus, Herning og Emdrup har en fælles paraply, hvor igennem de er medlem af Dansk Folkeoplysnings Samråd (DFS), som Komitéstyrelsen også er medlem af. De samme tre har sammen med Komitéstyrelsen valgt at lave fælles retningslinjer og tilskudsmodeller i forhold til komitéerne. Komitéstyrelsen har haft et samarbejde med Folkeuniversitetet i København omkring en konference om vidensformidling, og endelig samarbejdes der på tværs, såfremt der er landsdækkende fokusområder, som udbydes til komitéer på landsplan.

Holdninger til tilskudsstrukturen

På tværs af enhederne er der forskellige holdninger til udformningen af den fordelingsnøgle, som blev vedtaget i forbindelse med den nye struktur, og som er uddybet i rapportens kapitel 1. På den ene side giver flere udtryk for tilfredshed med modellen – især fordi der opleves en større grad af budgetsikkerhed end tidligere:

“Jeg synes, det fungerer rigtig godt, fordi vi har bedre overblik over, hvad vi har at gøre med. Vi kan bedre lægge et budget, end vi kunne før. Før kunne vi ikke altid regne med, at vi kunne få dækket alle vores dobbelttimer og al vores transport, fordi det kom lidt an på, hvad der var tilbage i den anden ende, og vi skulle dele det imellem enhederne og sådan noget. Nu får vi en pose penge, og så ved vi, at det er det, vi har at gøre godt med – der kommer hverken mere eller mindre. Så skal vi ligesom selv sørge for at få hentet resten ind. Det synes jeg giver en større tryghed i budgettet [...] Før var der ikke et særlig stort incitament til at lave flere timer, fordi det var ikke sikkert, at vi kunne få dækket udgifterne alligevel. Og det kan vi selvfølgelig heller ikke nu, hvis vi laver flere, end vi har tilskud til, men på en eller anden måde ved vi bare, hvad vi har at gøre med, og så kan vi forsøge at indrette os efter det så godt som muligt.”

Interview med sekretariatsleder, Folkeuniversitetet i Syddanmark

[I forbindelse med den nye struktur] var vi jo til flere møder omkring en fordelingsnøgle og fordeling af tilskud og sådan noget, hvor vi egentlig blev tilfredse.”

Interview med sekretariatschef, Folkeuniversitetet i Aalborg

Et andet synspunkt er, at modellen er god nok i sig selv, men at det er problematisk, hvis den ikke bliver justeret til, når der er udsving i aktivitetsniveauet, som der har været i den seneste periode. Argumentet er, at det kan være svært at udvikle, hvis man ikke bliver belønnet økonomisk for stigende aktivitetsniveau:

”Modellen er fin i sig selv, men den kræver så, at man rent faktisk bruger muligheden for at revidere, når man ser nogle tal, der ser sådan her ud [henviser til udviklingen i antallet af timer]. Hvis op mod 30 pct. tilbagegang ikke udløser en omfordeling af midler, så synes jeg ikke, den fungerer, men fastlåser enhederne økonomisk”

Interview med sekretariatsleder, Folkeuniversitetets Komitéstyrelse

Derudover kan det medføre økonomiske udfordringer, hvis en komité med et højt aktivitetsniveau skifter tilhørsforhold, uden der følger økonomiske midler med (ud over de 10.000 kr. pr. komité). Det kom blandt andet til udtryk, da en meget stor komité i 2018 skiftede fra Folkeuniversitetet i Syddanmark til Komitéstyrelsen. Da tilskuddet ikke fulgte med, endte det i sidste ende med, at komitéen rykkede tilbage til Syddanmark:

”I forbindelse med strukturændringen skiftede Sydvestjysk, som er landets langt største Komité med over 300 dobbelttimer, tilknytning fra Odense til os. Det gjorde de egentlig helt efter forskrifterne i bekendtgørelsen, men man havde ikke taget højde for i den nye tilskudsmodel, at midlerne til denne her undervisning skulle følge med. Så det betød, at vi økonomisk skulle løfte 50% flere undervisningsaktiviteter, mens midlerne til den her undervisning blev i Odense. Det giver jo ingen mening. Efter flere henvendelser til Kulturministeriet og Ombudsmanden lykkedes det desværre ikke at få tilskud til at følge overflytningen af undervisningen, og der blev i stedet indgået en aftale. Ministeriet henvendte sig til Sydvestjysk, angiveligt fordi man ikke ønskede at skulle til at genberegne modellen. Og så blev der indgået en aftale om, at de kunne flytte tilbage til Odense. Det var vi selvfølgelig ærgerlige over, men vi kunne jo ikke varetage den undervisning, hvis ikke vi fik midlerne til det.”

Interview med sekretariatsleder, Folkeuniversitetets Komitéstyrelse

Samlet set er mange af de interviewede ledere enige i, at den nuværende fordelingsnøgle kan være med til at bevare status quo. Men som en leder giver udtryk for, er den nuværende fordeling spundet ind i så meget historik fra den tidligere struktur, at den formentlig bliver svær at ændre:

”Den er fuldstændig fastlåst, og det, tror jeg ikke, kommer til at blive ændret. Og der er forskellige logikker i det [...] Den tilskudsmodel vi har nu, den er bygget på det, som blev vedtaget i det gamle nævn, som var det overordnede organ. Og så står der den der paragraf om, at ministeriet, hvis der sker store ændringer, kan lave det om. Men et ministerium vil nok være tilbageholdende med at lave fordelingstallene om, fordi fordelings-tal altid er uretfærdige for nogen. Så skulle man til at lave lidt om, og det har ministeriet ikke lyst til, medmindre der er nogle, der lukker”

Interview med rektor, Folkeuniversitetet i Aarhus, Herning og Emdrup

Der er således forskellige syn på den nuværende model, men de oplevede udfordringer knytter sig helt overvejende til den manglende fleksibilitet i modellen mere end modellen i sig selv. Samtidig er der på tværs af enhederne stor glæde over den ekstraordinære bevilning i 2022-2024, som forventes at give mulighed for flere udviklingsorienterede tiltag.

Kapitel 6: Lokalkomitéerne i fremtiden

I det følgende vil der være fokus på spørgsmål, der relaterer sig til lokalkomitéerne i fremtiden. Konkret vil det blive belyst, i hvilken grad og på hvilken måde lokalkomitéerne oplever udfordringer i deres daglige virke. Derudover vil det blive belyst, hvilke forventninger og visioner lokalkomitéerne har for fremtiden.

Oplevede udfordringer

I spørgeskemaet er lokalkomitéerne blevet bedt om at vurdere, i hvilken grad de oplever en række forhold som udfordrende for arbejdet i lokalkomitéerne. Som figur 25 viser, er det først og fremmest organisatoriske udfordringer, der fylder for lokalkomitéerne. Det gælder især spørgsmålet om at tiltrække yngre kræfter til arbejdet i komitéen, som hele 80 pct. af komitéerne enten i høj eller meget høj grad oplever som udfordrende. Det hænger godt sammen med, at aldersgennemsnittet i lokalkomitéernes styrelser som tidligere nævnt er højt. Det er ikke mindst de små lokalkomitéer, som finder det svært at tiltrække yngre kræfter (se tabel 31 i bilagsmaterialet).

Også hvis der ses bort fra alder, oplever mange komitéer generelt udfordringer med at finde medlemmer til styrelsen – som en komité uddyber:

”Vi har til næste år eksisteret i 40 år, og vores største dilemma er at finde folk til styrelsen og gerne nogle med it-kendskab.”

Uddybende svar i spørgeskemaundersøgelsen

Derudover oplever 44 pct. af lokalkomitéerne udfordringer med at konkurrere med andre fritidstilbud. I den anden ende af skalaen oplever meget få lokalkomitéer udfordringer med at finde lokale samarbejdspartnere, egnede lokaler og relevante oplægsholdere. En fjerdedel oplever dog udfordringer med at tiltrække oplægsholdere, hvilket også er et af de emner, flere lokalkomitéer har berørt i de uddybende svar. Som det fremgår af de følgende eksempler, er det særligt kombinationen mellem lang transporttid og honorarniveauet, der ses som medvirkende forklaringer på, at det kan være svært at tiltrække oplægsholdere:

”Det kan være svært at få forelæsere fra Sjælland, når man bor i den jyske provins. Honoraret til forelæserne er meget lavt!”

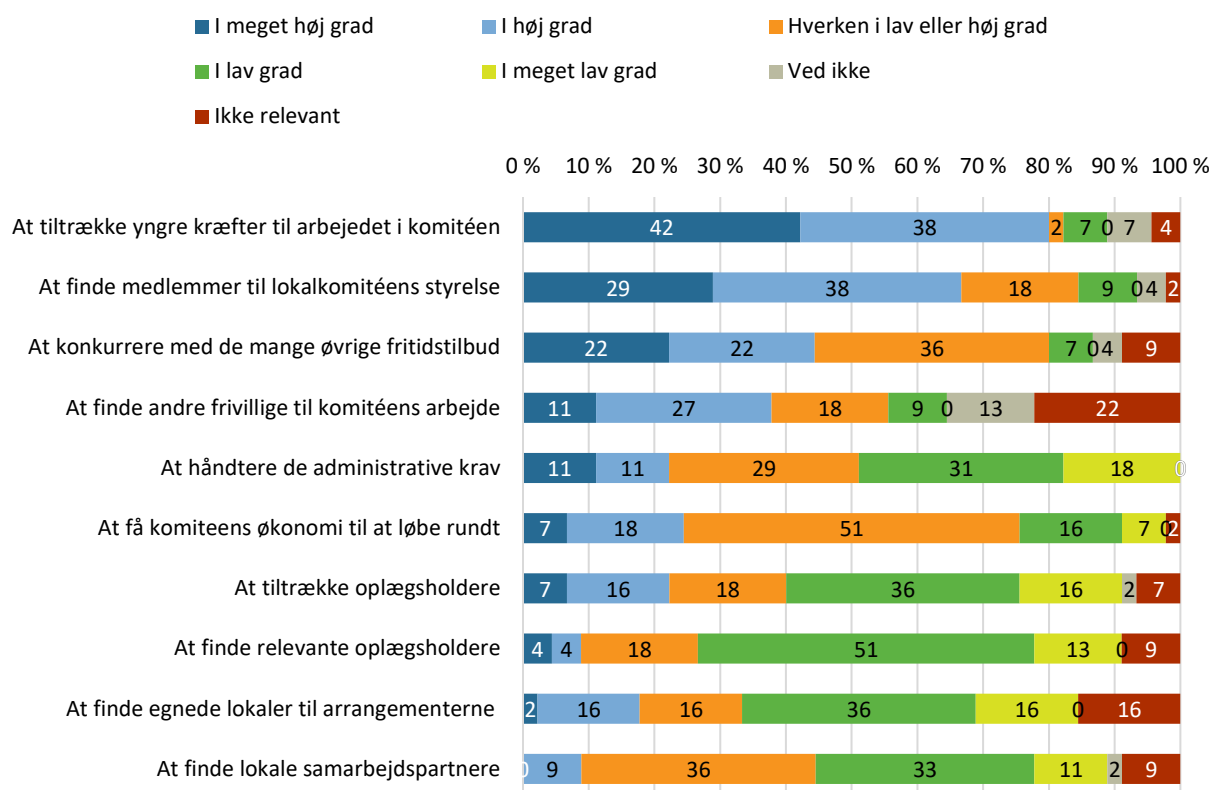
”Vi får en del afvisninger fra forelæsere med henvisning til den lange rejsetid. Vi forsøger at imødegå dette forhold ved at lægge forelæsningsne, så forelæserne kan komme både ud og hjem på samme dag.”

”Stort problem at skaffe oplægsholdere. Lønnen er for lav. Hvis man bor i udkantsdanmark, som vi gør, skal der bruges meget tid på transport og evt. overnatning. Løn og tidsforbrug er ikke i overensstemmelse.”

Uddybende svar i spørgeskemaundersøgelse

Som det fremgår, er det særligt komitéer i yderområderne, der oplever den type af udfordringer. Det samlede billede er dog, at de fleste lokalkomitéer ikke oplever større udfordringer relateret til selve aktiviteterne og rammerne omkring dem.

Figur 25: Oplevede udfordringer (pct.)

Figuren viser lokalkomitéernes svar på spørgsmålet: "I hvilken grad oplever du de følgende forhold som udfordrende for arbejdet i lokalkomitéen?" n=45.

Når det gælder økonomi og administration, finder en fjerdedel af lokalkomitéerne det svært at få økonomien til at løbe rundt. Det gælder ikke mindst de mindre lokalkomitéer (se tabel 32 i bilagsmaterialet). 22 pct. har udfordringer med at håndtere de administrative krav. Enkelte komitéer uddyber deres oplevelser med de administrative krav og processer:

"Administration om mødevirksomhed i lokalkomitéen har været meget tidskrævende."

"Jeg synes, at systemet er meget bureaukratisk og svært at gennemskue. Som administrator, (der kun skal ansøge om forelæsninger og derefter fordele fakturaer til diverse kassere), bliver jeg desværre af og til direkte udsat for bebrejdelser fra utilfredse forelæsere/foredragsholdere, der ikke mener, at deres kontrakt bliver overholdt."

"Vi har savnet hjælp til etablering og vedligeholdelse af hjemmeside. Vi savner hjælp til at sætte plakater op, men skriver selv pressemeddelelser."

"Det er udfordrende, at der tit kommer ændringer i love og bestemmelser."

Uddybende svar i spørgeskemaundersøgelse

Som det fremgår, oplever nogle lokalkomitéer, at de administrative processer er tunge og tidskrævende, mens en enkelt nævner udfordringer i forhold til etablering og vedligeholdelse af hjemmesiden.

Sammenlignes der med 2015-undersøgelsen, er der begrænsede forskydninger i lokalkomitéernes oplevede udfordringer. Også dengang var det især udfordringer med at tiltrække yngre kræfter til komitéarbejdet og generelt at få medlemmer til styrelsen, som lokalkomitéerne oplevede som vanskeligt.

Nogle af de væsentligste forskelle er, at lidt færre i dag end i 2015 oplever det som svært at konkurrere med andre fritidstilbud og at finde lokale samarbejdspartnere. Omvendt er der lidt flere end tidligere, der finder det svært at håndtere de administrative krav og at finde egnede lokaler til arrangementerne (se figur 29 i bilagsmaterialet).

Lokalkomitéernes svar er desuden i god overensstemmelse med den opfattelse af lokalkomitéernes udfordringer, som kommer til udtryk i interviewene med enhederne. Her nævner flere, at de oplever, at komitéerne har udfordringer med at finde nye ildsjæle, og at der er en generationsudfordring:

"Altså, vi har jo et aldersproblem, fordi når folk falder fra, så har de jo svært ved at finde nogle nye folk, der brænder for det. Det er selvfølgelig lidt forskelligt fra komité til komité, men det er sådan et generelt problem, kan man sige."

Interview med sekretariatschef, Folkeuniversitetet i Aalborg

"Det er også klassisk for folkeoplysningen. Det er meget det med, at der er én person, der har den, og så kæmper de for at give stafetten videre til en anden [...] Det er ildsjæle, som er gode. Men hvis så ilden brænder ud, og de ikke får givet den videre, så siger det stop."

Interview med rektor, Folkeuniversitetet i Aarhus, Herning og Emdrup

Samtidig nævner flere af lederne, at hjælp til markedsføring mv. er et af de områder, hvor de kunne blive bedre til at understøtte komitéernes arbejde. Det generelle indtryk fra interviewene med lederne fra enhederne er – bortset fra ovenstående udfordringer – at de har en fornemmelse af, at komitéerne er velfungerende. De oplever, at komitéerne er meget forskellige, og at nogle kører bedre end andre, men i det samlede billede er indtrykket, at komitéerne trives. Det er i god overensstemmelse med komitéernes eget syn på fremtiden, som er i fokus i det følgende afsnit.

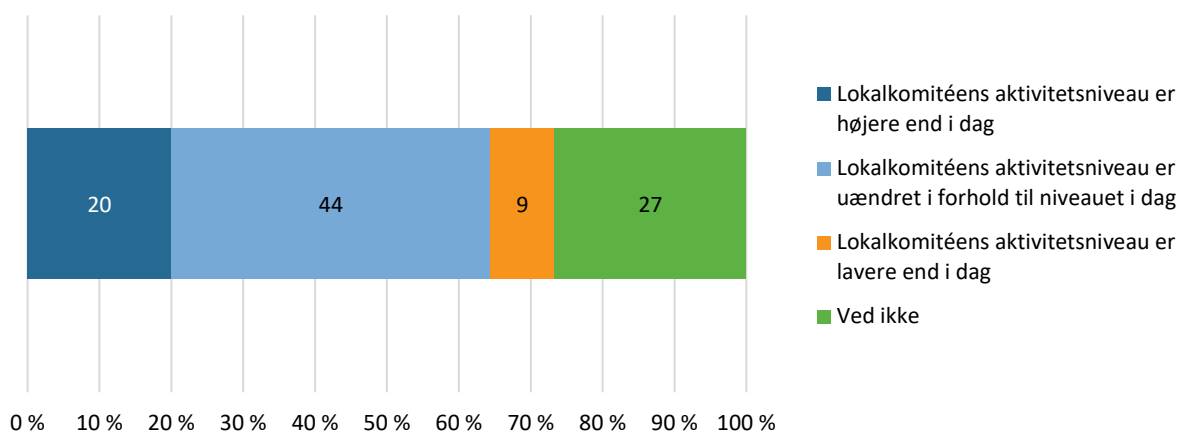
Syn på fremtiden

Lokalkomitéernes syn på fremtiden er blevet belyst på flere måder i spørgeskemaet. Dels er lokalkomitéerne blevet spurgt om, hvordan de tror, lokalkomitéens aktivitetsniveau ser ud om fem år. Derudover har de haft mulighed for at uddybe deres fremtidsvisioner for lokalkomitéen.

Når det gælder forventningen til det fremtidige aktivitetsniveau, viser figur 26, at flest lokalkomitéer forventer et uændret aktivitetsniveau i løbet af de kommende fem år. Derudover er der flere komitéer (20 pct.), der forventer et højere aktivitetsniveau, end komitéer, der forventer et fald i aktivitetsniveauet (9 pct.).

Lokalkomitéernes syn på fremtiden er nogenlunde som billedet i 2015. Den største forskel er, at der er flere i dag (27 pct. mod 15 pct. i 2015), som har svaret 'ved ikke'. Det kan ses som udtryk for, at der er en lidt større usikkerhed omkring fremtiden end tidligere (Thøgersen & Bjerrum 2015, 105).

Figur 26: Forventninger til fremtidigt aktivitetsniveau (pct.)

Figuren viser lokalkomitéernes svar på spørgsmålet: "Hvordan tror du, lokalkomitéens aktivitetsniveau ser ud om fem år?" n=45.

Dette billede hænger godt sammen med, at flere lokalkomitéer i de uddybende svar giver udtryk for bekymringer, som især knytter sig til de tidligere nævnte udfordringer med at få nye folk til at engagere sig i komitéarbejdet, hvilket ligeledes var tydeligt i analysen af komitéernes oplevede udfordringer:

"Bestyrelsesmedlemmerne har siddet i 11-16 år. Hvis ikke det lykkes at finde nye, der ønsker at gå ind i bestyrelsesarbejde, så er risikoen, at komiteen lukker."

"Der er måske en del interesse for at øge aktivitetsniveauet, men det vil bero på rekruttering af flere, der vil arbejde med at arrangere mv."

"Jeg håber, at den er uændret. Men hvis det ikke lykkes at få nye medlemmer/nye kræfter, så tror jeg, den lukker."

"I pessimistiske stunder er det svært at se, hvordan vores lokalkomité skal klare konkurrencen til øvrige tilbud i byen og rekruttere frivillige nok til arbejdet."

"Vi står lidt i en brydningstid, hvor vi enten skal vokse eller lukke. Vi (jeg er også aktivitetsudvalgsformand i kirken) oplever her efter corona, at det generelt er svært at trække folk til foredrag, hvis ikke navnet er meget kendt. Så hvis ikke det bliver forbedret, og hvis vi ikke får opbakning fra de andre aktører, så bliver det for bøvlet og ikke besværet værd."

”Vores komitémedlemmer er mellem 70 og 80, derfor står vi hele tiden med spørgsmålet om, hvem der skal tage over. Hvis vi er friske og raske, vil vores aktivitetsniveau være det samme.”

Uddybende svar i spørgeskemaundersøgelsen

Trods bekymringer og usikkerhed hos nogle lokalkomitéer, forventer flertallet af komitéerne enten stabilitet eller fremgang i aktivitetsniveauet. Nogle lokalkomitéer lægger netop vægt på udviklingspotentialerne i deres uddybende svar:

”Er ved at sætte et samarbejde i gang med det lokale bibliotek, hvilket forhåbentlig vil styrke markedsføringen og øge deltagertallet.”

”Håber på streaming af filosofi og humaniora.”

”Komitéen står foran et generationsskifte, men der er et meget stort potentiale for videreudvikling i området for de ildsjæle, der kaster sig ud i eller ind i opgaven.”

Uddybende svar i spørgeskemaundersøgelse

Fremtidsvisioner

På spørgsmålet om, hvilke fremtidsvisioner respondenterne har for lokalkomitéens fremtid, har 36 komitéer valgt at skrive et uddybende svar¹⁸. Tabel 16 viser en oversigt over de temaer, lokalkomitéerne nævner.

Tabel 16: Lokalkomitéernes fremtidsvisioner

Tema	Antal lokalkomitéer
Lokalt samarbejde og opbakning	9
Aktivitetsudvikling og vækst	9
Fremtidssikring af styrelsen	9
Opretholdelse af aktivitetsniveau	8
Visioner relateret til formålet	7
Andre temaer	4

Tabellen viser Vifos kodning af 36 lokalkomitéers uddybende svar på spørgsmålet: ”Hvilke visioner har du for lokalkomitéens fremtid?”. Nogle uddybende svar omfatter flere temaer og er derfor talt med flere gange i tabellen.

Ni lokalkomitéer nævner i deres uddybende svar forhold, der knytter sig til udviklingen af samarbejdsrelationer og lokalkomitéens rolle i lokalsamfundet. Som tidligere belyst afvikles en stor del af lokalkomitéernes aktiviteter i samarbejde med andre aktører i lokalsamfundet, og dette samarbejde er der altså flere lokalkomitéer, der har fokus på at udvikle yderligere i fremtiden:

---

¹⁸ Seks lokalkomitéer, der enten har skrevet, at de ikke har nogen særlige visioner, eller at de tidligere har haft nogen, som de ikke kunne indfri, indgår ikke i dette antal.

”Udbygge samarbejdet med andre aktører.”

”At der er interesse og opbakning for foredrag i lokalområdet, at det ses på antal tilhørere... At der er aktive samarbejdspartnere.”

”At blive en væsentlig aktør i lokalsamfundet, som andre vil kontakte vedrørende samarbejde.

”Til næste år vil vi prøve samarbejde med ungdomsuddannelser. Vi prøver hele tiden at forny os med emner.”

Uddybende svar i spørgeskemaet

Derudover har ni lokalkomitéer uddybet visioner, der relaterer sig til aktivitetsudvikling og vækst – enten i form af nye typer af aktiviteter, fokus på nye målgrupper eller blot flere aktiviteter – eksempelvis som i de følgende svar:

”Bedre/bredere markedsføring. Nye samarbejdspartnere. Aktiviteter der målrettes yngre målgrupper. En mere fokuseret programplanlægning.”

”En højere grad af samfundsdebatterende aktivitet vil øge relevansen for både publikum og samarbejdspartnere.”

”At streaming kan supplere fysiske foredrag.”

Vi håber på at kunne holde flere forelæsninger i eget regi.”

Uddybende svar i spørgeskemaundersøgelsen

Ligeledes relateret til aktiviteterne, nævner otte lokalkomitéer, at de vil arbejde for at opretholde det nuværende aktivitetsniveau og den nuværende rolle, lokalkomitéen spiller i lokalsamfundet.

”Fortsætte den gode indsats vi har for nuværende. Men coronaen var hård, så vi skal lige i gang igen, inden vi kan se nye visioner.”

”At det lokale Folkeuniversitet kan holde stort set det samme aktivitetsniveau som nu.”

”At vi kan fortsætte med at have et folkeuniversitet i lokalsamfundet.”

Uddybende svar i spørgeskemaundersøgelsen

Det kan enten afspejle, at disse lokalkomitéer er godt tilfredse med det nuværende niveau, eller at der ikke er overskud til større udviklingstiltag – eksempelvis på grund af udfordringer med at tiltrække nye kræfter til komitéen. Derfor er det også interessant, at mange lokalkomitéer eksplicit nævner fremtidssikringen af styrelsen som central for deres vision for fremtiden, som det eksemplificeres i det følgende:

”At en ny og yngre ledelse kan iværksætte nyt.”

”At udvide antallet af komitedlemmer med erhvervsaktive folk.”

”Jeg håber stadig at finde en afløser.”

”Vi må skifte taktik, så vi også tiltrækker yngre kræfter. Ellers dør vi.”

Uddybende svar i spørgeskemaundersøgelsen

Endelig har syv lokalkomiteer uddybet visioner, der knytter sig til Folkeuniversitets formål:

”At vi fortsat kan forbinde læg og lærd.”

”[...] og vi kan tilbyde vores publikum et varieret udbud af forelæsninger, læsekredse og ekskursioner på et niveau, der skaber interesse og giver indsigt i ny viden.”

”Stadig at være en lokal kultur- og vidensformidler.”

”Forsat at levere givende og relevante foredrag inden for de forskellige vidensgrene. Medvirke til debatskabelse og aktiv borgerinddragelse.”

”Et naturligt mødested for befolkning og forskere om de udfordringer i samfund, klima og natur, vi står over for – samt et nyt Europa efter krigen.”

Uddybende svar i spørgeskemaundersøgelsen

Disse udsagn udtrykker en stor bevidsthed om den rolle, Folkeuniversitetet har som formidler af viden til den brede befolkning, som også var tydelig i lokalkomiteernes syn på deres eget formål.

Kapitel 7: Afsluttende perspektiver

I dette afsluttende kapitel sættes der fokus på en række udvalgte perspektiver, som undersøgelsens resultater kan give anledning til at være opmærksom på i det videre arbejde – både lokalt i lokalkomitéerne og i enhedernes arbejde med at understøtte lokalkomitéernes virksomhed. Der vil være fokus på de følgende tre temaer:

- Lokalkomitéernes udbredelse og aktivitetsniveau – et fortsat udviklingspotentiale?
- Generationsudfordringen – nye kræfter til de eksisterende lokalkomitéer?
- Potentialer og udfordringer i den nye struktur

Lokalkomitéernes udbredelse – et fortsat udviklingspotentiale?

I Vifos seneste undersøgelse af Folkeuniversitetet fra 2015 var et centralt opmærksomhedspunkt i perspektiveringen, hvorvidt lokalkomitéerne var under udvikling eller afvikling. På den ene side havde der været et kraftigt fald i antallet af komitéer på landsplan siden antallet toppede på 150 i slutningen af 1990'erne. Samtidig oplevede mange lokalkomitéer udfordringer med at tiltrække yngre kræfter til lokalkomitéens arbejde. På den anden side havde lokalkomitéerne også dengang et positivt fremtidssyn og et stort engagement i kerneopgaven.

Ses der på denne undersøgelses resultater, tyder udviklingen i lokalkomitéernes antal og aktivitetsniveau langt fra på, at lokalkomitéerne er under afvikling. Antallet af lokalkomitéer ligger på cirka samme niveau – 81 i dag mod 80 i 2015, og også lokalkomitéernes samlede aktivitetsniveau har holdt sig på et stabilt niveau på lidt over 2.000 dobbelttimer om året frem til 2019, mens der samtidig har været et fald i universitetsafdelingernes aktivitetsniveau. Lokalkomitéernes andel af det samlede aktivitetsniveau er dermed steget.

Derudover tyder undersøgelsens resultater på, at lokalkomitéerne er kommet nogenlunde igennem coronaperioden. Selvom der har været udfordringer, havde langt størstedelen af komitéerne en forventning om at komme op i aktivitetsniveau igen i 2022. Der er endda blevet etableret to nye lokalkomitéer i 2021 og 2022. Samtidig er der stadig en meget stærk opbakning til Folkeuniversitetets formål blandt lokalkomitéerne – og de lægger stor vægt på deres egen rolle i forhold til vidensformidling og oplysning til den brede befolkning uden for universitetsbyerne.

Ses der på de enkelte lokalkomitéers aktivitetsniveau, har mange lokalkomitéer forholdsvis få aktiviteter – under ti dobbelttimer om året i 2021. Efter corona er aktivitetsniveauet givetvis tilbage på et højere niveau mange steder, men da foredrag ikke er en aktivitet, man typisk går til på ugentlig basis, kan der være en naturlig grænse for, hvor mange arrangementer komitéerne i de små lokalsamfund kan afholde. Samtidig kan det fint tilføre stor værdi til et lokalområde, hvis der afholdes et arrangement en eller to gange om måneden. Derfor vil det formentlig især være i de lidt større lokalsamfund, at der kan være potentialer for at øge lokalkomitéernes aktivitetsniveau.

Ses der i stedet på lokalkomitéernes udbredelse og antal, er der en god geografisk spredning i komitéernes placering. Der er dog stadig mange huller på landkortet, hvor der potentielt kunne opstå nye lokalkomitéer.

Det er samtidig relativt let at oprette en lokalkomité, og der er en veletableret struktur for, at enhederne tager sig af den del af administrationen, som handler om løn og rejsegodtgørelse til oplægsholderne. Med andre ord er der – trods administrative udfordringer med bankgebyrer mv. – en relativ lav indgangstærskel, hvis man ønsker at oprette en ny lokalkomité. Man skal etablere sig på en stiftende generalforsamling, nedsætte en bestyrelse på minimum tre medlemmer og koble sig til en enhed, som skal godkende komitéens vedtægter. Men derudover kan man egentlig bare gå i gang med at arrangere forskningsformidling i lokalkomitéens lokalområde.

Med disse relativt lettilgængelige muligheder i baghovedet kan det undre, at der ikke findes endnu flere lokalkomitéer, end det er tilfældet i dag. Skyldes det udelukkende manglende interesse, eller kan det også skyldes manglende kendskab til mulighederne for at oprette en lokalkomité? Eksempelvis kan man forestille sig, at det mange steder kunne være oplagt at oprette en lokalkomité i tilknytning til et af landets mange forsamlingshuse, borgerhuse, kirker eller andre faciliteter, hvor der er mulighed for at afholde arrangementer – måske i samarbejde med det eksisterende foreningsliv.

Såfremt man ønsker at styrke udbredelsen af Folkeuniversitetets lokalkomitéer på landsplan, er spørgsmålet dog, hvem der skal tage initiativ til at informere om mulighederne. Med den nuværende struktur er det op til enhederne selv at afgøre, hvor meget energi de vil lægge i komitéarbejdet – ud over den daglige understøttelse af de eksisterende lokalkomitéers aktiviteter. Særligt for universitetsenhederne, som også har deres egne aktiviteter, er der ikke nødvendigvis et incitament – heller ikke økonomisk – til aktivt at arbejde for flere komitéer på landsplan. Omvendt har Komitéstyrelsen, der udelukkende supporterer komitéer, et naturligt fokus på også at understøtte etableringen af nye komitéer.

Enhedernes forskellige interesser kan dermed være en barriere for at udvikle en fælles identitet på landsplan, som potentielt kan give bedre mulighed for en fælles indsats for at udbrede kendskabet til Folkeuniversitetet som helhed og til mulighederne for at oprette flere komitéer rundt omkring i landets lokalsamfund.

Generationsudfordringen – nye kræfter til de eksisterende komitéer?

Et andet centralt opmærksomhedspunkt, som både lokalkomitéer og enheder peger på, er generationsudfordringen. Siden 2015-undersøgelsen er medlemmerne i de lokale styrelser blevet ældre, og 80 pct. af komitéerne oplever udfordringer med at tiltrække yngre kræfter til arbejdet i lokalkomitéerne. Andelen, der i meget høj grad oplever udfordringer, er størst blandt de mindste komitéer.

Det er ikke i sig selv et problem, at mange af de frivillige tilhører den ældre aldersgruppe. Ældre borgere er helt centrale for det frivillige arbejde på landsplan – også på mange andre områder (Espersen et al. 2021). Men hvis de ikke bliver erstattet over tid, er det en

udfordring. Et centralt opmærksomhedspunkt er derfor, hvordan man kan understøtte lokalkomitéernes arbejde med at finde nye frivillige til komitéernes styrelser.

I en ny undersøgelse fra Aalborg Universitet om rekruttering og fastholdelse af frivillige i frivillige sociale organisationer sonder forskerne mellem to forskellige rekrutteringsstrategier: 'Kampagnestrategien' og 'netværksstrategien' (Grubb et al. 2022).

Kampagnestrategien går – som navnet indikerer – ud på at skabe bred, udadrettet opmærksomhed på behovet for frivillige. Udfordringen er, at det kan være en ressourcekrævende strategi, som derudover egner sig bedst i områder med et vist befolkningsgrundlag, hvor der er mange potentielle frivillige.

For lokalkomitéernes vedkommende kan det derfor være mere oplagt at benytte netværksstrategien, hvor lokalkomitéerne forsøger at rekruttere via deres eget netværk. Denne tættere kobling mellem organisationen og mulige frivillige kan på den ene side være en fordel for rekrutteringen. På den anden side er der en mindre pulje af potentielle frivillige i netværksstrategien end i kampagnestrategien, og strategien kræver desuden, at de nuværende frivillige har ressourcer til det opsøgende arbejde. Uanset hvilken strategi der benyttes, peger forskningen på, at en klar og tydelig kommunikation af organisationens mission og værdier er central (Grubb et al. 2022, 115).

Lokalkomitéernes dedikation til og engagement i kerneopgaven og Folkeuniversitetets stærke fortælling kan dermed være en stor styrke for rekrutteringen af nye frivillige, såfremt den kommunikeres klart. Også muligheden for at gøre noget, som er vigtigt for lokalsamfundet, ser ud til at være et af de parametre, der i bred forstand kan motivere til frivillighed, hvis man ser på resultaterne fra landsdækkende frivillighedsundersøgelser (Espersen et al. 2021, 55).

Lokalkomitéernes stærke samarbejdsrelationer lokalt kan være en anden vej til at styrke deres organisering. Som undersøgelsen viser, er lokalkomitéerne – og ikke mindst de små – godt forankret i lokale samarbejdsrelationer, hvilket giver dem et godt lokalt netværk. I den forbindelse kan det være en overvejelse, om flere lokalkomitéer kunne styrke samarbejdet med lokale institutioner – som for eksempel biblioteker – som kan hjælpe komitéerne med praktiske og administrative opgaver.

Endelig kan det overvejes, om enhederne i højere grad end i dag kan understøtte lokalkomitéernes arbejde med at rekruttere nye frivillige. På et overordnet plan kunne det være ved at styrke den fælles fortælling om Folkeuniversitetets formål. På et mere konkret plan kunne det være ved at understøtte med elementer fra 'kampagnestrategien', som enhederne i kraft af deres professionelle administration vil have bedre muligheder for.

Potentialer og udfordringer i den nye struktur

Overordnet set er der både blandt komitéer og enheder relativ udbredt tilfredshed med den nye struktur.

Lokalkomitéerne oplever ikke de helt store ændringer i deres daglige arbejde og er overordnet set godt tilfredse med relationerne til den enhed, de er tilknyttet. Dog nævner flere, at de savner at have et overordnet fælles forum for Folkeuniversitetet – selvom de ikke ønsker sig tilbage til den gamle struktur.

For enhedernes vedkommende er der stor tilfreds med den nye status som selvejende institutioner. Lederne giver udtryk for, at det giver en større grad af fleksibilitet og smidighed i arbejdet, at de ikke længere skal spørge et landsdækkende nævn til råds, og at de kan nøjes med at samarbejde på tværs af enheder i det omfang, det giver mening.

Det bliver derfor interessant at se, hvordan disse samarbejdsrelationer vil udvikle sig i fremtiden. Indtil videre har der ikke været interesse for et fælles landsdækkende fora eller en fælles hjemmeside. Men den nye struktur giver mulighed for, at enhederne på sigt selv kan skabe en paraply i en mere meningsfuld form end i den gamle struktur, hvis de vil styrke den fælles identitet for Folkeuniversitetet som helhed.

Som nævnt ovenfor er det tænkeligt, at et fælles landsdækkende fora på sigt ville kunne styrke den samlede fortælling om Folkeuniversitetet og dermed potentielt også udbrede kendskabet til muligheden for etableringen af lokalkomitéer.

I forhold til tilskudsstrukturen er der også overvejende tilfredshed med selve fordelingsnøglen, men mere delte meninger om forvaltningen af den. Det kan derfor være relevant at overveje, hvorvidt der fra centralt hold kan skabes en større grad af fleksibilitet i administrationen af modellen, så den i højere grad fremmer mulighederne for aktivitetsudvikling. Eksempelvis kan det diskuteres, om der er behov for at gøre det mere klart, hvor store ændringer der skal til, før et ændret aktivitetsniveau medfører et ændret tilskud, og om der kan skabes større fleksibilitet i modellen, så pengene kan følge med, hvis en større komité skifter tilhørsforhold. En anden overvejelse kan være, om der kan formuleres mere ensartede aktivitetsopgørelsesmetoder på tværs af enhederne, så det bliver lettere at sammenligne på tværs og lettere at skabe et samlet overblik over Folkeuniversitetets aktiviteter og deltagere på landsplan.

Litteraturliste

Eigaard, Søren (2001): Folkeuniversitetet, Bogens Verden. *Tidsskrift for litteratur og kultur*, 2001/3.

Espersen, Helle Hygum, Fridberg, Torben, Andreasen, Asger Graa. & Brændgaard, Niels Westermann (2021): *Frivillighedsundersøgelsen 2020: En repræsentativ befolkningsundersøgelse af udviklingen i danskernes frivillige arbejde*. København: VIVE.

Grubb, Ane, Holstein, Elisabeth Lilleøre, Qvist, Hans-Peter Y., & Henriksen, Lars Skov (2022): *Match: Rekruttering og fastholdelse af frivillige i civilsamfundsorganisationer*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag.

Thøgersen, Malene & Bjerrum, Henriette (2015): *Folkeuniversitetet – én organisation, mange virkeligheder. Folkeuniversitetets historie, økonomi og aktiviteter*. København: Videncenter for Folkeoplysning.

Vejleskov, Hans, Olesen, Jens E. & Mejer, Jørgen (1998): *Folkeuniversitetet: Glimt fra tiden 1898-1998*. Danmarks Pædagogiske Universitetsforlag

Empirisk materiale

Finanslovsdatabasen (oversigt over statstilskud til Folkeuniversitetet)

Folkeuniversitetets Komitéstyrelse: Årsrapport 2020

Folkeuniversitetet i København: Årsrapport for 2018, 2019, 2020 & 2021

Folkeuniversitetet i København: Deltagerstatistik 2015-2020 (tilsendt Vifo)

Folkeuniversitetet i Syddanmark: Årsrapport 2020

Folkeuniversitetet i Syddanmark: Årsberetning 2021

Folkeuniversitetet i Syddanmark: Deltagerstatistik 2018-2021 (tilsendt Vifo)

Folkeuniversitetet i Aalborg: Årsrapport for 2019, 2021 & 2022

Folkeuniversitetet i Aarhus, Herning og Emdrup: Årsrapport for 2019, 2020 & 2021

Øvrigt materiale

Bekendtgørelse om folkeuniversitetet, BEK nr 922 af 25/06/2018, gældende.

Folkeoplysningsloven LBK nr 1115 af 31/08/2018, gældende.

Folketingstidende (2017): L 76 Forslag til Lov om ændring af folkeoplysningsloven (Ny struktur for Folkeuniversitetet). 8. november 2017

Kulturministeriet (2017): Rapport om Folkeuniversitetets struktur

Kulturministeriet (2017): Notat om høringssvar til forslag om lov om ændring af folkeoplysningsloven (Ny struktur for Folkeuniversitetet). 26. september 2017

Kulturministeriet (2022): Høring angående fremtidig fordelingsnøgle for Folkeuniversitetet. 11. februar 2022.

Hjemmesider

Folkeuniversitetets Komitéstyrelse: <https://www.fuko.dk/>

Folkeuniversitetet i København: <https://www.fukbh.dk/>

Folkeuniversitetet i Syddanmark: <https://fuodense.dk/>

Folkeuniversitetet i Aalborg: <https://fuaalborg.dk/aalborg/>

Folkeuniversitetet i Aarhus, Herning og Emdrup: <https://fuau.dk/>

Bilagsmateriale

Uddybning af metode og datagrundlag

Spørgeskemaundersøgelsen blandt lokalkomitéer

Spørgeskemaet blev sendt ud til alle lokalkomitéerne i begyndelsen af maj 2022. 14 dage senere blev der sendt en reminder til de lokalkomitéer, der ikke havde afgivet svar. Derudover bad vi lederne fra de fem enheder videresende linket til lokalkomitéernes kontaktpersoner. Dette resulterede i 33 komplette og 8 delvise besvarelser ud af 81 mulige (i en komplet besvarelse er samtlige spørgsmål i skemaet besvaret, hvorimod respondenter i de delvise besvarelser har udfyldt mindst en tredjedel af skemaet), hvilket svarer til en svarprocent på 50,6 pct.

Invitationer til spørgeskemaet blev dermed både sendt direkte ud til den enkelte lokalkomité og delt af enhederne som et åbent link for at øge svarprocenten. Dette medførte en risiko for, at samme lokalkomité potentielt kunne besvare spørgeskemaet flere gange, hvilket skete i enkelte tilfælde: To lokalkomitéer lavede hver især to komplette besvarelser, som begge blev udfyldt af lokalkomitéens formand. I de tilfælde er det valgt kun at bruge den først modtagne besvarelse, som er den, der er blevet udfyldt via den direkte invitation. Der har ligeledes været to lokalkomitéer, der først har afgivet en komplet besvarelse via mailinvitationen og derefter har afgivet en delvis besvarelse via det åbne link. I disse tilfælde har vi ligeledes valgt at beholde den komplette besvarelse fra den direkte invitation for at få mest muligt data.

I et forsøg på at øge svarprocenten blev der afslutningsvist gennemført en ringerunde blandt de lokalkomitéer, der stadig ikke havde besvaret skemaet. Ringerunden blev gennemført i slutningen af september og starten af oktober 2022 og forbedrede svarprocenten markant. Dataindsamlingen blev derefter afsluttet med 45 komplette besvarelser og 13 delvise besvarelser ud af 81 mulige, hvilket giver en samlet svarprocent på 71,6 pct., hvilket vi anser som tilfredsstillende. Til sammenligning var svarprocenten i 2015-undersøgelsen på 68 pct.

Enkelte lokalkomitéer har ikke besvaret spørgeskemaet, da lokalkomitéens kontaktperson har angivet, at lokalkomitéen i praksis ligger i dvale og har gjort det gennem flere år. Da disse lokalkomitéer stadig formelt set er aktive og tilknyttet enhederne, er de medtaget i det samlede antal komitéer og i beregningen af svarprocenten.

Interviewundersøgelse blandt ledere i enhederne

For at få indsigt i enhedernes syn på deres samarbejde med komitéerne og deres syn på den nye struktur, er der gennemført kvalitative interviews med alle fem ledere af enhederne. Tabel 17 viser en oversigt over de gennemførte interviews.

Tabel 17: Oversigt over interviews med lederne af Folkeuniversitetets fem enheder.

Enhed	Dato	Interviewformat	Interviewperson(er)
Folkeuniversitetets Komitéstyreelse	05/04-2022	Fysisk møde	Sekretariatsleder
Folkeuniversitetet i København	28/04-2022	Fysisk møde	Rektor
Folkeuniversitetet i Syddanmark	29/09-2022	Online	Sekretariatsleder
Folkeuniversitetet i Aalborg	03/05-2022	Online	Sekretariatschef og bogholder
Folkeuniversitetet i Aarhus, Herning og Emdrup	04/05-2022	Fysisk møde	Rektor

Enhedernes aktivitetsniveau og deltagerantal

Folkeuniversiteternes aktivitetsniveau fordelt på de fem enheder er vist i figur 27 opgjort i antallet af afholdte dobbelttimer pr. år. Udviklingen inden for de enkelte enheder viser, at der er sket en afmatning i aktivitetsniveauet hos samtlige enheder. Corona er en vigtig forklaring på faldet i aktivitetsniveau fra 2019 og frem. Som beskrevet i kapitel 1 er det vigtigt at tage forbehold for forskellige opgørelsesmetoder og forskellige formater, når der ses på aktivitetsniveau og deltagerantal på tværs af enheder. Med disse forbehold in mente, viser figur 27 udviklingen i antallet af dobbelttimer på tværs af enheder i perioden 2018-2021.

Som figuren viser, har Folkeuniversitetet i Aarhus, Herning og Emdrup markant flere afholdte dobbelttimer end de øvrige enheder i 2018 og 2019 (ca. 3.600 dobbelttimer), hvilket blandt andet skyldes høj festivalaktivitet. Disse festivaler ikke blev afholdt i samme omfang i 2021, hvorfor aktivitetsniveauet her er på niveau med Folkeuniversitetet i København.

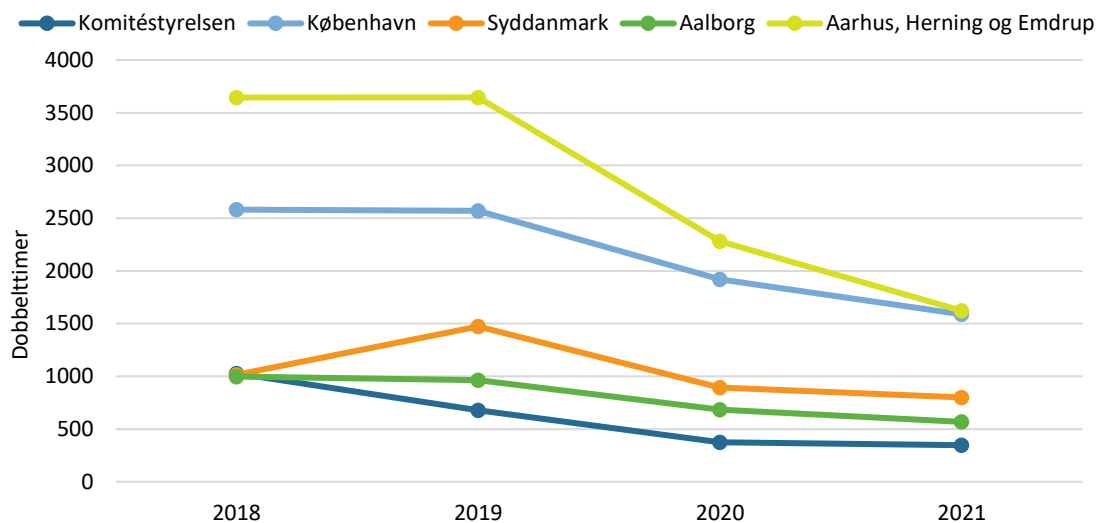
Aktivitetsniveauet for både Folkeuniversitet i Aalborg, Folkeuniversitetet i Syddanmark og Folkeuniversitetets Komitéstyreelse ligger på nogenlunde det samme niveau. Forskydningerne i aktivitetsniveauet i Komitéstyrelsen og Folkeuniversitetet i Syddanmark mellem 2018 og 2019 skyldes, at Sydvestjysk Folkeuniversitet i Esbjerg skiftede tilknytningsforhold mellem de to enheder¹⁹. Komitéen skiftede i 2018 til Komitéstyrelsen, men da fordelingsnøglen for tilskud til enhederne ikke blev ændret som følge heraf, var komitéen nødsaget til at skifte tilbage til Syddanmark i 2019. Sydvestjysk Folkeuniversitet er en aktiv komité, som i 2018 stod for hele 32 pct. af Komitéstyrelsens aktiviteter. Derfor kan det have stor økonomisk betydning, hvor lokalkomitéer er tilknyttet.

---

¹⁹ Opgørelser over Komitéstyrelsens aktivitetsniveau 2017-2019 stillet til rådighed af Komitéstyrelsen.

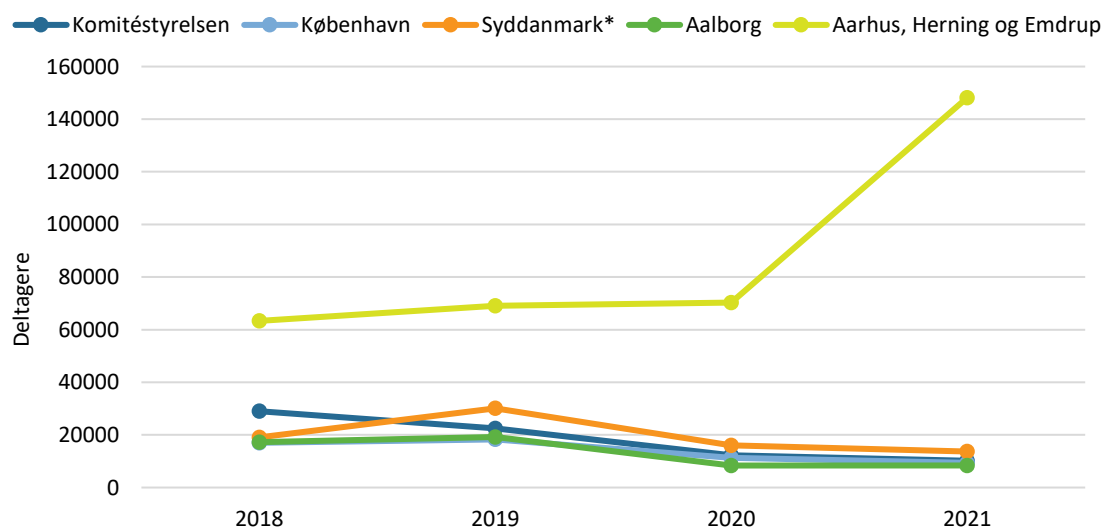
Figur 27: Aktivitetsniveau fordelt på enheder, 2018-2021 (antal dobbelttimer)

Figuren viser udvikling i antallet af afholdte dobbelttimer for de fem enheder, dvs. for både afdelinger og komitéer. Opgørelsen fra Folkeuniversitetet i Aarhus, Herning og Emdrup er inklusive festivalaktivitet. Kilde: Enhedernes årsrapporter og tilsendte aktivitetsopgørelser

I figur 28 vises deltagerantal fordelt på de fem enheder for perioden 2018-2021. Den generelle udvikling fra 2019 viser, at der er et fald hos alle enheder bortset fra Folkeuniversitetet i Aarhus, Herning og Emdrup. Udviklingen kan formentlig tilskrives det generelle fald i aktivitetsniveau – som vist i figur 27 – grundet af coronanedlukninger og -restriktioner i 2020 og 2021.

Figur 28: Folkeuniversiteternes deltagerantal fordelt på enhederne, 2018-2021

Figuren viser enhedernes samlede deltagerantal, dvs. både afdelinger og lokalkomitéerne tilknyttet enheden, for perioden 2018-2021. *: Deltagertallene for Folkeuniversitet i Syddanmark i 2018-2019 beror på estimer baseret på deres egen beregningsmodel. Kilde: Enhedernes årsrapporter og tilsendte aktivitetsopgørelser.

Paradoksalt nok har Folkeuniversitetet i Aarhus, Herning og Emdrup mere end fordoblet deltagerantallet fra 2020 til 2021, men det er også enheden med største nedgang i aktivitetsniveau. Forklaringen er, at Folkeuniversitetet i Aarhus, Herning og Emdrup har haft stor succes med livestreams, og at knap 70 pct. af alle deltagere har deltaget via livestreams. Foredragene er blevet livestreamet ud til hele Danmark, hvor privatpersoner og foreninger kunne se disse forelæsninger uden deltagerbetaling. Deltagerantallet er inklusive livestream-deltagere, der ikke har haft formel deltagerbegrænsning, hvilket afspejler sig i store deltagertal til enkeltarrangementer.

Andre enheder har også livestreamet aktiviteter, men ofte ikke i samme format, og derfor har de andre ikke genereret samme deltagerantal. F.eks. har Folkeuniversitetet i København omlagt kurser til at foregå i et digitalt format. Der har dog været deltagerbegrænsning og deltagerbetaling på disse hold, hvorfor det ikke helt kan sidestilles med de livestreamede foredrag afholdt af Folkeuniversitetet i Aarhus, Herning og Emdrup.

Supplerende tabeller og figurer

Tabel 18: Lokalkomitéernes aktivitetsniveau afhænger af størrelsen på lokalsamfundet (pct.)

	Komitéernes aktivitetsniveau				
	0-9 dobbelttimer	10-19 dobbelttimer	Over 20 dobbelttimer	I alt, pct.	I alt, n
Landdistrikt/landsby	100	0	0	100	1
Mindre by	80	10	10	100	10
Mellemstor by	41	34	24	99	29
Større by	60	0	40	100	5
I alt	53	24	22	99	45

Tabellen viser lokalkomitéernes aktivitetsniveau betinget af størrelsen på lokalsamfundet. n=45.

Tabel 19: Lokalkomitéernes styrelses sammensætning på køn og alder (pct.)

	Kategori	Andel
Køn	Kvinder	55
	Mænd	45
	I alt	100
Alder	Under 30 år	0
	30-50 år	14
	51-65 år	27
	65-80 år	56
	Over 80 år	3
	I alt	100

Tabellen viser lokalkomitéernes svar på spørgsmålene: "Hvor mange mænd og kvinder er der i lokalkomitéens styrelse?" og "Hvordan fordeler lokalkomitéens styrelsesmedlemmer sig på de følgende aldersgrupper?". n=58

Tabel 20: Lokalkomitéernes aktivitetsniveau og brugen af frivillige (pct.)

	Er der tilknyttet andre frivillige end styrelsens?			
	Nej	Ja	I alt, pct.	I alt, n
Lokalkomitéer med 0-9 dobbelttimer	84	16	100	32
Lokalkomitéer med 10-19 dobbelttimer	75	25	100	16
Lokalkomitéer med over 20 dobbelttimer	70	30	100	10
I alt	79	21	100	58

Tabellen viser lokalkomitéernes svar på spørgsmålet: "Er der – ud over styrelsens medlemmer – tilknyttet andre frivillige til lokalkomitéens daglige arbejde?" betinget af lokalkomitéernes aktivitetsniveau i 2021. n=58.

Tabel 21: Deltagerne til lokalkomitéernes aktiviteter anslåede uddannelsesbaggrund (pct.)

Uddannelsesbaggrund	2015	2022
Deltagere med grundskole, ungdomsuddannelse, eller erhvervsfaglig uddannelse	19	20
Deltagere med kort eller mellemlang videregående uddannelse	55	50
Deltagere med lang videregående uddannelse	27	30
I alt	100	100

Tabellen viser lokalkomitéernes svar på spørgsmålet: "Giv et skøn over, hvordan andelen af deltagere fordeler sig på uddannelse?". n=58.

Tabel 22: Anslået køns- og aldersfordeling blandt deltagere til lokalkomitéernes aktiviteter (pct.)

	Kategori	2015	2022
Køn	Kvinder	37	60
	Mænd	63	40
	I alt	100	100
Alder	Under 30 år	4	3
	30-65 år	47	41
	Over 65 år	50	55
	I alt	101	101

Tabellen viser lokalkomitéernes svar på spørgsmålene: "Giv et skøn over, hvordan andelen af deltagere fordeler sig på køn" og "Giv et skøn over, hvordan andelen af deltagere fordeler sig på alder". 2015: n=45, 2022: n=45.

Tabel 23: Lokalkomitéer med lavt aktivitetsniveau udbyder oftere aktiviteter med kirker (pct.)

	Udbyder aktiviteter i samarbejde med kirker			
	Nej	Ja	I alt, pct.	I alt, n
Komitéer med 0-9 dobbelttimer	62	38	100	26
Komitéer med 10-19 dobbelttimer	77	23	100	13
Komitéer med over 20 dobbelttimer	90	10	100	10
I alt, pct.	71	29	100	49

Tabellen viser lokalkomitéernes angivelse af, om de udbyder aktiviteter sammen med kirker, fordelt på komitéaktivitetsniveau i 2021. n=49.

Tabel 24: Lokalkomitéer med lavt aktivitetsniveau udbyder oftere aktiviteter med kulturforeninger (pct.)

	Udbyder aktiviteter i samarbejde med kulturforeninger			
	Nej	Ja	I alt, pct.	I alt, n
Komitéer med 0-9 dobbelttimer	42	58	100	26
Komitéer med 10-19 dobbelttimer	69	31	100	13
Komitéer med over 20 dobbelttimer	80	20	100	10
I alt	57	43	100	49

Tabellen viser lokalkomitéernes angivelse af, om de udbyder aktiviteter sammen med kulturforeninger, fordelt på komitéaktivitetsniveau i 2021. n=49.

Tabel 25: Komitéer med højt aktivitetsniveau udbyder oftere aktiviteter med biblioteker (pct.)

	Udbyder aktiviteter i samarbejde med biblioteker			
	Nej	Ja	I alt, pct.	I alt, n
Komitéer med 0-9 dobbelttimer	58	42	100	26
Komitéer med 10-19 dobbelttimer	65	38	100	13
Komitéer med over 20 dobbelttimer	40	60	100	10
I alt, pct.	55	45	100	49

Tabellen viser komitéernes angivelse af, om de udbyder aktiviteter sammen med biblioteker, fordelt på komitéaktivitetsniveau i 2021. 2022: n=49.

Tabel 26: Lokalkomitéer med lavt aktivitetsniveau samarbejder relativt mest med andre aktører (pct.)

	Andel af aktiviteter, der udbydes i samarbejde med andre aktører					I alt, pct	I alt, n
	0-25 pct.	26-50 pct.	51-75 pct.	76-100 pct.			
Komitéer med 0-9 dobbelttimer	29	17	13	42	101	24	
Komitéer med 10-19 dobbelttimer	42	17	8	33	100	12	
Komitéer med over 20 dobbelttimer	78	0	11	11	100	9	
I alt	42	13	11	33	99	45	

Tabellen viser lokalkomitéernes grad af udbudte aktiviteter i samarbejde med andre aktører, betinget af aktivitetsniveau. Aktivitetsniveau er opgjort ud fra selvangivet aktivitet i 2021. n=45.

Tabel 27: Kontakthypighed mellem lokalkomitéer og enheder

	Hypighed af kontakt mellem komité og enhed				I alt
	En eller flere gange ugentligt	En eller flere gange om måneden, men ikke ugentligt	Flere gange om året, men ikke månedligt	Mindre end én gang om året	
Komitéstyrelsen	14	52	33	0	99
Universitetsenhed	3	38	54	5	100
I alt	7	43	47	3	100

Tabellen viser lokalkomitéernes svar på spørgsmålet: "Hvor ofte har lokalkomitéen kontakt (gennem telefon, mail eller personlig kontakt) til den administrative enhed, den er tilknyttet?". Svarene er fordelt efter, hvorvidt lokalkomitéerne er tilknyttet Komitéstyrelsen eller en af de fire universitetsenheder. n=58.

Tabel 28: Lokalkomitéernes kontakt til andre lokalkomitéer

Kontakten til andre lokalkomitéer	Andel, pct.
Kontakt via årsmøde med andre lokalkomitéer under samme administrative enhed	50
Lokalkomitéen har selv kontakt til andre lokalkomitéer	16
Lokalkomitéen har ikke kontakt til andre lokalkomitéer	41
Anden kontakt	9

Tabellen viser fordelingen af lokalkomitéernes svar på spørgsmålet: "Hvor ofte mødes du med andre fra Folkeuniversitetet (ud over egen lokalkomité)". Da respondenterne har kunne vælge flere svar, summerer andelen ikke til 100. n=58.

Tabel 29: Tilfredshed med organiseringen af Folkeuniversitetet

	Grad af tilfredshed med Folkeuniversitetets nuværende organisering						I alt
	Meget tilfreds	Tilfreds	Hverken utilfreds eller tilfreds	Utilfreds	Meget utilfreds	Ved ikke	
Komitéstyrelsen	10	14	14	14	24	24	100
Universitetsenhed	27	38	16	5	3	11	100
I alt	21	29	16	9	10	16	101

Tabellen viser lokalkomitéernes svar på spørgsmålet: "I hvor høj grad er du tilfreds med den nuværende organisering af Folkeuniversitetet som helhed?". Svarene er fordelt efter, hvorvidt lokalkomitéerne er tilknyttet Komitéstyrelsen eller en af de fire universitetsenheder. n=58.

Tabel 30: Lokalkomitéernes vurdering af organisationsændringens forandringer

	Organisationsændringens forandringer			
	Positive forandringer	Uændret	Negative forandringer	I alt
Komitéstyrelsen	14	68	19	100
Universitetsenhed	11	86	3	100
I alt	12	79	9	100

Tabellen viser lokalkomitéernes svar på spørgsmålet: "Har organisationsændringen – efter din vurdering – overordnet medført positive eller negative forandringer?". Svarene er fordelt efter, hvorvidt lokalkomitéerne er tilknyttet Komitéstyrelsen eller en af de fire universitetsenheder. n=58.

Tabel 31: Opfattelsen af udfordringen med at tiltrække yngre kræfter afhænger af lokalkomitéens aktivitetsniveau (pct.)

	I hvilken grad er det en udfordring at tiltrække yngre kræfter?							
	I meget lav grad	I lav grad	Hverken i høj eller lav grad	I høj grad	I meget høj grad	Ikke relevant	I alt, pct.	I alt, n
0-9 dobbelttimer	13	8	33	38	4	4	101	24
10-19 dobbelttimer	9	27	27	27	9	0	99	11
Over 20 dobbelttimer	0	30	60	10	0	0	100	10
I alt, pct.	9	18	38	29	4	2	101	45

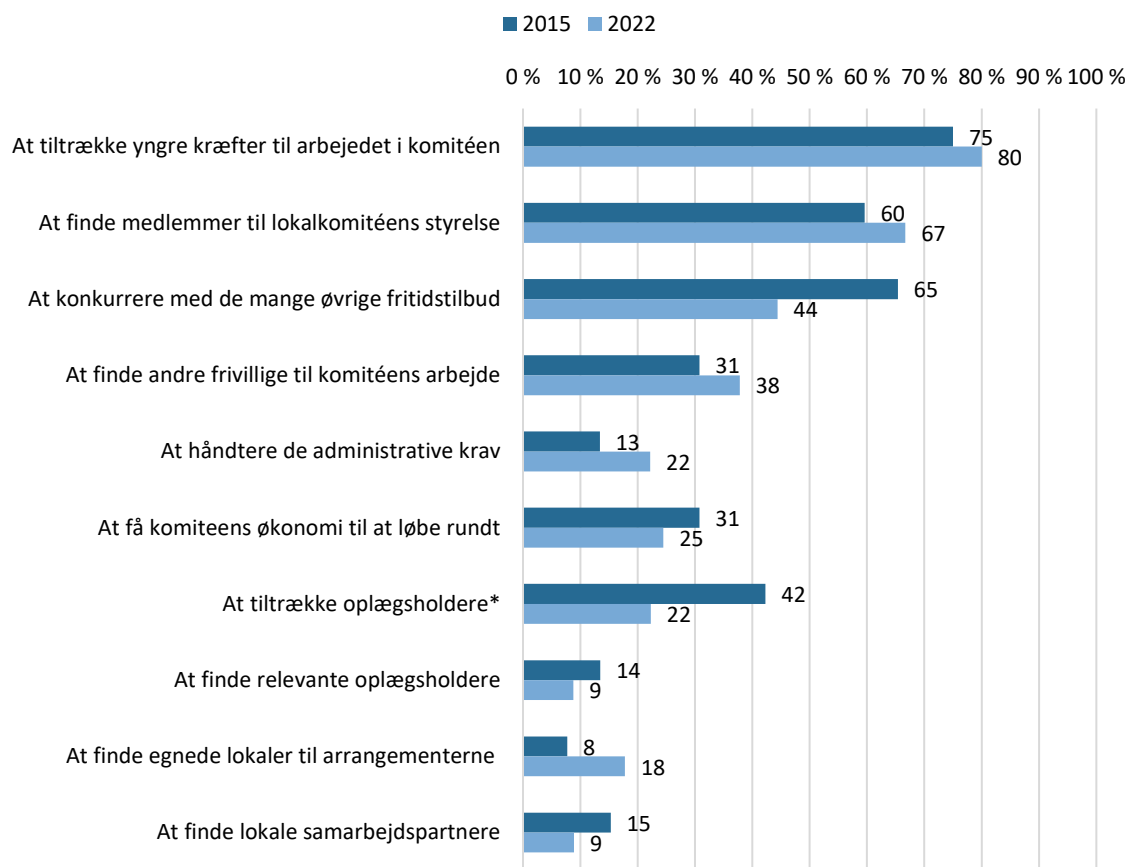
Tabellen viser lokalkomitéernes svarfordeling på, i hvilket grad det "At tiltrække yngre kræfter til arbejdet i komitéen" er en udfordring for lokalkomitéens arbejde. Svarene er fordelt efter antallet af afholdte dobbelttimer i 2021. 2022: n=45.

Tabel 32: Opfattelsen af økonomiske udfordringer afhænger af lokalkomitéens aktivitetsniveau (pct.)

	I hvilken grad er det en udfordring at få komitéens økonomi til at løbe rundt?							
	I meget lav grad	I lav grad	Hverken i høj eller lav grad	I høj grad	I meget høj grad	Ikke relevant	I alt, pct.	I alt, n
0-9 dobbelttimer	13	8	38	25	13	4	101	24
10-19 dobbelttimer	0	18	73	9	0	0	100	11
Over 20 dobbelttimer	0	30	60	10	0	0	100	10
I alt, pct.	7	16	51	18	7	2	100	45

Tabellen viser lokalkomitéernes svarfordeling på, i hvilket grad det "At få komitéens økonomi til at løbe rundt" er en udfordring for lokalkomitéens arbejde. Svarene er fordelt efter antallet af afholdte dobbelttimer i 2021. n=45.

Figur 29: Oplevede udfordringer i 2015 og 2022 (pct.)

Figuren viser andelen af lokalkomitéer, som har svaret 'i høj grad' eller 'i meget høj grad' på spørgsmålet: "I hvilken grad oplever du de følgende forhold som udfordrende for arbejdet i lokalkomitéen?" 2015: n=52, 2022: n=45.

Videncenter

for Folkeoplysning